

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
Centrum Prawa Miejscowego

DECENTRALIZACJA FINANSÓW PUBLICZNYCH

**Ustawy
o dochodach jednostek
samorządu terytorialnego
w latach 1999 i 2000
o finansach publicznych
z omówieniem**

Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
Centrum Prawa Miejscowego

DECENTRALIZACJA FINANSÓW PUBLICZNYCH

**Ustawy
o dochodach jednostek
samorządu terytorialnego
w latach 1999 i 2000
o finansach publicznych
z omówieniem**

Fundacja Rozwoju Samorządności i Prasy Lokalnej
Kraków 1998

Centrum Prawa Miejscowego
Federacja Związków i Stowarzyszeń
Gmin i Powiatów RP

Seria wydawnicza:

Akty prawne dla samorządu terytorialnego

Przewodniczący Rady Programowej:

Kazimierz Barczyk

Kolegium redakcyjne:

Paweł Stańczyk (przewodniczący), Grzegorz

Kuźma, Jarosław Litwin, Piotr Łanoszka,

Tomasz Pęcherz, Michał Świtalski, Maciej Korcuć

Adres Redakcji:

ul. Grodzka 28, 31-004 Kraków

Tel. (012) 616 14 82, 421 53 89, tel./fax (012) 421 93 12

Nr konta: Fundacja Rozwoju Samorządności

i Prasy Lokalnej

BPH VI o/Kraków 10601406-19552-27000-500101

Druk:

KHK s.c., ul. Dunajewskiego 6/406, Kraków

Redakcja tomu „Decentralizacja finansów publicznych”:

Tomasz Pęcherz, Tomasz Poletok, Paweł Stańczyk

ISBN 83-87853-11-9

2

Słowo wstępne

7

Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000.

9

I. Przepisy ogólne

10

II. Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego

11

1. Dochody gminy

11

2. Dochody powiatu

15

3. Dochody województwa

16

III. Zasady gromadzenia dochodów

18

IV. Zasady ustalania subwencji ogólnych

20

1. Subwencja ogólna dla gminy

20

2. Subwencja ogólna dla powiatu

25

3. Subwencja ogólna dla województwa

26

4. Zasady ustalania części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

28

5. Zasady ustalania części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów i województw

28

V. Zasady i tryb ustalania subwencji ogólnych i udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz wpłat dla nowych jednostek samorządu terytorialnego

29

VI. Zasady i tryb przekazywania subwencji ogólnych

31

VII. Zasady i tryb przekazywania dotacji

34

1. Zasady ogólne dotowania wieloletnich programów rozwoju województwa oraz inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego

34

2. Zasady dotowania zadań realizowanych na mocy porozumień.

36

3. Dotacje celowe z budżetu państwa dla gminy

36

4. Dotacje celowe z budżetu państwa dla powiatu

37

5. Dotacje celowe z budżetu państwa dla województwa

38

VIII. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

39

3

<i>Ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych.</i>	43
<i>I. Zasady ogólne finansów publicznych</i>	44
1. Podstawowe definicje	44
2. Jawność i przejrzystość finansów publicznych	47
3. Formy organizacyjno - prawne jednostek sektora finansów publicznych	52
4. Zasady gospodarki finansowej podmiotów sektora finansów publicznych	57
<i>II. Państwowy dług publiczny</i>	61
1. Zasady ogólne	61
2. Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa	63
3. Procedury ostrożnościowe i sanacyjne	65
4. Ogólne zasady zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa podmioty sektora finansów publicznych	67
5. Zasady i tryb emisji papierów wartościowych oraz zaciągania kredytów i pożyczek przez Skarb Państwa	68
<i>III. Budżet państwa</i>	71
1. Podstawowe definicje i zasady	71
2. Opracowywanie i uchwalanie budżetu państwa	81
3. Zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej	85
4. Kasowa obsługa budżetu	93
<i>IV. Budżet jednostki samorządu terytorialnego</i>	95
1. Podstawowe definicje i zasady	95
2. Opracowywanie i uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego	98
3. Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego	101
<i>V. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych</i>	106
1. Zasady odpowiedzialności	106
2. Kary	110
3. Strony i komisje orzekające	114
4. Zasady postępowania	118

<i>VI. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe</i>	123
1. Zmiany w przepisach obowiązujących	123
2. Przepisy przejściowe	125
3. Przepisy końcowe	129
<i>Omówienie (opracowanie Ministerstwa Finansów)</i>	131

Słowo wstępne

W kilka miesięcy po wydaniu publikacji pt. "Reforma administracji publicznej", która zawierała podstawowe akty prawne wraz z omówieniem dla samorządu terytorialnego, przekazujemy wydany w podobnej konwencji zeszyt "Decentralizacja finansów publicznych".

Zeszyt ten zawiera dwie podstawowe ustawy, które nazwać można konstytucją finansów publicznych, których coraz ważniejszą częścią są finanse jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 26 listopada 1998 roku o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego określa źródła dochodów, zasady ustalania i tryb przekazywania subwencji ogólnych, zasady i tryb udzielania dotacji. Ustawa ta zastąpi ustawę z dnia 10 grudnia 1993 roku o finansowaniu gmin.

Ustawa z dnia 26 listopada 1998 roku o finansach publicznych ustanawia zasady ogólne finansów publicznych, określa kwestie państwowego długu publicznego, budżetu państwa, budżetu jednostek samorządu terytorialnego, odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Ustawa ta zastępuje ustawę z 5 stycznia 1991 - prawo budżetowe.

W ten sposób wraz z określeniem na nowo zadań administracji publicznej, co znalazło m.in. wyraz w ustanowieniu samorządowych powiatów i województw, dokonuje się zasadnicza reforma finansów publicznych.

Do niniejszego zeszytu dołączono objaśnienia ministra finansów przedkładane m.in. na forum Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, w której pracach uczestniczy Federacja Związków i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP.

Wydawnictwo zaopatrzone jest w tabelę, która zestawia zadania podmiotów administracji ulicznej, szczególnie samorządowej, w zakresie realizacji publikowanych ustaw.

Kazimierz Barczyk
Przewodniczący Federacji Związków
i Stowarzyszeń Gmin i Powiatów RP
Sekretarz Komitetu Społecznego
Rady Ministrów

***USTAWA
Z DNIA 26 LISTOPADA 1998 R.
O DOCHODACH JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W LATACH 1999 I 2000***

USTAWA
z dnia 26 listopada 1998 r.
o dochodach jednostek samorządu terytorialnego
w latach 1999 i 2000

Dział I
Przepisy ogólne

Art. 1. 1. Ustawa określa w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego:

- 1) źródła dochodów,
- 2) zasady ustalania subwencji ogólnych,
- 3) zasady i tryb przekazywania subwencji ogólnych,
- 4) zasady i tryb udzielania dotacji.

2. Ustawa obowiązuje w latach 1999 i 2000.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) jednostkach samorządu terytorialnego - rozumie się przez to gminy, powiaty i województwa,

2) reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego - rozumie się przez to stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego,

3) roku budżetowym - rozumie się przez to rok, na który ustalany jest budżet,

4) roku bazowym - rozumie się przez to rok poprzedzający rok, na który ustalany jest budżet,

5) liczbie mieszkańców - rozumie się przez to liczbę mieszkańców faktycznie zamieszkałych na terenie jednostki samorządu terytorialnego, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, podaną przez Główny Urząd Statystyczny,

6) zadaniach własnych jednostek samorządu terytorialnego - rozumie się przez to takie zadania wykonywane przez te jednostki, które nie są zadaniami należącymi do właściwości organów administracji rządowej lub wykonywanymi na podstawie umów bądź porozumień,

7) ogólnej kwocie wpływów z podatku dochodowego od osób fizycz-

nych - rozumie się przez to 100 % wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, pobieranego na zasadach ogólnych, przy czym przez wpływ rozumie się wpłaty pomniejszone o dokonane zwroty,

8) ogólnej kwocie wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych - rozumie się przez to 100 % wpływów z tego podatku, przy czym przez wpływy rozumie się wpłaty pomniejszone o dokonane zwroty,

9) podstawowych dochodach podatkowych gminy - rozumie się przez to dochody, o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a)-e), pkt 2 lit. a) i b) oraz pkt 3 i art. 24,

10) podstawowych dochodach podatkowych powiatu - rozumie się przez to dochody, o których mowa w art. 8 pkt 1,

11) podstawowych dochodach podatkowych województwa - rozumie się przez to dochody, o których mowa w art. 11 pkt 1,

12) nowych jednostkach samorządu terytorialnego - rozumie się przez to jednostki samorządu terytorialnego, które zostały utworzone lub których granice uległy zmianie po dniu 30 czerwca roku bazowego,

13) obszarze dzielonych jednostek samorządu terytorialnego - rozumie się przez to obszar jednostek samorządu terytorialnego, istniejących w dniu 30 czerwca roku bazowego, które ulegając podziałowi spełniają warunek, że obszar nowych jednostek po podziale pokrywa się z łącznym obszarem dzielonych jednostek przed podziałem.

Dział II

Źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego

Rozdział I
Dochody gminy

Art. 3. Dochodami gminy są:

1) wpływy z ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw podatków:

- a) od nieruchomości,
- b) rolnego,
- c) leśnego,

- d) od środków transportowych,
- e) od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej,
- f) od spadków i darowizn,
- g) od posiadania psów,
- 2) wpływy z opłat:
  - a) skarbowej,
  - b) eksploatacyjnej, w części określonej w ustawie z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. Nr 27, poz. 96, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 88, poz. 554, Nr 111, poz. 726 i Nr 133, poz. 885 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668),
  - c) lokalnych, uiszczanych na podstawie ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. Nr 9, poz. 31 i Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21, poz. 86, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1996 r. Nr 91, poz. 409 i Nr 149, poz. 704, z 1997 r. Nr 5, poz. 24, Nr 107, poz. 689, Nr 121, poz. 770 i Nr 123, poz. 780 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668),
  - d) innych, pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, o ile te ustawy stanowią, że jest to dochód gminy,
- 3) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa w wysokości:
  - a) 27,6 % wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy, ustalonych w sposób określony w art. 5,
  - b) 5 % wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, posiadających siedzibę na terenie gminy, z zastrzeżeniem art. 7,
  - 4) subwencja ogólna,
  - 5) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe gmin oraz wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych gminy,
  - 6) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie oraz inne zadania zlecone ustawami,
  - 7) odsetki od środków finansowych gminy, gromadzonych na rachunkach bankowych,
  - 8) dochody z majątku gminy.

Art. 4. Dochodami gminy mogą być:

- 1) dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych gminy,
  - 2) dotacje celowe na zadania realizowane przez gminę na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
  - 3) dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego,
  - 4) dotacje z funduszy celowych,
  - 5) spadki, zapisy i darowizny,
  - 6) odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę,
  - 7) opłaty prolongacyjne oraz odsetki od nieterminowo regulowanych należności, stanowiących dochody gminy,
  - 8) odsetki i dywidendy od kapitału wniesionego do spółek,
  - 9) dochody z kar pieniężnych i grzywien, określonych odrębnymi przepisami,
  - 10) inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.
- Art. 5.** Udział gminy we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,276 i wskaźnik równy udziałowi należnego, w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie złożonych, do dnia 30 czerwca roku bazowego, zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznego obliczenia podatku dokonanego przez płatników.

Art. 6. 1. W roku 1999 udziały gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,276 i współczynnik skorygowanego udziału dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznych dochodach gmin z tego podatku w roku poprzedzającym rok bazowy, wyliczony według zasad określonych w ust. 2.

2. Współczynnik, o którym mowa w ust. 1, oblicza się następująco:

- 1) ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycz-

nych w 1997 r. w województwie, w którym położona była gmina w dniu 31 grudnia 1998 r., mnoży się przez wskaźnik 0,276 oraz wskaźnik liczby mieszkańców gminy do ogólnej liczby mieszkańców w danym województwie według stanu na dzień 30 czerwca 1997 r.,

2) ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1997 r. mnoży się przez wskaźnik 0,276 i wskaźnik równy udziałowi należnego w 1997 r. podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku,

3) oblicza się różnicę pomiędzy kwotą obliczoną zgodnie z pkt 2, a kwotą obliczoną zgodnie z pkt 1, a następnie mnoży się przez wskaźnik wynoszący 0,75,

4) kwotę obliczoną zgodnie z pkt 1 koryguje się o kwotę obliczoną zgodnie z pkt 3,

5) oblicza się iloraz kwoty wyliczonej zgodnie z pkt 4 i łącznej kwoty dochodów z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1997 r.

Art. 7. 1. Jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej posiada wyodrębnione organizacyjnie zakłady (oddziały) położone na terenie gminy innej, niż gmina właściwa dla siedziby podatnika, wówczas dochody, o których mowa w art. 3 pkt 3 lit. b), są przekazywane do budżetów tych gmin, na których terenie położone są te zakłady (oddziały), proporcjonalnie do liczby osób w nich zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb rozliczeń, o których mowa w ust. 1, przyjmując za podstawę rozliczeń informacje podatników składane do urzędów skarbowych, zawierające wykaz wyodrębnionych organizacyjnie zakładów (oddziałów) oraz liczbę osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, świadczących pracę w poszczególnych zakładach (oddziałach).

Rozdział 2 Dochody powiatu

Art. 8. Dochodami powiatu są:

1) udział, w wysokości 1% wpływów, ze stanowiącego dochód budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie powiatu, ustalony w sposób określony w art. 10,

2) subwencja ogólna,

3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych powiatu,

4) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań służb, inspekcji i straży, o których mowa w ustawie o samorządzie powiatowym,

5) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na podstawie odrębnych ustaw,

6) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań własnych powiatu,

7) odsetki od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych,

8) dochody z majątku powiatu.

Art. 9. Dochodami powiatu mogą być:

1) dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych powiatu,

2) dotacje celowe z budżetu państwa na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego,

3) dotacje z funduszy celowych,

4) dotacje celowe na zadania realizowane przez powiat na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,

5) spadki, zapisy i darowizny,

6) odsetki od pożyczek udzielanych przez powiat,

7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu,

8) odsetki i dywidendy od kapitału wniesionego do spółek,

9) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych odrębnymi

przepisami,

10) inne dochody należne powiatowi na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 10. Udział powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,01 i wskaźnik równy udziałowi, należnego w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład powiatu, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie, złożonych do dnia 30 czerwca roku bazowego, zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznego obliczenia podatku dokonanej przez płatników.

Rozdział 3 **Dochody województwa**

Art. 11. Dochodami województwa są:

1) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, w wysokości:

a) 1,5 % wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie województwa, ustalonych w sposób określony w art. 13,

b) 0,5 % wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, posiadających siedzibę na terenie województwa, z zastrzeżeniem art. 14,

2) subwencja ogólna,

3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe województwa oraz wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych województwa,

4) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez województwo na podstawie odrębnych przepisów,

5) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań własnych województwa,

6) odsetki od środków finansowych województwa gromadzonych na rachunkach bankowych,

7) dochody z majątku województwa.

Art. 12. Dochodami województwa mogą być:

1) dotacje celowe na dofinansowanie zadań własnych województwa,

2) dotacje celowe na zadania realizowane przez województwo na podstawie porozumień z organami administracji rządowej lub z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,

3) dotacje celowe dla państwowych uczelni zawodowych utworzonych na wniosek sejmiku województwa,

4) dotacje z funduszy celowych,

5) spadki, zapisy i darowizny,

6) odsetki od pożyczek udzielanych przez województwo,

7) odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody województwa,

8) odsetki i dywidendy od kapitału wniesionego do spółek,

9) dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych odrębnymi przepisami,

10) inne dochody należne województwu na podstawie odrębnych przepisów.

Art. 13. Udział województwa we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,015 i wskaźnik równy udziałowi należnego, w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład województwa, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie złożonych do dnia 30 czerwca roku bazowego, zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznego obliczenia podatku dokonanej przez płatników.

Art. 14. 1. Jeżeli osoba prawna lub jednostka organizacyjna nie mająca osobowości prawnej posiada wyodrębnione organizacyjnie zakłady (odziały) położone na terenie województwa innego, niż województwo właściwe dla siedziby podatnika, wówczas dochody, o których mowa w art. 11 pkt 1 lit. b), są przekazywane do budżetów tych województw, na których

terenie położone są te zakłady (oddziały), proporcjonalnie do liczby osób w nich zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb rozliczeń, o których mowa w ust. 1, przyjmując za podstawę rozliczeń informacje podatników składane do urzędów skarbowych, zawierające wykaz wyodrębnionych organizacyjnie zakładów (oddziałów) oraz liczbę osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, świadczących pracę w poszczególnych zakładach (oddziałach).

Dział III **Zasady gromadzenia dochodów**

Art. 15. 1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego, które na podstawie odrębnych przepisów pobierane są przez urzędy skarbowe, gromadzone są na rachunku bankowym urzędu skarbowego i odprowadzane na rachunki właściwych budżetów jednostek samorządu terytorialnego w terminie nie później niż 20 dni po dniu, w którym wpłynęły na rachunek urzędu skarbowego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Oddziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, podlegają przekazaniu z centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa na rachunki właściwych budżetów jednostek samorządu terytorialnego w terminie do 10 dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym podatek wpłynął na rachunek urzędu skarbowego.

3. Urząd skarbowy przekazuje na wniosek przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego kwartalne informacje o stanie i terminach realizacji dochodów, o których mowa w ust. 1.

4. Jeżeli dochody pobrane na rzecz jednostek samorządu terytorialnego nie zostaną przekazane w terminach, o których mowa w ust. 1 i 2, jednostce samorządu terytorialnego przysługują odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

Art. 16. 1. Wpływy z opłaty skarbowej odprowadzane na rachunek urzędu skarbowego:

1) przez płatnika, od umów sprzedaży (zamiany) nieruchomości - prze-

kazywane są na rachunek budżetu gminy, na obszarze której położona jest nieruchomość,

2) z punktów sprzedaży znaków opłaty skarbowej i urzędowych blankietów wekslowych - przekazywane są na rachunek budżetu gminy, w siedzibie której znajduje się ten punkt, zaś z pozostałych punktów sprzedaży, na rachunek budżetu gminy, na obszarze której znajdują się te punkty.

2. Wpływy z podatku od spadków i darowizn z tytułu nabycia własności (prawa użytkowania wieczystego) nieruchomości, odprowadzane na rachunek urzędu skarbowego przez płatnika, przekazywane są na rachunek budżetu gminy, na obszarze której położona jest nieruchomość.

Art. 17. 1. Udzielanie ulg, odraczanie, umarzanie, rozkładanie na raty oraz zaniechanie poboru w zakresie podatków i opłat stanowiących dochody jednostek samorządu terytorialnego i wpłacanych bezpośrednio na rachunki jednostek samorządu terytorialnego, należy do kompetencji przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

2. W przypadku pobieranych przez urząd skarbowy podatków i opłat stanowiących w całości dochody jednostek samorządu terytorialnego, urząd ten może odraczać, umarzać, rozkładać na raty lub zaniechać poboru podatków oraz zwalniać płatnika z obowiązku pobrania oraz wpłaty podatku lub zaliczek na podatek, wyłącznie na wniosek lub za zgodą przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W zakresie opłat, o których mowa w art. 3 pkt 2 lit. b), pobieranych przez organ wskazany w odrębnych przepisach, inny niż urząd skarbowy, udzielanie ulg, odraczanie, umarzanie, rozkładanie na raty oraz zaniechanie poboru opłaty, może nastąpić w sposób określony przepisami odrębnymi, po uzyskaniu zgody przewodniczącego zarządu gminy.

4. Wniosek lub zgoda, o których mowa w ust. 2 i 3, wydawane są w formie postanowienia, na które nie przysługuje zażalenie.

Art. 18. Skutki finansowe wynikające z uchwał rad gmin, określających niższe niż maksymalne stawki podatków, z wyjątkiem podatku od środków transportowych oraz skutki decyzji wydanych przez organy podatkowe w trybie określonym w art. 17 ust. 1 i 2, nie stanowią podstawy do zwiększenia części podstawowej subwencji ogólnej dla gminy, z zastrzeżeniem art. 21 ust. 7.

Dział IV

Zasady ustalania subwencji ogólnych

Rozdział I

Subwencja ogólna dla gminy

Art. 19. 1. Każda gmina otrzymuje z budżetu państwa subwencję ogólną składającą się z części:

- 1) podstawowej,
- 2) oświatowej,
- 3) rekompensującej.

2. O przeznaczeniu środków otrzymanych w formie subwencji ogólnej decyduje rada gminy.

Art. 20. 1. Kwotę przeznaczoną na część podstawową subwencji ogólnej dla wszystkich gmin ustala się jako sumę kwoty stanowiącej nie mniej niż 1 % planowanych w ustawie budżetowej dochodów budżetu państwa oraz kwoty wpłat gmin, ustalonych według zasad określonych w art. 23.

2. Podziału kwoty przeznaczonej na część podstawową subwencji ogólnej dokonuje się w następujący sposób:

- 1) odlicza się 4% na rezerwę części podstawowej,
- 2) ustala się dla poszczególnych gmin kwotę wyrównawczą, stanowiącą element składowy części podstawowej subwencji ogólnej, według zasad określonych w art. 21,

3) pozostałą kwotę części podstawowej subwencji ogólnej rozdziela się między wszystkie gminy proporcjonalnie do przeliczeniowej liczby mieszkańców w poszczególnych gminach, ustalonej według zasad określonych w art. 22.

3. Rezerwę części podstawowej subwencji ogólnej, o której mowa w ust. 2 pkt 1, przeznaczają się na zwiększenie części podstawowej subwencji ogólnej dla gmin nie objętych kwotą wyrównawczą części podstawowej subwencji ogólnej, w których w pierwszym półroczu danego roku wystąpił ubytek dochodów, wynikający ze zmiany zasad ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, wykazany w sprawozdaniu gminy za pierwsze półrocze danego roku; rezerwą tą dyspo-

nuje minister właściwy do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 21. 1. Kwota wyrównawcza stanowiąca element składowy części podstawowej subwencji ogólnej przysługuje gminom, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, obliczony według zasad określonych w ust. 2, zwany dalej "wskaźnikiem G", jest mniejszy niż 85% analogicznego wskaźnika obliczonego łącznie dla wszystkich gmin, zwanego dalej "wskaźnikiem P".

2. Wskaźnik G oblicza się, z zastrzeżeniem ust. 6 i 7, dzieląc kwotę podstawowych dochodów podatkowych gminy, w pierwszym półroczu roku bazowego, przez liczbę mieszkańców gminy.

3. Wysokość należnej gminie kwoty wyrównawczej oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 90% różnicy między 85% wskaźnika P i wskaźnikiem G przez liczbę mieszkańców gminy i przez wskaźnik określający dla roku bazowego relację planowanych dochodów budżetu państwa do tych dochodów zrealizowanych w pierwszym półroczu.

4. Podstawę obliczenia wskaźnika G i wskaźnika P stanowią dochody wykazane w sprawozdaniach gmin, których obowiązkiem sporządzenia wynika z odrębnych przepisów oraz dane o liczbie mieszkańców.

5. Dla celów obliczenia kwoty wyrównawczej części podstawowej subwencji ogólnej dla gmin, w miejsce dochodów gmin z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, wykazanych w sprawozdaniach gmin, o których mowa w ust. 4, przyjmuje się dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, które ustala się:

1) dla 1999 r. - mnożąc łączną kwotę dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w pierwszym półroczu 1998 r., wykazaną przez gminy w sprawozdaniu, przez współczynnik ustalony zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ust. 2, stosując wskaźnik określony w art. 6 ust. 2 pkt 3,

2) dla 2000 r. - mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku, za pierwsze półrocze 1999 r., przez wskaźnik równy udziałowi należnego w roku poprzedzającym rok bazowy podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podat-

ku w tym samym roku.

6. Dla ustalenia kwoty wyrównawczej przyjmuje się dochody, które gmina może uzyskać z podatku rolnego, stosując średnią cenę skupu żyta określoną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, a w przypadku innych podatków, stosując stawki maksymalne, z wyjątkiem podatku od środków transportowych, z którego dochody stanowią wpływy realizowane przy zastosowaniu stawek określonych w uchwałach rady gminy, bez zwolnień, odroczeń, umorzeń oraz zaniechań poboru dochodów gminy, o których mowa w art. 3 pkt 1 lit. a)-e) oraz pkt 2 lit. a) i b).

7. Dla gminy o liczbie mieszkańców do 15 000 przyjmuje się do obliczenia kwoty wyrównawczej części podstawowej subwencji ogólnej dochody z tytułu podatku od nieruchomości, wynikające ze stawek tego podatku, uchwalonych przez radę tej gminy.

Art. 22. Dla gmin o liczbie mieszkańców:

1) nie większej niż 5 000 - przeliczeniowa liczba mieszkańców jest równa liczbie 5 000,

2) od 5 001 do 10 000 - przeliczeniowa liczba mieszkańców jest równa liczbie mieszkańców,

3) powyżej 10 000 - przeliczeniową liczbę mieszkańców ustala się w następujący sposób:

Liczba mieszkańców	Przeliczeniowa liczba mieszkańców
10.000	10.000 + 110% liczby mieszkańców powyżej 10.000
powyżej 50.000 – 300.000	54.000 + 120% liczby mieszkańców powyżej 50.000
powyżej 300.000	354.000 + 125% liczby mieszkańców powyżej 300.000

Art. 23. 1. Gminy, w których wskaźnik G jest większy niż 150% wskaźnika P, dokonują wpłat z przeznaczeniem na zwiększenie części podstawowej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 20.

2. Kwotę rocznej wpłaty oblicza się mnożąc liczbę mieszkańców gminy przez wskaźnik określający dla roku bazowego relacje planowanych dochodów budżetu państwa do tych dochodów zrealizowanych w pierwszym półroczu i przez kwotę wynoszącą:

1) dla gmin, dla których wskaźnik G jest nie większy niż 200% wskaźnika P - 20% nadwyżki wskaźnika G ponad 150% wskaźnika P,

2) dla gmin, dla których wskaźnik G jest większy niż 200% i nie większy niż 300% wskaźnika P - 10% wskaźnika P, powiększoną o 25% nadwyżki wskaźnika G ponad 200% wskaźnika P,

3) dla gmin, dla których wskaźnik G jest większy niż 300% wskaźnika P - 35 % wskaźnika P, powiększoną o 30% nadwyżki wskaźnika G ponad 300% wskaźnika P.

3. Łączna kwota wpłat, o których mowa w ust. 1, określana jest w ustawie budżetowej na dany rok.

4. Gminy dokonują wpłat, o których mowa w ust. 1, na rachunek dochodów budżetu państwa w dwunastu równych ratach, w terminie do 15 dnia każdego miesiąca; od kwot nie wpłaconych w terminie nalicza się odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

5. Do nie wpłaconych w terminie kwot, o których mowa w ust. 4, stosuje się przepisy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 24. Część rekompensująca subwencji ogólnej dla gminy może składać się z:

1) kwoty rekompensującej dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych,

2) kwoty rekompensującej dochody utracone bezpośrednio z tytułu:

a) ustawowych ulg i zwolnień, określonych w:
- art. 12 ust. 1 pkt 4-6 i ust. 3, art. 13 ust. 1, art. 13a ust. 1 i 2, art. 13b ust. 1 i art. 13c ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz.U. z 1993 r. Nr 94, poz. 431, z 1994 r. Nr 1, poz. 3, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 43, poz. 272 i Nr 137, poz. 926 oraz z 1998 r. Nr 108, poz. 681),
- art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21, poz. 85 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 127, poz. 627, z 1995 r. Nr 147, poz. 713, z 1996 r. Nr 91, poz. 409, z 1997 r. Nr 54, poz. 349, Nr 121, poz. 770 i Nr 160, poz. 1079 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668),

- art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (Dz.U. z 1991 r. Nr 44, poz. 194 i Nr 107, poz. 464, z 1992 r. Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 1, poz. 3 i Nr 43, poz. 163, z 1996 r. Nr 41, poz.

175 i Nr 89, poz. 402, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 75, poz. 467 i 469, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 769 i 770 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 117, poz. 756),

- art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776 i Nr 160, poz. 1082 oraz z 1998 r. Nr 99, poz. 628 i Nr 106, poz. 668),

b) obniżenia opłaty eksploatacyjnej na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

Art. 25. 1. Kwotę rekompensującą, o której mowa w art. 24 pkt 1, przeznaczoną dla wszystkich gmin ustala się w wysokości nie mniejszej niż 10,5% planowanych w ustawie budżetowej wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb przyznawania gminom kwoty rekompensującej, o której mowa w art. 24 pkt 1, z uwzględnieniem utraczonej kwoty dochodu z tytułu częściowej likwidacji podatku od środków transportowych, ustalonej na podstawie informacji gmin za 1997 r.

Art. 26. 1. Gmina, która utraciła dochody na skutek zastosowania ulg i zwolnień ustawowych określonych w art. 24 pkt 2, otrzymuje kwotę rekompensującą, o której mowa w art. 24 pkt 2.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obliczania i tryb przekazywania gminom kwoty rekompensującej, o której mowa w art. 24 pkt 2, z uwzględnieniem wniosków gmin, zawierających dane o rocznych skutkach ustawowych ulg i zwolnień.

Art. 27. Kwotę rekompensującą, o której mowa w art. 24 pkt 2, przeznaczoną dla wszystkich gmin określa dla każdego roku budżetowego ustawa budżetowa.

Rozdział 2

Subwencja ogólna dla powiatu

Art. 28. 1. Subwencja ogólna dla powiatu składa się z części:

1) oświatowej,

2) drogowej,

3) wyrównawczej - w przypadku określonym w art. 30.

2. O przeznaczeniu środków otrzymanych w formie subwencji ogólnej decyduje rada powiatu.

Art. 29. Kwotę przeznaczoną na część wyrównawczą subwencji ogólnej dla wszystkich powiatów określa dla każdego roku budżetowego ustawa budżetowa.

Art. 30. 1. Część wyrównawczą subwencji ogólnej otrzymuje powiat, w którym wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, obliczony według zasad określonych w ust. 2, zwany dalej "wskaźnikiem S", jest mniejszy od wskaźnika Sw, o którym mowa w ust. 3.

2. Wskaźnik S dla danego powiatu oblicza się, dzieląc kwotę planowanych na dany rok budżetowy dla tego powiatu dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustaloną zgodnie z art. 10 na podstawie planowanej ogólnej kwoty wpływów z tego podatku, przyjętej w ustawie budżetowej na rok budżetowy, przez liczbę mieszkańców powiatu.

3. Wskaźnik Sw, będący podstawą do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej, jest najwyższym wskaźnikiem S dla 1999 r., wyliczonym zgodnie z ust. 2.

4. Wskaźnik Sw, o którym mowa w ust. 3, waloryzowany jest corocznie wskaźnikiem korygującym dla podatku dochodowego od osób fizycznych ustalonym jako iloraz planowanej ogólnej kwoty wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, przyjętej w ustawie budżetowej na rok budżetowy i planowanej kwoty wpływów z tego podatku, przyjętej w ustawie budżetowej na rok bazowy.

5. Wysokość należnej powiatowi części wyrównawczej subwencji ogólnej oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 85% różnicy między wskaźnikiem Sw, i wskaźnikiem S dla danego powiatu, przez liczbę mieszkańców powiatu.

Rozdział 3

Subwencja ogólna dla województwa

Art. 31. 1. Subwencja ogólna dla województwa składa się z części:

- 1) oświatowej,
- 2) drogowej,
- 3) wyrównawczej - w przypadku określonym w art. 33.

2. O przeznaczeniu środków otrzymanych w formie subwencji ogólnej decyduje sejmik województwa.

Art. 32. Kwotę przeznaczoną na część wyrównawczą subwencji ogólnej dla wszystkich województw określa dla każdego roku budżetowego ustawa budżetowa.

Art. 33. 1. Część wyrównawczą subwencji ogólnej otrzymują województwa, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, obliczony według zasad określonych w ust. 2, zwany dalej "wskaźnikiem W", jest mniejszy od wskaźnika Ww, o którym mowa w ust. 5.

2. Wskaźnik W dla danego województwa oblicza się dzieląc kwotę planowanych dochodów, o których mowa w art. 11 pkt 1, wyliczonych zgodnie z ust. 3 i 4 dla tego województwa przez liczbę jego mieszkańców.

3. Kwotę planowanych na rok budżetowy dochodów województwa z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc planowaną kwotę wpływów z tego podatku, przyjętą w ustawie budżetowej na rok budżetowy, przez wskaźnik 0,015 i wskaźnik równy udziałowi należnego, w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład województwa, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie złożonych, do dnia 30 czerwca roku bazowego, zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznego obliczenia podatku dokonanego przez płatników.

4. Kwotę planowanych na dany rok budżetowy dochodów województwa z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, stanowiącego dochód budżetu państwa, ustala się mnożąc ogólną pla-

nowaną kwotę wpływów z tego podatku, przyjętą w ustawie budżetowej na rok budżetowy, przez wskaźnik 0,005 i wskaźnik równy udziałowi wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych w roku poprzedzającym rok bazowy z terenu danego województwa, w ogólnej kwocie wpływów z tego podatku w tym samym roku, z zastrzeżeniem ust. 9.

5. Wskaźnik Ww, będący podstawą do wyliczenia części wyrównawczej subwencji ogólnej, jest najwyższym wskaźnikiem W dla 1999 r., wyliczonym zgodnie z ust. 2.

6. Wskaźnik Ww, o którym mowa w ust. 5, waloryzowany jest:

1) dla dochodów, o których mowa w ust. 3 - wskaźnikiem korygującym dla podatku dochodowego od osób fizycznych, o którym mowa w ust. 7 pkt 1,

2) dla dochodów, o których mowa w ust. 4 - wskaźnikiem korygującym dla podatku dochodowego od osób prawnych, o którym mowa w ust. 7 pkt 2.

7. Wskaźniki korygujące ustala się:

1) dla podatku dochodowego od osób fizycznych - jako iloraz planowanej ogólnej kwoty wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, przyjętej w ustawie budżetowej na rok budżetowy i planowanej kwoty wpływów z tego podatku, przyjętej w ustawie budżetowej na rok bazowy,

2) dla podatku dochodowego od osób prawnych - jako iloraz planowanej ogólnej kwoty wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych, przyjętej w ustawie budżetowej na rok budżetowy i planowanej kwoty wpływów z tego podatku, przyjętej w ustawie budżetowej na rok bazowy.

8. Wysokość należnej województwu części wyrównawczej subwencji ogólnej oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 70% różnicy między wskaźnikiem Ww i wskaźnikiem W dla danego województwa, przez liczbę mieszkańców województwa.

9. Podstawę obliczenia udziału poszczególnych województw w łącznej kwocie dochodów województw z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych w roku poprzedzającym rok bazowy, stanowią dochody wykazane w sprawozdaniach, których obowiązek sporządzania wynika z odrębnych przepisów.

Rozdział 4

Zasady ustalania części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego

Art. 34. 1. Kwotę przeznaczoną na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustala się w łącznej kwocie nie mniejszej niż 12,8% planowanych dochodów budżetu państwa.

2. Od kwoty, o której mowa w ust. 1, odlicza się 1% na rezerwę części oświatowej subwencji ogólnej.

3. Rezerwą subwencji, o której mowa w ust. 2, dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 35. Część oświatową subwencji ogólnej, po odliczeniu kwoty rezerwy, o której mowa w art. 34 ust. 2, rozdziela się między poszczególne gminy, powiaty i województwa według zasad ustalonych, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem typów i rodzaju szkół prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz liczby uczniów w tych szkołach.

Rozdział 5

Zasady ustalania części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów i województw

Art. 36. 1. Kwotę przeznaczoną dla wszystkich powiatów i województw na część drogową subwencji ogólnej związaną z budową, modernizacją, utrzymaniem, zarządzaniem i ochroną dróg wojewódzkich, powiatowych oraz dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast ma prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych, ustala się w wysokości 60% kwoty ustalonej na podstawie art. 3 ust. 1, ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o finansowaniu dróg publicznych (Dz.U. Nr 123, poz. 780 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668).

2. Od kwoty, o której mowa w ust. 1, odlicza się 10% na rezerwę części drogowej subwencji ogólnej, przeznaczoną na inwestycje.

3. Rezerwą, o której mowa w ust. 2, dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw transportu oraz reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 37. 1. Podział kwoty, o której mowa w art. 36, na poszczególne powiaty, miasta na prawach powiatu i województwa następuje z uwzględnieniem w szczególności długości i gęstości sieci dróg, drogowej infrastruktury technicznej, natężenia ruchu, wypadkowości oraz zrównoważenia rozwoju infrastruktury drogowej, w tym przygranicznej.

2. Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania i tryb przekazywania części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów, miast na prawach powiatów i województw.

Dział V

Zasady i tryb ustalania subwencji ogólnych i udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz wpłat dla nowych jednostek samorządu terytorialnego

Art. 38. 1. Subwencje ogólne, o których mowa w art. 19, art. 28 i art. 31 oraz udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, o których mowa w art. 3 pkt 3 lit. a), art. 8 pkt 1 i art. 11 pkt 1 lit. a), ustala się dla jednostek samorządu terytorialnego istniejących w dniu 30 czerwca roku bazowego.

2. Subwencje ogólne dla nowych gmin oblicza się w następujący sposób:

1) według zasad określonych w art. 21 i 22 oblicza się, odrębnie dla każdego obszaru gmin dzielonych, część podstawową subwencji ogólnej dla wszystkich gmin istniejących w dniu 30 czerwca roku bazowego i leżących na obszarze gmin dzielonych,

2) kwoty części podstawowej oraz rekompensującej subwencji ogólnej, obliczone dla gmin leżących na obszarze gmin dzielonych, dzieli się między nowe gminy proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców,

3) kwotę części oświatowej subwencji ogólnej, obliczoną dla gmin leżących na obszarze gmin dzielonych, dzieli się między nowe gminy według zasad, o których mowa w art. 35.

3. Subwencje ogólne dla nowych powiatów oblicza się w następujący sposób:

1) kwotę części oświatowej subwencji ogólnej, obliczoną dla powiatów leżących na obszarze powiatów dzielonych, dzieli się między nowe powiaty według zasad, o których mowa w art. 35,

2) kwotę części wyrównawczej subwencji ogólnej, obliczoną dla powiatów leżących na obszarze powiatów dzielonych, dzieli się między nowe powiaty proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców.

4. Udziały jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w ust. 1, dla nowych jednostek samorządu terytorialnego, ustala się dzieląc kwotę udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, obliczoną dla jednostek samorządu terytorialnego, leżących na terenie obszaru dzielonych jednostek samorządu terytorialnego, proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców.

5. W przypadku połączenia jednostek samorządu terytorialnego, kwoty subwencji ogólnych oraz udziałów, o których mowa w ust. 1, ustala się jako sumy subwencji ogólnych i udziałów dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

6. W przypadku utworzenia nowych jednostek samorządu terytorialnego lub zmiany granic po dniu 1 stycznia roku, na który oblicza się subwencje ogólne i udziały, o których mowa w ust. 1, ponownemu podziałowi podlega kwota subwencji ogólnej oraz udziałów, przypadająca na okres od dnia utworzenia lub zmiany granic nowych jednostek samorządu terytorialnego do końca roku, a jeżeli utworzenie lub zmiana granic jednostek samorządu terytorialnego nie nastąpiło w pierwszym dniu miesiąca - od pierwszego dnia następnego miesiąca po dniu utworzenia lub zmiany granic jednostki samorządu terytorialnego.

7. Nowe jednostki samorządu terytorialnego mogą, w drodze zgodnych uchwał podjętych przez organy stanowiące wszystkich zainteresowanych jednostek samorządu terytorialnego, uzgodnić inny sposób podziału kwot subwencji ogólnej oraz udziałów, o których mowa w ust. 1.

8. Ustalenie nowego podziału subwencji ogólnej oraz udziałów następuje w terminie jednego miesiąca od dnia otrzymania przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych uchwał, o których mowa w ust. 7.

Art. 39. 1. Wpłaty, o których mowa w art. 23 ust. 1, oblicza się dla nowych gmin, dzieląc między nowe gminy proporcjonalnie do liczby ich mieszkańców kwotę wpłat, obliczoną dla gmin, leżących na obszarze gmin dzielonych.

2. Nowe gminy mogą, w drodze zgodnych uchwał podjętych przez rady wszystkich zainteresowanych gmin, uzgodnić inny sposób podziału kwoty wpłat, o których mowa w ust. 1.

3. Ustalenie nowego podziału wpłat dokonuje się w terminie określonym w art. 38 ust. 8.

Dział VI

Zasady i tryb przekazywania subwencji ogólnych

Art. 40. Minister właściwy do spraw finansów publicznych informuje właściwe jednostki samorządu terytorialnego o:

1) rocznych kwotach poszczególnych części subwencji ogólnych, przyjętych w projekcie ustawy budżetowej, z wyjątkiem kwoty części rekompensującej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 24 pkt 2 - w terminie do dnia 15 października roku bazowego,

2) wysokości rocznej wpłaty, wyliczonej zgodnie z art. 23 - w terminie do dnia 15 października roku bazowego,

3) planowanej na dany rok kwocie dochodów z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, stanowiącego dochód budżetu państwa, wyliczonej według zasad określonych w art. 5, art. 10 i art. 13 - w terminie do dnia 15 października roku bazowego,

4) ostatecznych wysokościach przyznanych kwot poszczególnych części subwencji ogólnych oraz ostatecznej rocznej wpłaty, o której mowa w pkt 2 - w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej,

5) zmianach kwot poszczególnych części subwencji ogólnych w wyniku podziału rezerw tych subwencji.

Art. 41. 1. Minister właściwy do spraw finansów publicznych przekaza-

zuje jednostkom samorządu terytorialnego:

1) część oświatową subwencji ogólnej - w ratach miesięcznych, z których rata za marzec wynosi 2/13 ogólnej kwoty subwencji na zadania oświatowe - w terminie do 25 dnia miesiąca poprzedzającego miesiąc wypłaty wynagrodzeń,

2) część podstawową subwencji ogólnej - w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 15 dnia każdego miesiąca,

3) kwotę rekompensującą, o której mowa w art. 24 pkt 1 - w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 25 dnia każdego miesiąca,

4) kwotę rekompensującą, o której mowa w art. 24 pkt 2 - w dwóch ratach, w terminach:

a) do dnia 31 maja - w wysokości wyrównującej ubytek dochodów za rok poprzedzający rok podatkowy,

b) do dnia 15 października - w wysokości 50 % kwot ubytku dochodów w roku podatkowym, wykazanych we wniosku, o którym mowa w art. 26 ust. 2,

5) część drogową subwencji ogólnej, o której mowa w art. 36 - w dwunastu równych ratach miesięcznych, w terminie do 25 dnia każdego miesiąca.

2. Jeżeli części subwencji ogólnej nie zostaną przekazane w terminach, określonych w ust. 1, jednostkom samorządu terytorialnego przysługują, licząc od dnia następnego po upływie terminu, określonego w ust. 1, odsetki w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych.

Art. 42. 1. Jeżeli w wyniku kontroli przeprowadzonej przez upoważnione organy, zostanie stwierdzone, że w sprawozdaniu, wniosku lub informacji, o których mowa odpowiednio w art. 21 ust. 4, art. 25 ust. 2 lub w art. 26 ust. 2, zostały podane nieprawdziwe dane i gmina otrzymała części subwencji ogólnej, wymienione w art. 21, art. 25 lub art. 26, w kwocie wyższej od należnej lub dokonała wpłat, o których mowa w art. 23, w kwocie niższej niż należna, minister właściwy do spraw finansów publicznych zmniejsza kwotę należnej gminie części subwencji ogólnej, zmniejszając lub wstrzymując kolejne raty tej części subwencji ogólnej o odpowiednie kwoty, wraz z przypadającymi od nich odsetkami w wysokości ustalonej dla zaległości podatkowych, chyba że jednostka ta dokona wcześniej zwrotu nienależnie

otrzymanych kwot wraz z odsetkami.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych zawiadamia właściwą regionalną izbę obrachunkową o zmniejszeniu kwoty należnej gminie części subwencji ogólnej, o którym mowa w ust. 1.

3. Kwoty, o których mowa w ust. 1, uzyskane przez gminę nienależnie podlegają, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, zwrotowi do budżetu państwa.

4. Kwoty uzyskane nienależnie przez gminę przy ustalaniu części subwencji ogólnej, o których mowa w art. 21 i art. 25, zwiększają kwotę rezerwy, o której mowa w art. 20 ust. 2 pkt 1, z przeznaczeniem na pomoc gminom w przypadkach losowych, którą dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych.

5. Kwoty uzyskane nienależnie przez jednostkę samorządu terytorialnego przy ustaleniu części oświatowej subwencji ogólnej, zwiększają odpowiednio kwotę rezerwy, o której mowa w art. 34 ust. 2.

6. Do odsetek od kwot uzyskanych nienależnie przez gminę, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy art. 48 § 1 i art. 67 ustawy - Ordynacja podatkowa.

7. Umarzanie odsetek, rozkładanie na raty i odraczanie terminu płatności należy do właściwości ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

8. Decyzja o zwrocie nienależnej części subwencji ogólnej lub zwiększeniu zaniżonej wpłaty, o której mowa w art. 23, nie może być wydana po upływie 5 lat, licząc od końca roku budżetowego, za który sporządzono sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zawierające dane stanowiące podstawę do wyliczenia subwencji.

*Dział VII**Zasady i tryb przekazywania dotacji**Rozdział 1**Zasady ogólne dotowania wieloletnich programów rozwoju województwa oraz inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego*

Art. 43. 1. Na realizację wieloletnich programów rozwoju województwa, o których mowa w odrębnych przepisach, samorząd województwa może otrzymać dotacje celowe z budżetu państwa.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady udzielania dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, z uwzględnieniem warunków i trybu przekazywania oraz zasad kontroli ich wykorzystania.

Art. 44. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadanie własne.

2. Zasady i kryteria podziału środków na dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, ustalane są przez wojewodę po zasięgnięciu opinii samorządu województwa.

3. Łączna wysokość dotacji przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji realizowanej przez jednostkę samorządu terytorialnego nie może przekroczyć, z zastrzeżeniem ust. 4 i art. 45, 50% wartości kosztorysowej inwestycji.

4. Wysokość dotacji otrzymanej przez jednostkę samorządu terytorialnego w danym roku na dofinansowanie inwestycji, z wyjątkiem inwestycji dotyczących szkół i placówek oświatowych, nie może przekroczyć:

1) w pierwszym roku realizacji inwestycji - 80% kwoty środków planowanych w budżecie jednostki samorządu terytorialnego na finansowanie tej inwestycji, pomniejszonych o kwotę otrzymanych dotacji z budżetu państwa, a w przypadku, o którym mowa w art. 45 - 200% kwoty tych środków,

2) jeżeli inwestycja jest rozpoczynana i kończona w tym samym roku - 100% kwoty środków planowanych w budżecie jednostki samorządu te-

rytorialnego na finansowanie tej inwestycji, pomniejszonych o kwotę otrzymanych dotacji z budżetu państwa, a w przypadku, o którym mowa w art. 45 - 300% kwoty tych środków.

5. Jednostka samorządu terytorialnego, otrzymująca dotację na dofinansowanie inwestycji, obowiązana jest złożyć wojewodzie w terminie 30 dni od zakończeniu roku budżetowego informację zawierającą:

- 1) wykaz inwestycji realizowanych z udziałem dotacji,
- 2) wartości kosztorysowe tych inwestycji,
- 3) kwoty dotacji i kwoty środków z budżetu jednostki samorządu terytorialnego przekazane w ciągu roku na finansowanie poszczególnych inwestycji.

6. Jednostka samorządu terytorialnego, która nie przeznaczy w danym roku na finansowanie dotowanej inwestycji środków z budżetu jednostki samorządu terytorialnego w pełnej kwocie, wymaganej na podstawie ust. 4, obowiązana jest zwrócić dotację, przyznaną w danym roku, w części proporcjonalnej do poniesionych wydatków, w terminie nie później niż do końca roku następującego po roku, w którym otrzymała dotację.

7. Dotacje, o których mowa w ust. 1, nie wykorzystane w roku budżetowym zgodnie z przeznaczeniem, podlegają zwrotowi do budżetu państwa.

8. Do dotacji podlegających zwrotowi do budżetu państwa, w przypadkach określonych w ust. 6 i 7, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy - Ordynacja podatkowa.

Art. 45. 1. Jeżeli inwestycja jest realizowana przez gminę:

1) której wskaźnik G jest mniejszy od 60% wskaźnika P, o których mowa w art. 21, albo

2) zagrożoną szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym, objętą wykazem ustalonym na podstawie odrębnych przepisów i otrzymującą kwotę wyrównawczą części podstawowej subwencji ogólnej, o której mowa w art. 21, - łączna wysokość dotacji, o której mowa w art. 44 ust. 3, nie może przekroczyć 75% wartości kosztorysowej inwestycji.

2. Jeżeli inwestycja realizowana jest przez gminę w celu zagospodarowania nieruchomości Skarbu Państwa przejętych od wojsk Federacji Rosyjskiej i przekazanych gminie na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zagospodarowaniu nieruchomości Skarbu Państwa prze-

jętych od Wojsk Federacji Rosyjskiej (Dz.U. Nr 79, poz. 363 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668), łączna wysokość dotacji, o której mowa w art. 44 ust. 3, może przekroczyć 75% wartości kosztorysowej inwestycji.

Rozdział 2

Zasady dotowania zadań realizowanych na mocy porozumień

Art. 46. Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu działania innych jednostek samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z tymi jednostkami, otrzymuje od nich dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Art. 47. Jednostka samorządu terytorialnego realizująca zadania z zakresu administracji rządowej na mocy porozumień zawartych z organami tej administracji, otrzymuje od nich dotacje celowe w kwocie wynikającej z zawartego porozumienia.

Art. 48. Szczegółowe zasady i terminy przekazywania dotacji na realizację przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań przejętych na podstawie porozumień, o których mowa w art. 46 i art. 47, określają te porozumienia.

Rozdział 3

Dotacje celowe z budżetu państwa dla gminy

Art. 49. 1. Gminie wykonującej zadania zlecone z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami są przyznawane z budżetu państwa dotacje celowe na realizację tych zadań.

2. Kwoty dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, ustala się według zasad przyjętych do określania wydatków podobnego rodzaju w budżecie państwa.

3. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów, jeżeli inne ustawy nie stanowią inaczej.

4. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, powinny być przekazywane w trybie umożliwiającym pełne i terminowe wykonanie zleczonych zadań.

5. W przypadku niedotrzymania warunków określonych w ust. 2 i 4,

gminie przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia w postępowaniu sądowym.

Art. 50. 1. Z budżetu państwa udzielane są dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie określonych w odrębnych przepisach zadań własnych gminy z zakresu:

- 1) pomocy społecznej,
- 2) wypłat dodatków mieszkaniowych,
- 3) innych zadań.

2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów.

Art. 51. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane gminie dotacje celowe na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Do dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń określonych w art. 44 ust. 3 i 4.

Rozdział 4

Dotacje celowe z budżetu państwa dla powiatu

Art. 52. 1. Powiat otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa:

- 1) na realizację zadań przez powiatowe służby, inspekcje i strażę,
- 2) na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na podstawie odrębnych przepisów.

2. Kwoty dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, ustala się według zasad przyjętych w budżecie państwa do określania wydatków podobnego rodzaju.

3. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów, jeżeli inne ustawy nie stanowią inaczej.

4. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, powinny być przekazywane w trybie umożliwiającym pełne i terminowe wykonywanie zadań.

5. W przypadku niedotrzymania warunków określonych w ust. 2 i 4, powiatowi przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia w postępowaniu sądowym.

Art. 53. 1. Z budżetu państwa udzielane są dotacje celowe na finanso-

wanie lub dofinansowanie zadań własnych powiatu z zakresu:

1) pomocy społecznej określonych w odrębnych przepisach,
2) innych zadań określonych w odrębnych przepisach, na zasadach w nich określonych.

2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów w terminie umożliwiającym pełne i terminowe wykonanie zadań.

3. Do dotacji na cele inwestycyjne związane z zadaniami, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń określonych w art. 44 ust. 3 i 4.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania dotacji celowych z budżetu państwa na zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Art. 54. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane powiatowi dotacje celowe na usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego.

2. Do dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń określonych w art. 44 ust. 3 i 4.

Rozdział 5

Dotacje celowe z budżetu państwa dla województwa

Art. 55. 1. Województwo otrzymuje dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez województwo na podstawie odrębnych przepisów.

2. Kwoty dotacji celowych, o których mowa w ust. 1, ustala się według zasad przyjętych w budżecie państwa do określania wydatków podobnego rodzaju.

3. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów, jeżeli inne ustawy nie stanowią inaczej.

4. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 1, powinny być przekazywane w trybie umożliwiającym pełne i terminowe wykonywanie zadań.

5. W przypadku niedotrzymania warunków określonych w ust. 2 i 4, województwu przysługuje prawo dochodzenia należnego świadczenia w postępowaniu sądowym.

Art. 56. 1. Z budżetu państwa udzielane są dotacje celowe na finansowanie

wanie lub dofinansowanie zadań własnych województwa z zakresu:

1) pomocy społecznej określonych w odrębnych przepisach,
2) art. 23 ust. 1a ustawy z dnia 26 czerwca 1997 r. o wyższych szkołach zawodowych (Dz.U. Nr 96, poz. 590 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668),
3) innych zadań określonych w odrębnych przepisach, na zasadach w nich określonych.

2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, są przekazywane przez wojewodów w terminie umożliwiającym pełne i terminowe wykonanie zadań.

3. Do dotacji na cele inwestycyjne związane z zadaniami, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się ograniczeń określonych w art. 44 ust. 3 i 4.

4. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania dotacji celowych z budżetu państwa na zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Dział VIII

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 57. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz.U. Nr 9, poz. 31 i Nr 101, poz. 444, z 1992 r. Nr 21, poz. 86, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1996 r. Nr 91, poz. 409 i Nr 149, poz. 704, z 1997 r. Nr 5, poz. 24, Nr 107, poz. 689, Nr 121, poz. 770 i Nr 123, poz. 780 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) w art. 14 pkt 4 otrzymuje brzmienie: "4) może zwolnić mieszkańców gminy z podatku od posiadania psów albo wprowadzić inne zwolnienia niż określone w art. 13 ust. 2."

Art. 58. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o finansowaniu dróg publicznych (Dz.U. Nr 123, poz. 780 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 skreśla się ust. 2;
- 2) art. 4 otrzymuje brzmienie: "Art. 4.1. Środki, o których mowa w art. 3 ust. 1, dzielone są w relacji:
  - 1) 40% - na zadania, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1,
  - 2) 60% - na zadania, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3.

2. Środki na wydatki związane z budową, modernizacją, utrzymaniem, zarządzaniem i ochroną dróg, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 3, przekazywane są w formie części drogowej subwencji ogólnej ustalonej na zasadach i w trybie określonych w odrębnych przepisach."

Art. 59. 1. W 1999 r. ustala się rezerwę subwencji ogólnych w wysokości 1,5% sumy kwot części wyrównawczych, o których mowa w art. 29 i art. 32.

2. Rezerwą, o której mowa w ust. 1, dysponuje minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 60. Z budżetu państwa udzielane są w 1999 r. gminom, powiatom i województwom dotacje celowe na finansowanie zadań oświatowych, realizowanych w placówkach i innych jednostkach systemu oświaty, o których mowa w art. 5 ust. 5a i 6 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 28, poz. 153 i Nr 141, poz. 943 oraz z 1998 r. Nr 117, poz. 759) z wyłączeniem szkół o znaczeniu regionalnym.

Art. 61. 1. W celu zapewnienia ciągłości finansowania zadań przekazanych powiatom i województwom, z wyłączeniem miast na prawach powiatu, minister właściwy do spraw finansów publicznych udziela do dnia 15 stycznia 1999 r. jednorazowej zaliczki z budżetu państwa w wysokości 1/12 planowanych rocznych podstawowych dochodów podatkowych, na poczet dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych potrąca w sześciu ratach, począwszy od dnia 1 lipca 1999 r. kwoty odpowiadające wysokości przekazanych zaliczek, o których mowa w ust. 1, z dochodów powiatów i województw ustalonych zgodnie z art. 10 i 13.

Art. 62. Do finansowania inwestycji centralnych, przekazywanych jednostkom samorządu terytorialnego, których inwestorami w dniu 31 grudnia 1998 r. byli wojewodowie lub ministrowie, nie stosuje się ograniczeń określonych w art. 44 ust. 3 i 4.

Art. 63. Informacje dotyczące 1999 r., o których mowa w art. 40, minister właściwy do spraw finansów publicznych przekaze gminom do dnia

15 stycznia 1999 r.

Art. 64. Rada Ministrów przedłoży Sejmowi i Senatowi do dnia 31 maja 2000 r. informację o skutkach obowiązywania ustawy wraz z propozycjami niezbędnych zmian.

Art. 65. Traci moc ustawa z dnia 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin (Dz.U. z 1998 r. Nr 30, poz. 164 i Nr 98, poz. 611).

Art. 66. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 7 ust. 2, art. 14 ust. 2, art. 25 ust. 2, art. 26 ust. 2, art. 35, art. 59 ust. 1, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

*USTAWA
Z DNIA 26 LISTOPADA 1998 R.
O FINANSACH PUBLICZNYCH*

USTAWA
z dnia 26 listopada 1998 r.
o finansach publicznych

Dział I
Zasady ogólne finansów publicznych

Rozdział 1
Podstawowe definicje

Art. 1. Ustawa określa:

1) pojęcia: środków publicznych, w tym dochodów i przychodów publicznych, wydatków i rozchodów publicznych, deficytu i nadwyżki sektora finansów publicznych oraz państwowego długu publicznego,

2) zasady i sposoby zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych,

3) formy organizacyjno-prawne jednostek należących do sektora finansów publicznych,

4) zasady planowania środków publicznych oraz dysponowania nimi,

5) zasady zarządzania państwowym długiem publicznym oraz procedury ostrożnościowe i sanacyjne wprowadzane w razie nadmiernego zadłużenia,

6) sposób finansowania deficytu i zasady operacji finansowych dokonywanych przez podmioty sektora finansów publicznych,

7) zakres projektowanych i uchwalanych budżetów opartych na dochodach publicznych, w tym zasady klasyfikacji dochodów i wydatków,

8) zasady opracowywania projektów,

9) zasady uchwalania budżetów,

10) zasady i tryb wykonywania budżetów,

11) odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o Ministrze Finansów należy przez to rozumieć odpowiednio ministra właściwego do spraw budżetu, ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw instytucji finansowych.

Art. 3. 1. Środkami publicznymi są:

1) dochody publiczne,

2) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi,

3) przychody jednostek organizacyjnych i osób prawnych zaliczanych do sektora finansów publicznych, pochodzące z działalności i innych źródeł,

4) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego, pochodzące:

a) ze sprzedaży papierów wartościowych oraz innych operacji finansowych,

b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,

c) ze spłat pożyczek, udzielonych ze środków publicznych,

d) z otrzymanych pożyczek i kredytów.

2. Dochodami publicznymi są:

1) daniny publiczne, do których zalicza się podatki oraz inne świadczenia pieniężne, których obowiązek ponoszenia na rzecz państwa wynika z odrębnych ustaw,

2) pozostałe dochody, do których zalicza się:

a) opłaty,

b) dochody z mienia, w szczególności z najmu oraz z dzierżawy i innych umów o podobnym charakterze, dywidendy od wniesionego kapitału,

c) dochody ze sprzedaży rzeczy i praw oraz ze świadczenia usług przez jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 1,

d) dochody ze sprzedaży praw, nie stanowiące przychodów w rozumieniu ust. 1 pkt 4 lit. a),

e) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej,

f) inne dochody, uzyskane na podstawie odrębnych przepisów, o ile są pobierane przez organy finansowane z dochodów publicznych lub przez podległe albo nadzorowane przez te organy jednostki, o których mowa w art. 5 ust. 1.

Art. 4. 1. Środki publiczne mogą być przeznaczane na:

1) wydatki publiczne,

2) rozchody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

2. Rozchodami publicznymi są:

- 1) spłaty otrzymanych pożyczek i kredytów,
- 2) wykup papierów wartościowych oraz inne operacje finansowe,
- 3) udzielone pożyczki.

Art. 5. 1. Do sektora finansów publicznych zalicza się:

- 1) organy władzy publicznej i podległe im jednostki organizacyjne,
- 2) państwowe osoby prawne oraz inne państwowe jednostki organizacyjne nie objęte Krajowym Rejestrem Sądowym, których działalność jest finansowana ze środków publicznych w całości lub części, z wyjątkiem:

- a) przedsiębiorstw państwowych,
- b) banków państwowych,
- c) spółek prawa handlowego.

2. Sektor finansów publicznych dzieli się na:

- 1) sektor rządowy,
- 2) sektor samorządowy, obejmujący jednostki samorządu terytorialnego i ich organy oraz podległe tym organom jednostki organizacyjne.

Art. 6. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności:

- 1) pobieranie i gromadzenie dochodów,
- 2) wydatkowanie środków publicznych,
- 3) finansowanie deficytu,
- 4) zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne,
- 5) zarządzanie środkami publicznymi,
- 6) zarządzanie długiem publicznym.

Art. 7. 1. Dodatnia różnica między dochodami publicznymi powiększonymi o środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi, a wydatkami publicznymi ustalona dla okresu rozliczeniowego, stanowi nadwyżkę sektora finansów publicznych, zaś ujemna różnica jest deficytem sektora finansów publicznych.

2. Dochody i wydatki oraz deficyt lub nadwyżkę sektora finansów publicznych ustala się po wyeliminowaniu przepływów finansowych po-

między podmiotami należącymi do tego sektora.

Art. 8. Przez potrzeby pożyczkowe budżetu państwa rozumie się środki finansowe niezbędne do sfinansowania deficytu budżetu państwa, spłat wcześniej zaciągniętych zobowiązań, sfinansowania udzielanych przez Skarb Państwa pożyczek oraz wykonywania innych operacji finansowych związanych z długiem Skarbu Państwa.

Art. 9. 1. Przez państwowy dług publiczny rozumie się nominalne zadłużenie podmiotów sektora finansów publicznych ustalone po wycieszczeniu przepływów finansowych pomiędzy podmiotami należącymi do tego sektora.

2. Przez dług Skarbu Państwa rozumie się nominalne zadłużenie Skarbu Państwa.

Art. 10. 1. Państwowy dług publiczny obejmuje zobowiązania sektora finansów publicznych z następujących tytułów:

- 1) wyemitowanych papierów wartościowych opiewających na wierzytelności pieniężne,
- 2) zaciągniętych kredytów i pożyczek,
- 3) przyjętych depozytów,
- 4) wymagalnych zobowiązań:
  - a) jednostek budżetowych,
  - b) wynikających z ustaw i orzeczeń sądu, udzielonych poręczeń i gwarancji oraz innych tytułów.

2. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady klasyfikacji tytułów dłużnych zaliczanych do państwowego długu publicznego, w tym do długu Skarbu Państwa, uwzględniające w szczególności podstawowe kategorie przedmiotowe i podmiotowe zadłużenia oraz okresy zapadalności.

Rozdział 2

Jawność i przejrzystość finansów publicznych

Art. 11. 1. Finanse publiczne są jawne.

2. Jawność finansów publicznych jest realizowana, z zastrzeżeniem ust. 3, w szczególności przez:

1) jawność sejmowej debaty budżetowej i debat budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,

2) jawność sejmowej debaty nad sprawozdaniem z wykonania budżetu państwa i debat nad wykonaniem sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,

3) podawanie do publicznej wiadomości:

a) kwot dotacji udzielanych z budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego,

b) zbiorczych danych dotyczących finansów publicznych przez Ministra Finansów,

4) udostępnianie corocznych sprawozdań dotyczących finansów i działalności jednostek należących do sektora finansów publicznych.

3. Jawność finansów publicznych wyłącza się w stosunku do tych środków publicznych, których pochodzenie lub przeznaczenie zostało uznane za tajemnicę państwową na podstawie odrębnych przepisów lub jeżeli wynika to z umów międzynarodowych.

4. Jednostki sektora finansów publicznych stosują jednolite zasady rachunkowości.

Art. 12. 1. Minister Finansów ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski":

1) kwotę:

a) państwowego długu publicznego,

b) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych,

c) długu Skarbu Państwa,

d) niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,

2) relacje do produktu krajowego brutto:

a) kwoty państwowego długu publicznego,

b) łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych do produktu krajowego brutto,

c) kwoty długu Skarbu Państwa,

d) łącznej kwoty długu Skarbu Państwa powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa do produktu krajowego brutto.

2. Ogłoszenie kwot, o których mowa w ust. 1 pkt 1, jest dokonywane w odniesieniu do:

1) roku budżetowego - w terminie do dnia 31 maja roku następnego,

2) pierwszej połowy roku budżetowego - w terminie do dnia 30 września tego roku.

3. Ogłoszenie relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, dokonywane jest dla stanu za rok budżetowy - w terminie do dnia 31 maja roku następnego.

4. Podstawą obliczenia relacji, o których mowa w ust. 1 pkt 2, jest wielkość produktu krajowego brutto ogłaszana przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 13. 1. Dochody i wydatki publiczne oraz przychody, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3 klasyfikuje się według:

1) działów i rozdziałów, określających rodzaj działalności,

2) paragrafów, określających rodzaj dochodu, przychodu lub wydatku.

2. Przychody, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 oraz rozchody, o których mowa w art. 4 ust. 2 klasyfikuje się według paragrafów, określających źródło przychodu lub rodzaj rozchodu.

3. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółową klasyfikację dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów, z uwzględnieniem zasad Polskiej Klasyfikacji Działalności.

4. Minister Finansów może określić w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 3, klasyfikację wydatków o większej szczegółowości, niż określona w ust. 1 dla zadań z zakresu bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego.

Art. 14. 1. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia:

1) jednolity plan kont dla jednostek sektora finansów publicznych,

2) szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej,

3) zasady rachunkowości oraz plany kont dla organów podatkowych

w zakresie poboru i rozliczenia podatków, opłat oraz innych niepodatkowych należności budżetu, do których ustalania lub określania uprawnione są organy podatkowe.

2. Plany kont, o których mowa w ust. 1, powinny uwzględniać zasady określone w przepisach ustawy o rachunkowości i standardach międzynarodowych, z tym że:

1) dochody i wydatki będą ujmowane w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą,

2) będą ujmowane również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków także zaangażowanie środków,

3) odsetki od nieterminowych płatności będą naliczane i ewidencjonowane nie później niż na koniec każdego kwartału,

4) przeszacowanie wartości aktywów i pasywów dewizowych według bieżących kursów walutowych będzie dokonywane nie później niż na koniec kwartału,

5) zadłużenie będzie wyceniane według wartości emisyjnej powiększonej o narosłe kwoty z tytułu oprocentowania,

6) należności i zobowiązania nominowane w walutach obcych będą wycenione również według bieżących kursów walutowych.

3. Szczególne zasady rachunkowości dotyczą:

1) ewidencji wykonania budżetu,

2) ewidencji majątku trwałego stanowiącego własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,

3) wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów,

4) sporządzania sprawozdań finansowych.

Art. 15. 1. Jednostki sektora finansów publicznych sporządzają sprawozdania z wykonania procesów, o których mowa w art. 6, zwane dalej "sprawozdaniem budżetowymi".

2. Minister Finansów określa, po zasięgnięciu opinii Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w drodze rozporządzenia:

1) rodzaje, formy, terminy i zasady sporządzania sprawozdań budżetowych z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz z wykonania planów finansowych:

a) jednostek budżetowych,

b) zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, środków specjalnych jednostek budżetowych,

c) funduszy celowych,

d) pozostałych jednostek sektora finansów publicznych,

2) rodzaje i zasady sporządzania sprawozdań w zakresie państwowego długu publicznego oraz poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych,

3) zasady sporządzania zbiorczych, skonsolidowanych sprawozdań budżetowych jednostek samorządu terytorialnego,

4) zasady sporządzania łącznych, skonsolidowanych sprawozdań budżetowych dysponentów części budżetowych i budżetu państwa,

5) jednostki obowiązane do sporządzania poszczególnych rodzajów sprawozdań finansowych w tym budżetowych, których mogą dotyczyć szczególne zasady rachunkowości, terminy sporządzania tych sprawozdań oraz odbiorców sprawozdań.

3. Zbiorcze roczne sprawozdanie z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego sporządza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego.

Art. 16. 1. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości zbiorcze dane dotyczące ogółu operacji finansowych sektora finansów publicznych, obejmujące w szczególności dochody i wydatki, zobowiązania i należności, gwarancje i poręczenia.

2. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości, w terminach, o których mowa w art. 12 ust. 2, informacje obejmujące:

1) kwotę deficytu lub nadwyżki budżetu państwa,

2) kwotę długu Skarbu Państwa,

3) wykaz udzielonych przez Skarb Państwa poręczeń i gwarancji, z wymienieniem podmiotów, których te poręczenia i gwarancje dotyczą,

4) wykaz osób prawnych i fizycznych, którym umorzono znaczące kwoty zaległości podatkowych, wraz ze wskazaniem wysokości umorzonej kwoty i przyczyn umorzenia.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość kwot oraz sposób podawania do publicznej wiadomości wykazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 4.

Rozdział 3

Formy organizacyjno-prawne jednostek sektora finansów publicznych

Art. 17. Jednostki sektora finansów publicznych mogą być tworzone jedynie w formach przewidzianych ustawą.

Art. 18. 1. Jednostkami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Jednostka budżetowa prowadzi gospodarkę finansową według zasad określonych w ustawie.

3. Jednostki budżetowe tworzą, łączą i likwidują:

1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych przepisów - państwowe jednostki budżetowe,

2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego - gminne, powiatowe lub wojewódzkie jednostki budżetowe.

4. Likwidując jednostkę budżetową organ, o którym mowa w ust. 3, określa przeznaczenie mienia, znajdującego się w użytkowaniu jednostki; w przypadku państwowej jednostki budżetowej decyzja o przeznaczeniu tego mienia podejmowana jest w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

5. Przepis ust. 4 stosuje się odpowiednio do łączenia jednostek budżetowych.

6. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków, zwany dalej "planem finansowym".

Art. 19. 1. Zakładami budżetowymi są takie jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, które:

1) odpłatnie wykonują wyodrębnione zadania,

2) pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych, z zastrzeżeniem ust. 7 i 8.

2. Zakłady budżetowe tworzą, łączą i likwidują:

1) ministrowie, kierownicy urzędów centralnych lub wojewodowie oraz inne organy działające na podstawie odrębnych przepisów - państwowe zakłady budżetowe,

2) organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego - gminne, powiatowe lub wojewódzkie zakłady budżetowe.

3. Organ, o którym mowa w ust. 2, likwidując zakład budżetowy, określa przeznaczenie mienia znajdującego się w użytkowaniu zakładu; w przypadku państwowego zakładu budżetowego decyzja o przeznaczeniu tego mienia podejmowana jest w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do łączenia zakładów budżetowych.

5. Należności i zobowiązania zlikwidowanego zakładu budżetowego przejmuje organ, który go zlikwidował.

6. Podstawą gospodarki finansowej zakładu budżetowego jest roczny plan finansowy, obejmujący przychody i wydatki stanowiące koszty działalności oraz stan środków obrotowych i rozliczenia z budżetem.

7. Zakład budżetowy może otrzymywać z budżetu dotację przedmiotową.

8. W zakresie określonym w odrębnych przepisach zakład budżetowy może otrzymywać dotację podmiotową lub dotację celową na dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

9. Nowo tworzonemu zakładowi budżetowemu może być przyznana jednorazowa dotacja z budżetu na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

10. Łącznie dotacje dla zakładu budżetowego nie mogą przekroczyć 50% jego dochodów własnych.

11. Zakład budżetowy dokonuje wpłat do budżetu nadwyżek środków obrotowych, ustalonych na koniec okresu rozliczeniowego.

12. W planie finansowym zakładu budżetowego wyodrębnia się w szczególności:

1) przychody własne,

2) dotacje z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

- 3) wydatki na wynagrodzenia i składniki naliczane od wynagrodzeń,
- 4) wydatki inwestycyjne.

13. W planie finansowym zakładu budżetowego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i wydatków pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu ani zwiększenia dotacji z budżetu.

Art. 20. 1. Gospodarstwem pomocniczym jest wyodrębniona z jednostki budżetowej, pod względem organizacyjnym i finansowym, część jej podstawowej działalności lub działalność uboczna.

2. Gospodarstwo pomocnicze pokrywa koszty swojej działalności z uzyskiwanych przychodów własnych, z zastrzeżeniem ust. 7.

3. Gospodarstwo pomocnicze tworzy i likwiduje kierownik jednostki budżetowej, po uprzednim uzyskaniu zgody:

1) właściwego ministra, kierownika urzędu centralnego lub wojewody - w przypadku gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,

2) zarządu jednostki samorządu terytorialnego - w przypadku gospodarstw pomocniczych gminnych, powiatowych i wojewódzkich jednostek budżetowych.

4. Tworząc gospodarstwo pomocnicze kierownik jednostki budżetowej określa nazwę i siedzibę gospodarstwa pomocniczego, nazwę i siedzibę jednostki budżetowej, przedmiot działalności wyodrębnionej z zakresu działalności jednostki budżetowej oraz składniki majątkowe przydzielone gospodarstwu przez jednostkę budżetową.

5. Składniki majątkowe, należności i zobowiązania zlikwidowanego gospodarstwa pomocniczego przejmuje jednostka budżetowa, przy której funkcjonowało gospodarstwo.

6. Podstawą gospodarki finansowej gospodarstwa pomocniczego jest roczny plan finansowy obejmujący przychody, wydatki stanowiące koszty działalności, rachunek wyników, stan środków obrotowych i rozliczenia z budżetem.

7. Gospodarstwo pomocnicze może otrzymywać z budżetu dotacje przedmiotowe.

8. Nowo utworzone gospodarstwo pomocnicze jednostki budżetowej

może otrzymać z budżetu dotację na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe.

9. Sprzedaży usług na rzecz macierzystej jednostki budżetowej, gospodarstwo pomocnicze dokonuje według kosztów własnych.

10. Gospodarstwo pomocnicze wpłaca do budżetu połowę osiągniętego zysku.

11. W planie finansowym gospodarstwa pomocniczego jednostki budżetowej wyodrębnia się w szczególności:

- 1) przychody własne,
- 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

3) wydatki na wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń.

12. W planie finansowym gospodarstwa pomocniczego mogą być dokonywane zmiany w ciągu roku w przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i wydatków pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu ani zwiększenia dotacji z budżetu.

Art. 21. 1. Środki specjalne są środkami finansowymi, gromadzonymi przez jednostki budżetowe na wyodrębnionych rachunkach bankowych:

1) na podstawie odrębnych ustaw oraz uchwał organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego,

2) z tytułu spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej na rzecz jednostki budżetowej,

3) z tytułu odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie oddane jednostce budżetowej w zarząd bądź w użytkowanie,

4) z tytułu sprzedaży zapasów środków materiałowych przechowywanych w celach mobilizacyjnych.

2. Środki specjalne przeznacza się na:

1) cele wskazane w ustawie lub uchwale, na podstawie której utworzono te środki,

2) cele wskazane przez darczyńcę lub spadkodawcę,

3) remont lub odtworzenie mienia, o którym mowa w ust. 1 pkt 3 i 4.

3. Roczny plan finansowy obejmujący przychody i wydatki środków specjalnych sporządza się dla środków specjalnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 4.

4. Plan finansowy dla środków specjalnych pochodzących ze źródeł, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, sporządza się na okres, w którym środki te będą wydatkowane.

5. W planach finansowych środków specjalnych, o których mowa w ust. 3, wyodrębnia się w szczególności:

- 1) wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń,
- 2) wydatki inwestycyjne.

Art. 22. 1. Funduszem celowym jest fundusz ustawowo powołany przed dniem wejścia w życie ustawy, którego przychody pochodzą z dochodów publicznych, a wydatki przeznaczone są na realizację wyodrębnionych zadań.

2. Fundusz celowy może działać jako osoba prawna lub stanowić wyodrębniony rachunek bankowy, którym dysponuje organ wskazany w ustawie tworzącej fundusz.

3. Fundusz celowy, który realizuje zadania wyodrębnione z budżetu:

- 1) państwa - jest państwowym funduszem celowym,
- 2) gminy, powiatu lub województwa - jest gminnym, powiatowym lub wojewódzkim funduszem celowym.

4. Podstawą gospodarki finansowej funduszu celowego jest roczny plan finansowy.

5. Wydatki funduszu celowego mogą być dokonywane, z zastrzeżeniem ust. 6, tylko w ramach posiadanych środków finansowych obejmujących bieżące przychody, w tym dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego i pozostałości środków z okresów poprzednich.

6. Fundusze celowe mogą zaciągać kredyty i pożyczki, o ile ustawa tworząca fundusz tak stanowi.

7. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej państwowego funduszu celowego, w zakresie nie uregulowanym ustawą tworzącą fundusz, określa, w drodze rozporządzenia, minister nadzorujący państwowy fundusz celowy, w porozumieniu z Ministrem Finansów.

Art. 23. Skarb Państwa nie może tworzyć fundacji.

Rozdział 4

Zasady gospodarki finansowej podmiotów sektora finansów publicznych

Art. 24. 1. Sposób gromadzenia środków publicznych z poszczególnych tytułów określają odrębne ustawy.

2. Środki publiczne pochodzące z poszczególnych tytułów nie mogą być przeznaczane na finansowanie imiennie wymienionych wydatków, chyba że odrębna ustawa stanowi inaczej.

3. Ograniczenia wynikającego z ust. 2 nie stosuje się do:

- 1) wydatków finansowanych z kredytów udzielonych przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 2) wydatków finansowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych nie podlegających zwrotowi,
- 3) jednostek prowadzących działalność gospodarczą.

Art. 25. 1. Prawo realizacji zadań finansowanych ze środków publicznych przysługuje ogółowi podmiotów, chyba że ustawy stanowią inaczej.

2. Podmiot wnioskujący o przyznanie środków publicznych na realizację wyodrębnionego zadania powinien przedstawić ofertę wykonania zgodnie z zasadami uczciwej konkurencji, gwarantującą wykonanie zadania w sposób efektywny, oszczędny i terminowy.

Art. 26. 1. Ujęte w budżetach jednostek sektora finansów publicznych:

- 1) dochody - stanowią prognozy ich wielkości,
- 2) wydatki i rozchody - stanowią nieprzekraczalny limit.

2. Ujęte w rocznych planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych:

- 1) przychody - stanowią prognozy ich wielkości,
- 2) wydatki - mogą ulec zmianie, jeżeli:
  - a) zrealizowano przychody wyższe od prognozowanych,
  - b) zmiana wydatków nie spowoduje zwiększenia dotacji z budżetu oraz nie zmniejszy wielkości planowanych wpłat do budżetu, albo zysków oraz planowanego stanu środków na dzień 31 grudnia roku objętego planowaniem.

3. Zmiany przychodów i wydatków, o których mowa w ust. 2, wymagają dokonania zmian w rocznym planie finansowym.

Art. 27. 1. Zamieszczenie w budżecie państwa dochodów z określonych źródeł lub wydatków na określone cele nie stanowi podstawy roszczeń bądź zobowiązań państwa wobec osób trzecich, ani roszczeń tych osób wobec państwa.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do wydatków budżetu państwa na subwencje dla jednostek samorządu terytorialnego.

3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 28. 1. Wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokości ustalonych w ustawie budżetowej, uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego i w planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.

2. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.

3. Wydatki publiczne powinny być dokonywane:

- 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań,
- 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

4. Jednostki sektora finansów publicznych dokonują zakupów dostaw, usług i robót budowlanych na zasadach określonych w przepisach ustawy o zamówieniach publicznych.

5. Planowanie i dokonywanie wydatków na realizację każdego kolejnego etapu programu wieloletniego poprzedzane jest analizą i oceną efektów uzyskanych w etapach poprzednich.

Art. 29. 1. Minister Finansów, w porozumieniu z dysponentami części budżetowych, o których mowa w art. 67 ust. 4, opracowuje harmonogram realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa.

2. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego opracowuje harmonogram realizacji dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. Dysponent części budżetowej oraz zarząd jednostki samorządu terytorialnego informują podległe i nadzorowane jednostki o harmonogramie,

o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. Realizacja wydatków powinna być dokonywana zgodnie z harmonogramem, o którym mowa w ust. 1 i 2.

5. Dla poniesienia jednorazowego wydatku wyższego niż wielkość wynikająca z harmonogramu niezbędne jest uzyskanie zgody odpowiednio Ministra Finansów bądź zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

6. Jednostki sektora finansów publicznych mogą zaciągać zobowiązania do wysokości wynikającej z planu wydatków jednostki, pomniejszonej o wydatki na wynagrodzenia i uposażenia oraz o obligatoryjne wpłaty płatnika.

7. Dysponent części budżetowej lub zarząd jednostki samorządu terytorialnego może ustalić dla podległych jednostek dodatkowe ograniczenia zaciągania zobowiązań bądź dokonywania wydatków.

Art. 30. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi są:

- 1) przeznaczane wyłącznie na cele określone w umowie międzynarodowej lub deklaracji dawcy,
- 2) wydatkowane zgodnie z procedurami zawartymi w tej umowie lub innymi procedurami obowiązującymi przy ich wykorzystywaniu.

Art. 31. 1. Przedstawiane Radzie Ministrów projekty aktów prawnych, których skutkiem finansowym może być zwiększenie wydatków lub zmniejszenie dochodów podmiotów sektora finansów publicznych, w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów, wymagają określenia wysokości tych skutków i uprzedniego ich zaopiniowania przez Ministra Finansów.

2. Wydanie przez organ administracji rządowej aktu normatywnego wywołującego skutki finansowe dla budżetu państwa, nie przewidziane w danej części budżetowej, wymaga porozumienia z Ministrem Finansów.

3. Projekt ustawy skutkującej zmianą poziomu dochodów własnych bądź wydatków jednostek samorządu terytorialnego, wymaga określenia wysokości skutków tych zmian oraz zaopiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

4. Rada Ministrów przekazując do Sejmu projekt ustawy, o którym mowa w ust. 3, załącza opinię Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Art. 32. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady gospodarki finansowej jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz szczegółowe zasady i terminy rocznych rozliczeń i wpłat do budżetu, z uwzględnieniem:

- 1) zasad i trybu sporządzania planów finansowych oraz dokonywania zmian w tych planach,
- 2) trybu pobierania dochodów i dokonywania wydatków państwowych jednostek budżetowych,
- 3) sposobu ustalania nadwyżki środków obrotowych w zakładach budżetowych,
- 4) terminów i sposobu ustalania zaliczkowych wpłat do budżetu:
  - a) nadwyżki środków obrotowych zakładów budżetowych,
  - b) połowy zysku gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych.
- 5) specyfiki działalności jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw obrony narodowej, ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz jednostek organizacyjnych działających poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 33. 1. Jednostki będące państwowymi osobami prawnymi a zaliczone do sektora finansów publicznych, sporządzają plany finansowe zgodnie z przepisami stanowiącymi podstawę ich utworzenia, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, wyodrębniają w planach finansowych:

- 1) przychody własne,
- 2) dotacje z budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego,
- 3) wydatki:
  - a) na wynagrodzenia i składki naliczane od wynagrodzeń,
  - b) majątkowe.

3. Plany finansowe jednostek, o których mowa w ust. 1, po ich zatwierdzeniu bądź uchwaleniu przez organ wskazany w przepisach, na podstawie których jednostka została utworzona, przekazywane są Ministrowi Finansów w terminie 14 dni od dnia zatwierdzenia bądź uchwalenia.

4. W przypadku osiągnięcia przychodów wyższych niż ujęte w planie finansowym, państwowe osoby prawne, o których mowa w ust. 1, dokonują odpowiednich zmian w planie wydatków.

Art. 34. 1. Spłata należności pieniężnych do których nie stosuje się przepisów ustawy - Ordynacja podatkowa, przypadających na podstawie przepisów szczególnych, państwowym jednostkom sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 18- 22, może być, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, umarzana, odraczana lub rozkładana na raty.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb umarzania, odraczania lub rozkładania na raty spłat należności, o których mowa w ust. 1, a także wskazuje organy do tego uprawnione, z uwzględnieniem:

- 1) przesłanek uzasadniających umorzenie, odroczenie lub rozłożenie na raty należności,
- 2) rodzaju i zakresu udzielonych ulg w spłaceniu należności,
- 3) wskazania organów właściwych do umarzania należności, odraczania lub rozkładania na raty w zależności od wysokości kwot udzielonej ulgi.

3. Egzekucja należności, o których mowa w ust. 1, z wyjątkiem należności o charakterze cywilnoprawnym, następuje w trybie i na zasadach określonych w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 35. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, prawa i obowiązki głównego księgowego budżetu państwa, głównych księgowych części budżetowych, państwowych jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych oraz skarbników i głównych księgowych jednostek samorządu terytorialnego.

Dział II

Państwowy dług publiczny

Rozdział I

Zasady ogólne

Art. 36. 1. Łączną kwotę państwowego długu publicznego, z tytułów, o których mowa w art. 10 ust. 1, oblicza się jako wartość nominalną zobowiązań

wiązań, przy wyłączeniu wzajemnych zobowiązań podmiotów sektora finansów publicznych.

2. Przez wartość nominalną zobowiązania rozumie się:

1) wartość nominalną wyemitowanych papierów wartościowych,

2) wartość nominalną zaciągniętej pożyczki, kredytu lub innego zobowiązania, to jest kwotę świadczenia głównego, należną do zapłaty w dniu wymagalności zobowiązania.

3. Wartość nominalna zobowiązań indeksowanych lub kapitalizowanych odpowiada początkowej wartości nominalnej z uwzględnieniem przyrostu kapitału, wynikającego z indeksacji lub kapitalizacji, naliczonego na koniec okresu sprawozdawczego.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się do obliczania kwot niewymagalnych zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji nie zaliczanych do państwowego długu publicznego, a także odpowiednio do obliczania długu Skarbu Państwa oraz kwot zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji nie zaliczanych do długu Skarbu Państwa.

5. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania:

1) wartości zobowiązań zaliczanych do:

a) państwowego długu publicznego,

b) długu Skarbu Państwa,

2) wartości zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji,

3) kwoty przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji.

Art. 37. 1. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad sektorem finansów publicznych w zakresie przestrzegania zasady stanowiącej, iż państwowy dług publiczny, powiększony o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, nie może przekroczyć 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto.

2. Minister Finansów sprawuje kontrolę nad stanem długu Skarbu Państwa w celu zapewnienia przestrzegania zasady, o której mowa w ust. 1.

Art. 38. 1. Minister Finansów ustala strategię zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz państwowym długiem publicznym, obejmujących w szczególności:

1) stabilność makroekonomiczną gospodarki i jej zdolność do rozwoju.

2) bezpieczeństwo finansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,

3) koszty obsługi długu Skarbu Państwa,

4) kształtowanie struktury zadłużenia,

5) wpływ prowadzonych operacji dłużnych na krajowy rynek finansowy.

2. Minister Finansów opracowuje trzyletnią strategię oddziaływania na dług sektora finansów publicznych.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, Minister Finansów przedkłada Radzie Ministrów do zatwierdzenia.

4. Rada Ministrów po zatwierdzeniu dokumentów, o których mowa w ust. 1; przedkłada je Sejmowi wraz z uzasadnieniem projektu ustawy budżetowej.

Art. 39. Jeżeli odzyskanie wierzycelności Skarbu Państwa, powstałych w związku z udzielonymi poręczeniami lub gwarancjami, nie jest możliwe w pełnej wysokości, Rada Ministrów może wyrazić zgodę na ich sprzedaż poniżej kwoty wynikającej z prawidłowego obliczenia.

Rozdział 2

Finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa

Art. 40. Minister Finansów, celem sfinansowania potrzeb pożyczkowych budżetu państwa, o których mowa w art. 8, oraz w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa, jest upoważniony do:

1) zaciągania zobowiązań finansowych w imieniu Skarbu Państwa, w szczególności w drodze emisji papierów wartościowych oraz zaciągania pożyczek i kredytów na rynku krajowym i zagranicznym,

2) spłaty zaciągniętych zobowiązań, o których mowa w pkt 1,

3) przeprowadzania innych operacji finansowych związanych z zarządzaniem długiem, w tym operacji związanych z finansowymi instrumentami pochodnymi.

Art. 41. 1. Minister Finansów realizuje zadania wynikające z zarządzania długiem Skarbu Państwa, w szczególności poprzez:

1) dokonywanie wszelkich czynności prawnych i faktycznych związanych z:

a) pozyskiwaniem zwrotnych środków finansujących potrzeby pożyczkowe budżetu państwa,

b) obsługą zobowiązań Skarbu Państwa z tytułu wyemitowanych papierów wartościowych oraz zaciągniętych kredytów i pożyczek,

2) zarządzanie wolnymi środkami budżetu państwa, a także zarządzanie aktywami finansowymi Skarbu Państwa w tym środkami publicznymi wyodrębnionymi w związku z zarządzaniem długiem Skarbu Państwa.

2. Zarządzanie wolnymi środkami, o których mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności ich lokowanie na rynku finansowym.

3. Zarządzanie aktywami finansowymi, o których mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności wykonywanie operacji i działań na rynkach finansowych, które wpływają na zmianę struktury zadłużenia Skarbu Państwa w celu:

1) zwiększenia bezpieczeństwa finansowego potrzeb pożyczkowych budżetu państwa,

2) obniżenia ryzyka i kosztów obsługi długu Skarbu Państwa,

3) realizację innych celów zarządzania długiem Skarbu Państwa, określonych w strategii, o której mowa w art. 38.

Art. 42. 1. Z chwilą wykupu skarbowe papiery wartościowe podlegają umorzeniu.

2. Nie podlegają umorzeniu skarbowe papiery wartościowe nabywane przez Skarb Państwa w celu zarządzania długiem Skarbu Państwa.

Art. 43. 1. Skarb Państwa może zaciągać pożyczki i kredyty wyłącznie na finansowanie potrzeb budżetu państwa, o których mowa w art. 8.

2. W imieniu Skarbu Państwa pożyczki i kredyty mogą być zaciągane, z zastrzeżeniem ust. 3, wyłącznie przez Ministra Finansów.

3. W przypadku zaciągania pożyczki lub kredytu w drodze umowy międzynarodowej, w której wymagane jest, aby organem działającym w imieniu pożyczkobiorcy (kredytobiorcy) był rząd, Rada Ministrów upoważnia Ministra Finansów do podpisania umowy i określa warunki jej wykonywania.

4. Kwota zaciągniętych pożyczek i kredytów, o których mowa w ust. 1, nie może przekroczyć limitu przyrostu zadłużenia określonego w ustawie budżetowej.

Art. 44. Do zaciągania pożyczek i kredytów przez Skarb Państwa, emisji skarbowych papierów wartościowych oraz innych operacji związanych bezpośrednio z zarządzaniem państwowym długiem publicznym, nie stosuje się przepisów ustawy, o której mowa w art. 28 ust. 4.

Rozdział 3

Procedury ostrożnościowe i sanacyjne

Art. 45. 1. W przypadku, gdy wartość relacji łącznej kwoty państwowego długu publicznego powiększonej o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji, udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych, do produktu krajowego brutto, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), ogłoszonej i obliczonej zgodnie z art. 12 ust. 3 i 4:

1) jest większa od 50%, a nie większa od 55%, to:

a) Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, w którym relacja deficytu budżetu państwa do dochodów budżetu państwa nie może być wyższa niż analogiczna relacja z roku bieżącego,

b) relacja, o której mowa w lit. a) stanowi górne ograniczenie relacji deficytu każdej jednostki samorządu terytorialnego do jej dochodów, jaka może zostać uchwalona w budżecie jednostki samorządu terytorialnego,

2) jest większa od 55%, a mniejsza od 60%, to:

a) Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej, przyjmując jako górne ograniczenie deficytu jego poziom zapewniający, że relacja długu Skarbu Państwa powiększonego o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa do produktu krajowego brutto przewidywana na koniec roku budżetowego, którego dotyczy projekt ustawy, będzie niższa od relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. d), ogłoszonej i obliczonej zgodnie z art. 12 ust. 3 i 4,

b) górne ograniczenie relacji deficytu każdej jednostki samorządu terytorialnego do jej dochodów, jaka może zostać uchwalona w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, określone w ust. 1 pkt 1 lit. b), zostaje zmniejszone poprzez pomnożenie przez współczynnik R, wyliczany w następujący sposób: $R = (0,6 - PDP/PKB) : 0,05$, gdzie PKB - produkt krajowy brutto, PDP - państwowy dług publiczny, powiększony o kwotę przewi-

dywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty tego sektora, oznaczają wielkości ogłoszone za poprzedni rok budżetowy,

c) Rada Ministrów przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu obniżenie relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b),

3) jest równa lub większa od 60% to:

a) poczynając od siódmego dnia po dniu ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), podmioty sektora finansów publicznych nie mogą udzielać nowych poręczeń i gwarancji,

b) Rada Ministrów, najpóźniej w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), przedstawia Sejmowi program sanacyjny mający na celu ograniczenie przedmiotowej relacji do poziomu poniżej 60%,

c) w kolejnym roku budżetowym obowiązuje zakaz udzielania nowych poręczeń i gwarancji przez podmioty sektora finansów publicznych,

d) w projekcie ustawy budżetowej na kolejny rok budżetowy nie zawiera się deficytu budżetu państwa, a budżety jednostek samorządu terytorialnego uchwała się nie zawierając w nich deficytu.

2. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a) i b) oraz pkt 3 lit. d), nie stosuje się do kwot deficytu jednostek samorządu terytorialnego lub budżetu państwa sfinansowanych nadwyżką budżetową z lat poprzednich, a w przypadku deficytu budżetu państwa, także sfinansowanych przychodami budżetu państwa pochodzącymi ze sprzedaży wydzielonych aktywów Skarbu Państwa, a wydatkowanymi na sfinansowanie reformy systemu ubezpieczenia społecznego, zgodnie z ustawą z dnia 25 czerwca 1997 r. o wykorzystaniu wpływów z prywatyzacji części mienia Skarbu Państwa na cele związane z reformą systemu ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 106, poz. 673).

Art. 46. Program sanacyjny obejmuje:

1) podanie przyczyn kształtowania się relacji państwowego długu publicznego, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b),

2) program przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie do ograniczenia relacji, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), uwzględniający analizę limitów ilościowych i innych uwarunkowań prawnych,

3) trzyletnią prognozę dotyczącą relacji państwowego długu publicznego do produktu krajowego brutto wraz z przewidywanym rozwojem sytuacji makroekonomicznej kraju.

Art. 47. Przepisów art. 45 i 46 nie stosuje się w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego, uniemożliwiającego lub w znacznym stopniu utrudniającego wykonanie programu sanacyjnego.

Rozdział 4

Ogólne zasady zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa podmioty sektora finansów publicznych

Art. 48. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać kredyty i pożyczki oraz emitować papiery wartościowe na:

1) pokrycie występującego w ciągu roku niedoboru budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

2) finansowanie wydatków nie znajdujących pokrycia w planowanych dochodach jednostki samorządu terytorialnego.

2. Zaciągnięte kredyty i pożyczki oraz wyemitowane papiery wartościowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, podlegają spłacie lub wykupowi w tym samym roku, w którym zostały zaciągnięte lub wyemitowane.

Art. 49. 1. Suma zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz zobowiązań z wyemitowanych papierów wartościowych, o których mowa w art. 48 ust. 1, nie może przekroczyć kwoty określonej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego.

2. W przypadku ubiegania się przez jednostkę samorządu terytorialnego o udzielenie kredytu lub pożyczki, a także w przypadku zamiaru emisji przez jednostkę samorządu terytorialnego papierów wartościowych, regionalna izba obrachunkowa, na wniosek jednostki samorządu terytorialnego, wydaje opinię o możliwości spłaty kredytu lub pożyczki lub wykupu papierów wartościowych.

3. Opinia, o której mowa w ust. 2, jest przekazywana przez jednostkę samorządu terytorialnego podmiotowi udzielającemu pożyczki lub kredytu oraz podawana jest do wiadomości podmiotom, do których kierowana jest

oferta nabycia papierów wartościowych.

Art. 50. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą zaciągać jedynie takie zobowiązania finansowe, z przeznaczeniem na cel, o którym mowa w art. 48 ust. 1 pkt 2, których koszty obsługi są ponoszone co najmniej raz do roku, przy czym:

1) dyskonto od emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego papierów wartościowych nie może przekraczać 5% wartości nominalnej,

2) kapitalizacja odsetek jest niedopuszczalna.

2. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio do podmiotów sektora finansów publicznych innych niż Skarb Państwa i jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 51. 1. Jednostki samorządu terytorialnego oraz inne podmioty sektora finansów publicznych, z wyjątkiem Skarbu Państwa, nie mogą zaciągać zobowiązań finansowych, których maksymalna wartość nominalna, wyrażona w złotych, nie została ustalona w dniu zawierania transakcji.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których nie stosuje się ograniczeń, o których mowa w ust. 1, uwzględniając w szczególności kredyty i pożyczki z instytucji międzynarodowych lub od pożyczkodawców rządowych.

Art. 52. 1. Jednostki samorządu terytorialnego mogą udzielać poręczeń i gwarancji, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy. Łączna kwota poręczeń i gwarancji określana jest w uchwale budżetowej.

2. Poręczenia i gwarancje, o których mowa w ust. 1, są terminowo udzielane do określonej kwoty.

Rozdział 5

Zasady i tryb emisji papierów wartościowych oraz zaciągania kredytów i pożyczek przez Skarb Państwa

Art. 53. 1. Skarbowy papier wartościowy jest papierem wartościowym, w którym Skarb Państwa stwierdza, że jest dłużnikiem właściciela takiego papieru i zobowiązuje się wobec niego do spełnienia określonego świadczenia, które może mieć charakter pieniężny lub niepieniężny.

2. Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane w granicach limitu zadłużenia, określonego w ustawie budżetowej.

3. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia pieniężne mogą być emitowane lub wystawiane wyłącznie przez Ministra Finansów.

4. Skarbowe papiery wartościowe opiewające na świadczenia niepieniężne, emituje Minister Skarbu Państwa w porozumieniu z Ministrem Finansów.

5. Skarb Państwa odpowiada całym majątkiem za zobowiązania wynikające z wyemitowanych lub wystawionych skarbowych papierów wartościowych.

Art. 54. Skarbowe papiery wartościowe mogą być emitowane lub wystawiane jako papiery wartościowe o pierwotnym terminie wykupu:

1) krótszym niż jeden rok (do 364 dni włącznie), do których zalicza się w szczególności bony skarbowe (krótkoterminowe skarbowe papiery wartościowe),

2) nie krótszym niż jeden rok (365 dni), do których zalicza się w szczególności obligacje skarbowe.

Art. 55. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, warunki emitowania danego rodzaju skarbowych papierów wartościowych, dotyczące emisji, a w szczególności:

1) limit kwoty emisji lub sposób jego ustalenia, określający granice zaciągania przez Skarb Państwa zobowiązań z tytułu emisji skarbowych papierów wartościowych danego rodzaju,

2) jednostkową wartość nominalną,

3) walutę, w której następuje emisja lub sposób określenia waluty emisji,

4) zasady i tryb sprzedaży, w tym termin lub sposób ustalenia ceny sprzedaży emitowanych papierów wartościowych na rynku pierwotnym,

5) podmioty, którym skarbowe papiery wartościowe danej emisji są oferowane do nabycia na rynku pierwotnym,

6) ograniczenia co do obrotu imiennymi skarbowymi papierami wartościowymi na rynku pierwotnym i wtórnym,

7) sposób realizacji świadczeń z tytułu skarbowych papierów wartościowych.

Art. 56. 1. Minister Finansów określi poprzez wydanie listu emisyjnego szczegółowe warunki emisji skarbowych papierów wartościowych dotyczące treści świadczeń wynikających ze skarbowego papieru wartościowego i sposób ich realizacji.

2. Minister Finansów może upoważnić inny podmiot do wydania listu emisyjnego dotyczącego skarbowych papierów wartościowych przeznaczonych na rynki finansowe.

3. List emisyjny zawiera w szczególności:

- 1) datę emisji,
- 2) powołanie podstawy prawnej emisji,
- 3) wartość nominalną tej emisji,
- 4) cenę sprzedaży,
- 5) stopę procentową lub sposób jej obliczania,
- 6) określenie sposobu, miejsca i terminów wypłaty należności głównej oraz należności ubocznych,
- 7) datę, od której nalicza się oprocentowanie skarbowych papierów wartościowych tej emisji,
- 8) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.

4. Minister Finansów podaje do publicznej wiadomości szczegółowe warunki danej emisji. Podanie do publicznej wiadomości listu emisyjnego jest warunkiem dojścia emisji do skutku.

Art. 57. Bon skarbowy jest krótkoterminowym papierem wartościowym, oferowanym do sprzedaży w kraju, na rynku pierwotnym z dyskontem i wykupywanym według wartości nominalnej, po upływie okresu na jaki został wyemitowany.

Art. 58. 1. Obligacja skarbowa jest papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży w kraju lub za granicą, oprocentowanym w postaci dyskonta lub odsetek.

2. Obligacja skarbowa sprzedawana jest na rynku pierwotnym:

- 1) z dyskontem,
- 2) według wartości nominalnej,
- 3) powyżej wartości nominalnej i wykupywana po upływie określonego terminu, nie krótszego niż jeden rok (365 dni).

Art. 59. 1. Skarbowy papier oszczędnościowy jest skarbowym papierem wartościowym oferowanym do sprzedaży wyłącznie krajowym osobom fizycznym.

2. Skarbowy papier oszczędnościowy może być wyłączony z obrotu na rynku wtórnym, albo może być przedmiotem obrotu tylko pomiędzy krajowymi osobami fizycznymi, o ile ogólne warunki emitowania tak stanowią.

Art. 60. 1. Skarbowe papiery wartościowe zbywane są na rynku pierwotnym odpłatnie.

2. Realizacja emisji następuje z dniem rozliczenia pieniężnego zadeklarowanych do nabycia skarbowych papierów wartościowych oraz w kwocie wynikającej z rozliczenia.

Dział III **Budżet państwa**

Rozdział I **Podstawowe definicje i zasady**

Art. 61. 1. Budżet państwa jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów:

- 1) organów: władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa,
- 2) sądów i trybunałów,
- 3) administracji rządowej.

2. Budżet państwa jest uchwalany w formie ustawy budżetowej na okres roku kalendarzowego, zwanego dalej "rokiem budżetowym".

3. Do budżetu państwa włączone są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi i wydatki z nich finansowane

4. Ustawa budżetowa zawiera także:

- 1) zestawienie przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
- 2) plany przychodów i wydatków państwowych funduszy celowych,
- 3) zestawienie dotacji dla państwowych agencji i fundacji z udziałem Skarbu Państwa.

5. Ustawa budżetowa może zawierać plany przychodów i wydatków:

- 1) jednostek, o których mowa w ust. 4 pkt 1,
- 2) innych jednostek sektora rządowego.

Art. 62. Dochodami budżetu państwa są:

1) podatki i opłaty, które na mocy odrębnych ustaw nie stanowią dochodów jednostek samorządu terytorialnego, funduszy celowych oraz innych podmiotów sektora finansów publicznych,

2) cła,

3) wpłaty z zysku przedsiębiorstw państwowych oraz jednoosobowych spółek Skarbu Państwa,

4) dywidendy,

5) wpłaty z zysku Narodowego Banku Polskiego,

6) wpłaty nadwyżek środków obrotowych państwowych zakładów budżetowych oraz części zysku gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,

7) dochody pobierane przez państwowe jednostki budżetowe, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,

8) dochody z najmu i dzierżawy oraz z innych umów o podobnym charakterze składników majątkowych Skarbu Państwa, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,

9) opłaty od poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa,

10) odsetki od środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej,

11) odsetki od lokat terminowych ustanowionych ze środków zgromadzonych na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa,

12) odsetki od udzielonych z budżetu państwa pożyczek krajowych i zagranicznych,

13) grzywny, mandaty i inne kary pieniężne, o ile na mocy odrębnych przepisów nie stanowią dochodów innych jednostek sektora finansów publicznych,

14) spadki, zapisy i darowizny w postaci pieniężnej na rzecz Skarbu Państwa,

15) inne dochody publiczne.

Art. 63. 1. Wydatki budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 2, przeznaczone są na:

1) realizację zadań wykonywanych przez organy władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz administrację rządową, sądy i trybunały,

2) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,

3) dotacje celowe na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,

4) dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,

5) dotacje na zadania określone ustawami,

6) współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi.

2. Z wydatków budżetu państwa wyodrębnia się wydatki, których źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi.

Art. 64. 1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu państwa stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu państwa lub deficyt budżetu państwa.

2. Deficyt budżetu państwa może być pokryty przychodami pochodzącymi z:

1) sprzedaży skarbowych papierów wartościowych na rynku krajowym i zagranicznym,

2) kredytów zaciąganych w bankach krajowych i zagranicznych,

3) pożyczek,

4) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,

5) nadwyżki budżetu państwa z lat ubiegłych.

Art. 65. 1. Z budżetu państwa, w zakresie ustalonym w ustawie budżetowej, mogą być udzielane pożyczki:

1) dla jednostek samorządu terytorialnego w ramach postępowania naprawczego,

2) wynikające z umów międzynarodowych,

3) wynikające z ustaw innych niż ustawa budżetowa.

2. Pożyczki udzielane z budżetu państwa są oprocentowane; wysokość oprocentowania określa umowa.

Art. 66. 1. W budżecie państwa tworzy się rezerwę ogólną, nie wy-

ższą niż 0,2% wydatków budżetu.

2. W budżecie państwa mogą być tworzone rezerwy celowe:

1) na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu,

2) na wydatki, których źródłem finansowania są środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, w tym również nie podlegające zwrotowi,

3) gdy inne ustawy tak stanowią.

3. Suma rezerw celowych, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, nie może przekroczyć 5% wydatków budżetu.

Art. 67. 1. Budżet państwa składa się z części, odpowiadających organom władzy państwowej, kontroli, ochrony prawa, sądów trybunałów, wymienionym w art. 83 ust. 2 oraz administracji rządowej.

2. W odrębnych częściach budżetu państwa ujmuje się:

1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,

2) rezerwę ogólną,

3) rezerwy celowe,

4) obsługę długu Skarbu Państwa,

5) przychody i rozchody związane z finansowaniem deficytu i rozdysonowaniem nadwyżki budżetowej.

3. W uzasadnionych przypadkach w budżecie państwa mogą być tworzone odrębne części dla:

1) państwowych jednostek organizacyjnych nie będących organami władzy lub administracji rządowej,

2) zadań ogólnych, jeżeli wyodrębnienie części jest uzasadnione koniecznością zapewnienia bieżącej kontroli wydatków.

4. Częściami budżetu państwa dysponują kierownicy organów wymienionych w art. 83 ust. 2, właściwi ministrowie, przewodniczący określonych w odrębnych ustawach komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów, kierownicy urzędów centralnych, wojewodowie oraz kierownicy państwowych jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 3 pkt 1, zwani dalej "dysponentami części budżetowej".

Art. 68. 1. Dochody i wydatki oraz przychody i rozchody budżetu państwa klasyfikuje się według zasad określonych w art. 13 oraz według części budżetowych, o których mowa w art. 67.

2. Minister Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, klasyfikację części budżetowych oraz dysponentów części, o których mowa w art. 67 ust. 4.

Art. 69. 1. Wydatki budżetu państwa dzielą się na:

1) wydatki bieżące,

2) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa,

3) wydatki majątkowe.

2. Wydatki bieżące obejmują:

1) subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego,

2) dotacje,

3) wynagrodzenia i uposażenia oraz składki od nich naliczane,

4) inne świadczenia na rzecz osób fizycznych,

5) zakupy towarów i usług,

6) inne wydatki związane z funkcjonowaniem jednostek budżetowych lub realizacją ich statutowych zadań.

3. Świadczenia na rzecz osób fizycznych obejmują wydatki budżetu państwa kierowane, na podstawie odrębnych przepisów, bezpośrednio lub pośrednio do osób fizycznych, a nie będące wynagrodzeniem za świadczoną pracę.

4. Dotacjami są, podlegające szczególnym zasadom rozliczania, wydatki budżetu państwa przeznaczone na:

1) finansowanie lub dofinansowanie:

a) zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,

b) ustawowo określonych zadań, realizowanych przez jednostki inne niż jednostki samorządu terytorialnego,

c) bieżących zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego,

d) zadań zleconych do realizacji jednostkom nie zaliczonym do sektora finansów publicznych oraz fundacjom i stowarzyszeniom,

e) kosztów realizacji inwestycji, o których mowa w art. 74 ust. 2, zwane dalej "dotacjami celowymi",

2) dofinansowanie działalności bieżącej ustawowo wskazanego podmiotu, zwane dalej "dotacjami podmiotowymi",

3) dopłaty do określonych rodzajów wyrobów lub usług, kalkulowa-

nych według stawek jednostkowych, zwane dalej "dotacjami przedmiotowymi",

4) dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnej ustawie,

5) pierwsze wyposażenie w środki obrotowe nowo tworzonych zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, zwane dalej "dotacjami na pierwsze wyposażenie w środki obrotowe".

5. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa obejmują w szczególności wydatki budżetu państwa z tytułu oprocentowania i dyskonta od skarbowych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez Skarb Państwa poręczeniami i gwarancjami.

6. Wydatki majątkowe obejmują:

1) wydatki na zakup i objęcie akcji oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego,

2) wydatki inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych oraz dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji.

Art. 70. Odrębna ustawa określa zasady i tryb udzielania dotacji celowych dla jednostek samorządu terytorialnego na:

1) realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami,

2) dofinansowanie zadań własnych bieżących i inwestycyjnych

Art. 71. 1. Jednostki nie zaliczone do sektora finansów publicznych mogą otrzymywać dotacje celowe na realizację zadań zleconych, o których mowa w art. 69 ust. 4 pkt 1 lit. d), na podstawie umów zawartych z dysponentem części budżetowej.

2. Umowa, o której mowa w ust. 1, powinna określać:

1) szczegółowy opis zadania i termin jego wykonania,

2) dotację celową należną jednostce wykonującej zadanie i tryb płatności,

3) tryb kontroli wykonywania zadania,

4) sposób rozliczenia udzielonej dotacji celowej i zasady zwrotu niewykorzystanej części dotacji.

Art. 72. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje przedmiotowe kalkulowane według stawek jednostkowych dla:

1) przedsiębiorców wytwarzających określone rodzaje wyrobów lub świadczących określone rodzaje usług, z uwzględnieniem ich równoprawności,

2) państwowych zakładów budżetowych,

3) gospodarstw pomocniczych państwowych jednostek budżetowych,

4) różnych podmiotów wykonujących zadania na rzecz rolnictwa.

2. Ustawa budżetowa określa kwoty i przedmiot dotacji, o których mowa w ust. 1.

3. Minister Finansów ustala, z zastrzeżeniem ust. 4 i 5, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji przedmiotowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, oraz określa szczegółowe zasady i tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

4. W przypadku, gdy ustawa budżetowa określi dotacje przedmiotowe do podręczników szkolnych i akademickich minister właściwy do spraw oświaty i wychowania oraz minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki oraz określa szczegółowe zasady, tryb udzielania i rozliczania tych dotacji.

5. Minister właściwy do spraw rolnictwa oraz minister właściwy do spraw rozwoju wsi w porozumieniu z Ministrem Finansów ustala, w drodze rozporządzenia, stawki dotacji, o których mowa w ust. 1 pkt 4, na jednostkę usługi lub produktu oraz szczegółowe zasady i tryb udzielania oraz rozliczania tych dotacji, z uwzględnieniem równoprawności podmiotów.

Art. 73. 1. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje podmiotowe w ustawowo określonym zakresie.

2. Ustawa budżetowa, z zastrzeżeniem ust. 3, zawiera wykaz jednostek, dla których zaplanowano dotacje podmiotowe.

3. W przypadku, gdy z określonych w odrębnych przepisach zasad i trybu udzielania dotacji wynika, że nie jest możliwe ujęcie jednostki w wykazie, o którym mowa w ust. 2, wykaz może zawierać grupy jednostek i łączną kwotę dotacji.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3, dysponent części budżetu

państwa, w której zaplanowane zostały dotacje, podaje do publicznej wiadomości, w drodze obwieszczenia, wykaz jednostek wraz z kwotami dotacji przyznanych poszczególnym jednostkom.

Art. 74. 1. Z budżetu państwa finansowane są, z zastrzeżeniem ust. 3, inwestycje państwowych jednostek budżetowych, w tym ich gospodarstw pomocniczych.

2. Z budżetu państwa mogą być udzielane dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji:

- 1) państwowych zakładów budżetowych,
- 2) innych państwowych jednostek organizacyjnych, dla których zasady gospodarki finansowej określają odrębne ustawy,
- 3) jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych, na podstawie odrębnego upoważnienia zamieszczonego w ustawie budżetowej lub innej ustawie,
- 4) realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania:

- a) własne,
- b) z zakresu administracji rządowej,
- c) inne zlecone ustawami,
- 5) związanych z badaniami naukowymi lub pracami badawczo-rozwojowymi.

3. Inwestycje państwowych jednostek budżetowych mogą być dofinansowane z:

- 1) części zysku gospodarstwa pomocniczego państwowej jednostki budżetowej,
- 2) środków specjalnych państwowej jednostki budżetowej.

Art. 75. Kierownik państwowej jednostki budżetowej jest właściwy dla podjęcia decyzji w zakresie inwestycji gospodarstwa pomocniczego tej jednostki.

Art. 76. 1. Dotacje celowe dla przedsiębiorców mogą być udzielane na realizację inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej oraz ochrony środowiska, mających szczególne znaczenie dla gospodarki narodowej.

2. Łączna kwota dotacji, o których mowa w ust. 1, przyznanych w kolejnych latach na dofinansowanie inwestycji realizowanej przez przed-

siębiorcę nie może być wyższa niż 50% planowanej wartości kosztorysowej inwestycji, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

3. Łączną kwotę dotacji, o której mowa w ust. 2, oraz jej przewidywaną wysokość w kolejnych latach realizacji inwestycji ustala się przy wprowadzeniu tej inwestycji do ustawy budżetowej.

Art. 77. Zwiększenie w okresie realizacji inwestycji jej planowanej wartości kosztorysowej, wynikające z:

- 1) zwiększenia zakresu rzeczowego inwestycji,
- 2) zmian w dokumentacji projektowej,
- 3) wydłużenia okresu realizacji inwestycji - nie stanowi podstawy do zwiększenia łącznej kwoty dotacji celowej.

Art. 78. 1. Inwestycje finansowane lub dofinansowywane z budżetu państwa, których:

- 1) okres realizacji przekracza rok budżetowy,
- 2) wartość kosztorysowa jest wyższa od kwoty określonej przez Ministra Finansów w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 82 ust. 4 - zwane dalej "inwestycjami wieloletnimi", ujmowane są w wykazie, stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, określa się:

- 1) nazwę i lokalizację inwestycji,
- 2) nazwę inwestora,
- 3) planowane efekty rzeczowe inwestycji,
- 4) termin jej rozpoczęcia i zakończenia,
- 5) planowaną wartość kosztorysową inwestycji,
- 6) źródła finansowania inwestycji w podziale na:
  - a) nakłady finansowane z budżetu państwa,
  - b) nakłady finansowane z:
    - środków własnych inwestora,
    - kredytu lub pożyczki objętej poręczeniem lub gwarancją Skarbu Państwa,
    - innych źródeł (w tym dotacje od jednostek samorządu terytorialnego i funduszy celowych),
  - 7) nakłady do poniesienia i źródła ich finansowania w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

Art. 79. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczególne zasady finansowania inwestycji z budżetu państwa, w tym określania wysokości kwot dotacji w kolejnych latach realizacji inwestycji oraz zasady i tryb zwiększania wartości kosztorysowej inwestycji, wynikającego ze zmiany cen dóbr inwestycyjnych oraz towarów i usług budowlano-montażowych.

Art. 80. 1. Ustawa budżetowa może określać, oprócz limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na programy wieloletnie, ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do ustawy budżetowej.

2. Programy wieloletnie ustanawiane są przez Radę Ministrów, a na mocy ustawy, jeżeli koszty realizacji programu przekraczają kwotę 100 000 000 zł.

3. Program wieloletni może być ustanowiony wyłącznie w celu realizacji zadań dotyczących:

- 1) obronności i bezpieczeństwa państwa,
- 2) ochrony środowiska,
- 3) rozwoju gospodarki, w tym restrukturyzacji wybranych dziedzin,
- 4) rozwoju nauki,
- 5) ochrony ogólnonarodowego dziedzictwa kulturowego.

4. W wykazie, o którym mowa w ust. 1, dla każdego programu określa się:

- 1) nazwę programu,
- 2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą jego wykonanie,
- 3) cel programu,
- 4) zadania, które mają być sfinansowane z budżetu państwa,
- 5) okres realizacji programu,
- 6) łączne nakłady, w tym z budżetu państwa, na realizację programu,
- 7) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach.

5. Realizacja programów wieloletnich może być podzielona na etapy.

Art. 81. Rada Ministrów może określać, w drodze rozporządzenia, zasady finansowania zadań realizowanych w ramach międzynarodowej współpracy z zakresu wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa państwa,

wynikających z umów i porozumień.

Rozdział 2

Opracowywanie i uchwalanie budżetu państwa

Art. 82. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów założenia projektu budżetu państwa na rok następny.

2. Łącznie z założeniami, o których mowa w ust. 1, Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów wykaz jednostek sektora rządowego, których plany przychodów i wydatków zgodnie z art. 61 ust. 5 może obejmować ustawa budżetowa.

3. Materiały do projektu ustawy budżetowej opracowują i przedkładają Ministrowi Finansów dysponenci części budżetowych.

4. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia, szczególne zasady, tryb i terminy opracowania materiałów, o których mowa w ust. 3, w tym:

- 1) planów rzeczowych zadań realizowanych ze środków budżetowych,
- 2) projektów planów dochodów i wydatków poszczególnych części budżetowych,
- 3) wzory formularzy.

Art. 83. 1. Minister Finansów przedstawia Radzie Ministrów projekt ustawy budżetowej na rok następny wraz z uzasadnieniem.

2. Minister Finansów włącza do projektu ustawy budżetowej dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajowego Biura Wyborczego oraz Państwowej Inspekcji Pracy.

Art. 84. 1. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym i wraz z uzasadnieniem przedstawia go Sejmowi w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. W przypadku przedstawienia Sejmowi projektu ustawy o prowizo-

rium budżetowym Rada Ministrów przedstawia Sejmowi projekt ustawy budżetowej nie później niż na 3 miesiące przed zakończeniem okresu obowiązywania prowizorium.

3. Do projektu ustawy o prowizorium budżetowym stosuje się przepisy ustawy odnoszące się do projektu ustawy budżetowej.

Art. 85. 1. W przypadku, gdy ustawa budżetowa lub ustawa o prowizorium budżetowym nie zostanie ogłoszona przed dniem 1 stycznia to, do czasu ogłoszenia odpowiedniej ustawy:

1) podstawą gospodarki finansowej jest przedstawiony Sejmowi odpowiedni projekt ustawy, o której mowa w art. 84,

2) obowiązują stawki należności budżetowych oraz składki na fundusze celowe w wysokości ustalonej dla roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy podstawą gospodarki finansowej państwa jest ustawa lub projekt ustawy o prowizorium budżetowym na określoną część roku, a przed upływem terminu obowiązywania prowizorium nie zostanie uchwalona ustawa budżetowa.

Art. 86. 1. Ustawa budżetowa ustala:

1) dochody budżetu państwa,

2) wydatki budżetu państwa,

3) deficyt budżetu państwa oraz źródła jego pokrycia,

4) limity zatrudnienia w administracji rządowej,

5) przychody i rozchody budżetu państwa,

6) zestawienie przychodów i wydatków państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych,

7) plany finansowe państwowych funduszy celowych,

8) wykaz programów wieloletnich,

9) wykaz inwestycji wieloletnich,

10) dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej i zadań zleconych ustawami,

11) zakres i kwoty dotacji przedmiotowych,

12) wykaz jednostek otrzymujących dotacje podmiotowe i kwoty dotacji.

2. Do ustawy budżetowej włącza się środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi oraz wydatki, które będą nimi

sfinansowane.

3. Suma wydatków, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i w ust. 2, stanowi limit wydatków budżetu państwa.

4. Ustawa budżetowa może ustalać plany finansowe innych jednostek sektora rządowego.

5. Dochody budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej według:

1) ważniejszych źródeł dochodów,

2) części i działów klasyfikacji budżetowej.

6. Wydatki budżetu państwa ujmuje się w ustawie budżetowej w podziale na: części, działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem wydatków, o których mowa w ust. 2.

7. Plany finansowe państwowych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych, włączone do ustawy budżetowej, ujmuje się w podziale na części budżetowe i rodzaje działalności, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego środków obrotowych, przychodów własnych, dotacji z budżetu państwa, wydatków na wynagrodzenia i składek naliczanych od wynagrodzeń, wydatków majątkowych oraz wpłat do budżetu.

8. Plany finansowe państwowych funduszy celowych ujmuje się w ustawie budżetowej oddzielnie dla każdego funduszu, z wyodrębnieniem stanu początkowego i końcowego funduszu, przychodów własnych oraz dotacji z budżetu państwa.

9. Dotacje celowe dla jednostek samorządu terytorialnego na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zlecone ustawami, ujmuje się w ustawie budżetowej w podziale na poszczególne stopnie jednostek samorządu terytorialnego, części budżetowe, z których przekazywane są dotacje oraz działy klasyfikacji budżetowej.

10. Plany finansowe, o których mowa w ust. 4, ujmuje się w ustawie budżetowej odrębnie dla każdej jednostki, z wyodrębnieniem przychodów własnych oraz dotacji z budżetu państwa.

11. Ustawa budżetowa nie może zawierać przepisów zmieniających inne ustawy.

Art. 87. Do projektu ustawy budżetowej załącza się uzasadnienie zawierające w szczególności:

1) główne cele polityki społecznej i gospodarczej,
 2) założenia makroekonomiczne na rok budżetowy i dwa kolejne lata,
 dotyczące:

- a) kształtowania się produktu krajowego brutto,
  - b) państwowego długu publicznego oraz długu Skarbu Państwa,
  - c) poziomu cen towarów i usług konsumpcyjnych,
  - d) bilansu płatniczego,
  - e) obrotów bieżących,
  - f) poziomu zatrudnienia i bezrobocia,
  - g) dochodów budżetu państwa,
  - h) deficytu budżetu państwa,
- 3) kierunki prywatyzacji majątku Skarbu Państwa,
 4) przewidywane wykonanie budżetu państwa za rok poprzedzający rok, którego dotyczy projekt ustawy budżetowej,

5) omówienie projektowanych:

- a) przychodów i rozchodów oraz dochodów i wydatków budżetowych,
- b) przychodów i wydatków państwowych funduszy celowych,
- 6) informacje o przewidywanej na koniec roku budżetowego wysokości długu Skarbu Państwa oraz aktywów finansowych Skarbu Państwa, będących jednocześnie długiem innych podmiotów sektora finansów publicznych, wraz z odpowiednimi wartościami odnoszącymi się do kwot zobowiązań z tytułu poręczeń i gwarancji.

Art. 88. 1. Dysponenci części budżetowych, w terminie do dnia 25 października, przekazują informacje:

- 1) jednostkom podległym - o kwotach dochodów i wydatków,
- 2) jednostkom samorządu terytorialnego - o kwotach dotacji na zadania z zakresu administracji rządowej, przyjętych w projekcie ustawy budżetowej.

2. W terminie do dnia 1 grudnia jednostki, o których mowa w ust. 1 pkt 1, opracowują i przekazują właściwym dysponentom części budżetowych projekty planów finansowych na następny rok budżetowy, zgodnie z projektem ustawy budżetowej.

Rozdział 3

Zasady i tryb wykonywania ustawy budżetowej

Art. 89. 1. W terminie 21 dni od dnia ogłoszenia ustawy budżetowej dysponenci części budżetowych przedstawiają Ministrowi Finansów szczegółowy plan dochodów i wydatków danej części budżetowej, zwany dalej "układem wykonawczym".

2. Układ wykonawczy opracowuje się w podziale na działy, rozdziały i paragrafy klasyfikacji dochodów i wydatków.

3. Dysponenci części budżetowych w terminie, o którym mowa w ust. 1, przekazują jednostkom podległym informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków.

4. Jednostki, o których mowa w ust. 3, sporządzają plany finansowe celem zapewnienia ich zgodności z ustawą budżetową.

Art. 90. 1. Podziału rezerw celowych dokonuje, z zastrzeżeniem ust. 2, Minister Finansów w porozumieniu z właściwymi dysponentami części budżetowych, nie później niż do dnia 31 października z wyjątkiem rezerw, o których mowa w art. 66 ust. 2 pkt 2.

2. Rezerwą celową na wzrost wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej dysponuje Rada Ministrów.

3. Rezerwy celowe mogą być wykorzystane, z zastrzeżeniem ust. 4, wyłącznie na cel na jaki zostały utworzone.

4. Minister Finansów może, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu, dokonać zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.

5. Rezerwą ogólną dysponuje Rada Ministrów.

6. Rada Ministrów może upoważnić, w drodze rozporządzenia, Prezesa Rady Ministrów i Ministra Finansów do dysponowania rezerwą ogólną do wysokości określonych kwot.

7. Rezerwa ogólna nie może być przeznaczona na zwiększenie wydatków, które w wyniku przeniesień, dokonanych na podstawie art. 96 ust. 4, zostały uprzednio zmniejszone.

8. Ograniczenia, o których mowa w ust. 1, 3, 4 i 7, nie mają zastosowania w przypadku realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wpro-

wadzenia stanów nadzwyczajnych na terytorium państwa lub jego części.

Art. 91. 1. Rada Ministrów kieruje wykonywaniem budżetu państwa.

2. Minister Finansów sprawuje ogólną kontrolę:

- 1) realizacji dochodów i wydatków budżetu państwa,
- 2) poziomowi deficytu.

3. Dysponenci części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych i w tym celu, nie rzadziej niż raz na kwartał dokonują okresowych ocen:

- 1) przebiegu wykonania zadań oraz dochodów i wydatków przez podległe im jednostki organizacyjne,
- 2) wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa,
- 3) realizacji innych zadań finansowanych z budżetu państwa - oraz podejmują, w razie potrzeby, działania zmierzające do prawidłowego wykonania budżetu.

4. Przedmiotem ocen, o których mowa w ust. 3, jest w szczególności:

- 1) prawidłowość i terminowość pobierania dochodów,
- 2) zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem,
- 3) prawidłowość wykorzystania środków finansowych, w tym zakres zrealizowanych zadań,
- 4) wysokość i terminy przekazywania dotacji,
- 5) prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją z budżetu państwa.

Art. 92. W toku wykonywania budżetu państwa obowiązują następujące zasady gospodarki finansowej:

- 1) pełna realizacja zadań następuje w terminach określonych przepisami i harmonogramem, o którym mowa w art. 29 ust. 4,
- 2) ustalanie, pobieranie i odprowadzanie dochodów budżetu państwa następuje na zasadach i w terminach wynikających z obowiązujących przepisów,
- 3) dokonywanie wydatków następuje w granicach kwot określonych w planie finansowym, z uwzględnieniem prawidłowo dokonanych przeniesień i zgodnie z planowanym przeznaczeniem, w sposób celowy i oszczędny,

4) wydatki na współfinansowanie programów realizowanych ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi mogą być dokonywane po uzyskaniu tych środków,

5) zlecenie zadań powinno następować na zasadzie wyboru najkorzystniejszej oferty, z uwzględnieniem przepisów ustawy o zamówieniach publicznych,

6) wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa są dokonywane przed innymi wydatkami budżetu państwa,

7) wydatki nieprzewidziane, których obowiązkowe płatności wynikają z tytułów egzekucyjnych lub wyroków sądowych mogą być dokonywane bez względu na poziom środków finansowych zaplanowanych na ten cel; powinny one być zrefundowane w trybie przeniesień wydatków określonym w art. 96,

8) przeniesienia wydatków w budżecie państwa mogą być dokonywane na zasadach i w zakresie określonych w art. 96,

9) dotacje celowe przyznane jednostkom samorządu terytorialnego na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, nie wykorzystane w danym roku, podlegają zwrotowi do budżetu państwa w części, w jakiej zadanie nie zostało wykonane.

Art. 93. 1. Dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrane w nadmiernej wysokości podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w terminie do dnia 28 lutego następnego roku, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

2. Odsetki, o których mowa w ust. 1, nalicza się odpowiednio od dnia przekazania dotacji z budżetu państwa lub stwierdzenia nieprawidłowego naliczenia dotacji.

3. W przypadku pobrania dotacji w nadmiernej wysokości zwrotowi do budżetu państwa podlega ta część dotacji, która została nadmiernie pobrana.

4. Wykorzystanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wyklucza prawo do ubiegania się o przyznanie dotacji przez kolejne trzy lata.

Art. 94. 1. O zmianie wysokości kwot dotacji celowych przyznanych jednostkom samorządu terytorialnego wojewoda zawiadamia niezwłocznie

jednostkę samorządu terytorialnego, Ministra Finansów oraz ministra właściwego do spraw administracji publicznej.

2. Zmiany kwot dotacji na zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego mogą następować w terminie do dnia 15 listopada roku budżetowego, a zmiany kwot dotacji na dofinansowanie zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego do dnia 30 listopada roku budżetowego.

3. Terminy określone w ust. 2 nie obowiązują w przypadku dofinansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego w związku ze zdarzeniem losowym.

Art. 95. 1. Środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi gromadzone są na wyodrębnionym rachunku bankowym i mogą być wydatkowane do wysokości kwot, zgromadzonych na tym rachunku.

2. W przypadku wykorzystania środków, o których mowa w ust. 1 niezgodnie z przeznaczeniem lub bez zachowania procedur, o których mowa w art. 30 pkt 2, podlegają one zwrotowi na rachunek, na którym są gromadzone.

Art. 96. 1. Dysponenci części budżetowych mogą dokonywać przeniesień wydatków między rozdziałami i paragrafami klasyfikacji wydatków, z zastrzeżeniem ust. 5, w ramach danej części i działu budżetu państwa.

2. Nie są dozwolone przeniesienia wydatków, które powodują zwiększenie wydatków w jakiegokolwiek podziale klasyfikacji wydatków ujętej w budżecie państwa o więcej niż 5%.

3. Przeniesienie polegające na zmniejszeniu lub zwiększeniu wydatków majątkowych wymaga zgody Ministra Finansów.

4. Dysponenci części budżetowych mogą upoważnić kierowników podległych jednostek do dokonywania przeniesień wydatków w obrębie jednego rozdziału, z uwzględnieniem przepisu ust. 3.

5. Przeniesienia wydatków, o których mowa w ust. 1 i 4, nie mogą zwiększać planowanych wydatków na wynagrodzenia, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

6. Ograniczenia wynikające z przepisów ust. 1-4 nie mają zastosowania do przeniesień wydatków z rezerw budżetu państwa.

Art. 97. W przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego na terytorium państwa lub jego części Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu realizacji zadań wynikających z przepisów dotyczących wprowadzenia tych stanów.

Art. 98. 1. Środki z budżetu państwa, przeznaczone na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, ujętych w wykazach, o których mowa w art. 86 ust. 1 pkt 8 i 9, nie mogą być, z zastrzeżeniem ust. 2, wykorzystane na inne cele.

2. Rada Ministrów, może wyrazić zgodę na zmianę wykorzystania środków budżetowych przeznaczonych uprzednio na finansowanie inwestycji i programów wieloletnich, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu. Środki te nie mogą być wykorzystane na finansowanie wydatków bieżących.

Art. 99. 1. Dokonywanie zmian w planie przychodów państwowego funduszu celowego jest niedozwolone.

2. Przeniesienia wydatków pomiędzy poszczególnymi pozycjami planu mogą być dokonywane, przez organy lub dysponenta funduszu, po uzyskaniu zgody ministra nadzorującego państwowy fundusz celowy.

Art. 100. 1. W przypadku stwierdzenia:

- 1) niegospodarności w określonych jednostkach,
- 2) opóźnień w realizacji zadań,
- 3) nadmiaru posiadanych środków,
- 4) naruszenia zasad gospodarki finansowej, o których mowa w art. 92 - może być podjęta decyzja o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych; blokowanie to oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częściami lub całością planowanych wydatków, albo wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa.

2. Decyzje o blokowaniu planowanych wydatków, w przypadkach określonych w ust. 1, podejmują:

- 1) Minister Finansów - w zakresie całego budżetu państwa, z wyłączeniem wydatków podmiotów, o których mowa w art. 83 ust. 2,
- 2) dysponenci części budżetowych - w zakresie ich części budżetu

państwa.

3. O decyzjach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dysponenci części budżetowych niezwłocznie informują Ministra Finansów.

4. W decyzjach, o których mowa w ust. 2, może być zawarty wykaz wydatków, które nie mogą być dokonywane.

5. Minister Finansów, po uzyskaniu pozytywnej opinii sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu może utworzyć nową rezerwę celową i przenieść do tej rezerwy kwoty wydatków zablokowane na podstawie ust. 1 pkt 2 i 3.

6. Rezerwę, o której mowa w ust. 5, przeznaczają się na sfinansowanie zobowiązań Skarbu Państwa lub na cele osobno wskazane w ustawie budżetowej.

7. Minister Finansów informuje niezwłocznie Radę Ministrów o przyczynach działania, o których mowa w ust. 2 pkt 1. Rada Ministrów może uchylić decyzję Ministra Finansów.

Art. 101. 1. W przypadku zagrożenia realizacji ustawy budżetowej może nastąpić blokowanie na czas oznaczony planowanych wydatków budżetu państwa; blokowanie to oznacza okresowy lub obowiązujący do końca roku zakaz dysponowania częścią lub całością planowanych wydatków, albo wstrzymanie przekazywania środków na realizację zadań finansowanych z budżetu państwa.

2. Decyzję o blokowaniu wydatków podejmuje Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, po uzyskaniu w tej sprawie pozytywnej opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu.

Art. 102. 1. Nie zrealizowane kwoty wydatków budżetu państwa wygasają, z zastrzeżeniem ust. 2, z upływem roku budżetowego.

2. Nie wygasają z upływem roku budżetowego wydatki:

1) których planowanym źródłem finansowania są:

a) przychody z kredytów zagranicznych,

b) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, nie podlegające zwrotowi,

2) przeznaczone na współfinansowanie programów realizowanych z nie podlegających zwrotowi środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

3. Nie później, niż do dnia 15 grudnia roku budżetowego, Rada Ministrów może ustalić, po uzyskaniu w tej sprawie opinii komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu, wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1. Ustalając ten wykaz Rada Ministrów powinna uwzględniać w szczególności:

1) terminy zakończenia procedur wynikających z ustawy, o której mowa w art. 28 ust. 4,

2) w przypadku wydatków inwestycyjnych - zrealizowany, ale nie zafakturowany zakres zadań rzeczowych danej inwestycji,

3) stopień zaawansowania realizacji inwestycji i programów wieloletnich.

4. Łącznie z wykazem wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, Rada Ministrów ustala plan finansowy tych wydatków, w szczególności określonej w art. 86 ust. 5, oraz wydatków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2, a także określa ostateczny termin ich dokonania.

5. Środki finansowe na wydatki:

1) ujęte w wykazie, o którym mowa w ust. 3,

2) o których mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a) i pkt 2

- są gromadzone na wyodrębnionym subkoncie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, zwanym dalej "subkontem".

6. Minister Finansów, do dnia 31 grudnia roku budżetowego, przekazuje na subkonto środki finansowe w wysokości równej łącznej kwocie wydatków ujętych w planie, o którym mowa w ust. 4.

7. Środki finansowe nie wykorzystane w terminie określonym przez Radę Ministrów podlegają przekazaniu na dochody budżetu państwa.

Art. 103. 1. Wykonanie budżetu państwa podlega kontroli Sejmu.

2. Rada Ministrów przedstawia Sejmowi i Najwyższej Izbie Kontroli, w terminie do dnia 31 maja roku następującego po upływie roku budżetowego, coroczne sprawozdanie z wykonania budżetu państwa wraz ze:

1) sprawozdaniem o dochodach i wydatkach związanych z zadaniami z zakresu administracji rządowej, realizowanymi przez jednostki samorządu terytorialnego i innymi zadaniami zleconymi jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,

2) zbiorczą informację o wykonaniu budżetów jednostek samorządu

terytorialnego,

3) wraz ze sprawozdaniem Rada Ministrów przedkłada ocenę realizacji założeń makroekonomicznych oraz przebiegu prywatyzacji majątku Skarbu Państwa.

3. Sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej powinno zawierać:

1) dochody, wydatki oraz nadwyżkę lub deficyt sektora finansów publicznych,

2) dochody i wydatki wynikające z zamknięć rachunków budżetu państwa, sporządzone według szczegółowości i układu ustawy budżetowej,

3) przychody i wydatki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych, środków specjalnych oraz państwowych funduszy celowych,

4) omówienie wykonania budżetu państwa, z uwzględnieniem różnic między budżetem uchwalonym a wykonanym,

5) informację o realizacji wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego,

6) informację o wykorzystaniu środków finansowych pochodzących z dopłat do stawek w grach liczbowych.

4. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego powinna zawierać odrębnie dla każdego stopnia jednostki samorządu terytorialnego:

1) zestawienie dochodów według ważniejszych źródeł,

2) zestawienie wydatków według działów,

3) zestawienie wydatków według ważniejszych rodzajów wydatków,

4) zestawienie przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych oraz funduszy celowych,

5) omówienie wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

5. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 2, Rada Ministrów załącza:

1) sprawozdanie dotyczące przestrzegania zasady stanowiącej, iż:

a) łączna kwota państwowego długu publicznego powiększona o kwotę przewidywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez podmioty sektora finansów publicznych,

b) łączna kwota długu Skarbu Państwa powiększona o kwotę przewi-

dywanych wypłat z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa - nie może przekroczyć 3/5 wartości rocznego produktu krajowego brutto w danym roku budżetowym,

2) informację dotyczącą długu, deficytu, poręczeń i gwarancji sektora finansów publicznych, o których mowa w art. 12 ust. 1.

Art. 104. Minister Finansów przedstawia komisji sejmowej właściwej do spraw budżetu i Najwyższej Izbie Kontroli informację o przebiegu wykonania budżetu państwa za I półrocze, w terminie do dnia 10 września tego roku.

Rozdział 4

Kasowa obsługa budżetu

Art. 105. 1. Wydatki budżetu państwa dokonywane są poprzez obciążenie centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Wydatki jednostek wymienionych w art. 83 ust. 2, dokonywane są poprzez obciążenie rachunków bieżących tych jednostek.

3. Wydatki budżetu państwa finansowane ze środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi, dokonywane są z rachunku bieżącego tych środków.

4. Minister Finansów może przekazać upoważnienie do kasowej realizacji wydatków wszystkim lub niektórym dysponentom części budżetowych poprzez:

1) utworzenie odrębnego rachunku wydatków dla dysponenta części budżetowej,

2) określenie rodzajów wydatków, które będą dokonywane z rachunku dysponenta części budżetowej.

5. Minister Finansów może upoważnić dysponentów części budżetowych do przekazania prawa do kasowej realizacji wydatków podległym jednostkom budżetowym.

Art. 106. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy sposób wykonywania budżetu państwa, w tym w szczególności:

1) zasady i warunki ustanawiania przez dysponentów części budżeto-

wych dysponentów niższego stopnia,

2) tryb i terminy przekazywania na centralny rachunek bieżący budżetu państwa dochodów pobieranych przez urzędy skarbowe i inne państwowe jednostki budżetowe,

3) tryb dokonywania wydatków w ciężar centralnego bieżącego rachunku budżetu państwa.

Art. 107. 1. Dla obsługi budżetu państwa są prowadzone następujące rachunki bankowe:

1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa,

2) rachunki bieżące jednostek wymienionych w art. 83 ust. 2,

3) rachunek bieżący środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi,

4) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych,

5) rachunki bieżące zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych i środków specjalnych,

6) rachunki pomocnicze,

7) rachunki państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 - z wyłączeniem rachunków państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej - prowadzi Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Wyboru banku, dla obsługi rachunków wymienionych w ust. 1 pkt 4 i 5 dokonuje się z zachowaniem przepisów o zamówieniach publicznych.

4. Obsługa bankowa rachunków budżetu państwa jest prowadzona w ramach umowy rachunku bankowego.

5. Minister Finansów określi, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, zakres informacji z wykonania budżetu państwa oraz terminy ich udostępniania w ramach obsługi centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa.

Art. 108. 1. W przypadku występowania przejściowych nadwyżek środków na centralnym rachunku bieżącym budżetu państwa Minister Finansów może dokonywać oprocentowanych lokat w Narodowym Banku

Polskim, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Minister Finansów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego, może dokonywać lokat, o których mowa w ust. 1, w dowolnie wybranym banku.

Dział IV

Budżet jednostki samorządu terytorialnego

Rozdział 1

Podstawowe definicje i zasady

Art. 109. 1. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest uchwalany w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy.

2. Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest rocznym planem:

1) dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki,

2) przychodów i wydatków:

a) zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,

b) funduszy celowych jednostki samorządu terytorialnego.

3. Uchwała budżetowa stanowi podstawę gospodarki finansowej jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 110. 1. Uchwała budżetowa może określać, oprócz limitów wydatków na okres roku budżetowego, limity wydatków na wieloletnie programy inwestycyjne, ujmowane w wykazie stanowiącym załącznik do uchwały budżetowej.

2. W załączniku, o którym mowa w ust. 1, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego dla każdego programu określa:

1) nazwę programu, jego cel i zadania, które będą finansowane z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

2) jednostkę organizacyjną realizującą program lub koordynującą wykonywanie programu,

3) okres realizacji programu i łączne nakłady finansowe,

4) wysokość wydatków w roku budżetowym oraz w dwóch kolejnych latach,

3. Kolejne uchwały budżetowe będą określały nakłady na uruchomiony program w wysokości umożliwiającej jego terminowe zakończenie,

4. Zmiana kwot wydatków na realizację programu następuje w drodze uchwały organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, zmieniającej zakres wykonywania programu lub wstrzymującej jego wykonywanie.

Art. 111. 1. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego określa odrębna ustawa.

2. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są przeznaczane na realizację zadań określonych w ustawach, w szczególności na:

- 1) zadania własne jednostek samorządu terytorialnego,
- 2) zadania z zakresu administracji rządowej i inne zadania zlecone jednostkom samorządu terytorialnego ustawami,
- 3) zadania przejęte przez jednostki samorządu terytorialnego do realizacji w drodze umowy lub porozumienia,
- 4) zadania realizowane wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego,
- 5) pomoc rzeczową lub finansową dla innych jednostek samorządu terytorialnego, określoną przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

3. Podziału wydatków jednostek samorządu terytorialnego dokonuje się zgodnie z art. 69.

Art. 112. 1. Różnica między dochodami a wydatkami budżetu jednostki samorządu terytorialnego stanowi odpowiednio nadwyżkę budżetu jednostki samorządu terytorialnego lub deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Deficyt budżetu jednostki samorządu terytorialnego może być pokryty przychodami pochodzącymi z:

- 1) sprzedaży papierów wartościowych wyemitowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
- 2) kredytów zaciąganych w bankach krajowych,
- 3) pożyczek,
- 4) prywatyzacji majątku jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego z lat

ubiegłych.

Art. 113. 1. Łączna kwota przypadających do spłaty w danym roku budżetowym rat kredytów i pożyczek oraz potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych przez jednostki samorządu terytorialnego poręczeń wraz z należnymi w danym roku odsetkami od tych kredytów i pożyczek, oraz należnych odsetek i dyskonta a także przypadających w danym roku budżetowym wykupów papierów wartościowych emitowanych przez jednostki samorządu terytorialnego, nie może przekroczyć 15% planowanych na dany rok budżetowy dochodów jednostki samorządu terytorialnego.

2. W przypadku, gdy relacja, o której mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. b), przekroczy 55%, to kwota, o której mowa w ust. 1, nie może przekroczyć 12% planowanych dochodów jednostki samorządu terytorialnego, chyba że obciążenia te w całości wynikają z zobowiązań zaciągniętych przed datą ogłoszenia tej relacji.

Art. 114. Łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec roku budżetowego nie może przekraczać 60% dochodów tej jednostki w tym roku budżetowym.

Art. 115. 1. Regionalne izby obrachunkowe przedstawiają opinie w sprawach:

- 1) możliwości sfinansowania deficytu przedstawionego przez jednostki samorządu terytorialnego,
- 2) prawidłowości załączonej do budżetu prognozy kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego, ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów ustawy dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów lat następnych.

2. Opinie, o których mowa w ust. 1, powinny być opublikowane w terminie miesiąca od dnia przekazania uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego do regionalnej izby obrachunkowej, w trybie przewidzianym dla opublikowania uchwały budżetowej.

3. W przypadku negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej wymagana jest odpowiednia uchwała jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 116. 1. W budżecie jednostki samorządu terytorialnego mogą być tworzone rezerwy celowe i rezerwa ogólna.

2. Rezerwy celowe są tworzone na wydatki, których szczegółowy po-

dział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu.

3. Suma rezerw celowych nie może przekroczyć 5% wydatków budżetu.

4. Rezerwa ogólna nie może być wyższa niż 1% wydatków budżetu.

5. Rezerwami, o których mowa w ust. 1, dysponuje zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 117. 1. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje przedmiotowe dla zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych, kalkulowane według stawek jednostkowych.

2. Kwoty i zakres dotacji, o których mowa w ust. 1, określa uchwała budżetowa.

3. Stawki dotacji przedmiotowych ustala organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 118. Z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje wyłącznie imiennie określonym podmiotom publicznym i tylko na cele publiczne, związane z realizacją zadań określonego stopnia samorządu terytorialnego.

Rozdział 2

Opracowywanie i uchwalanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 119. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami, a także inicjatywa w sprawie zmian tej uchwały, należą do wyłącznej kompetencji zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 120. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego opracowuje informację o stanie mienia komunalnego, zawierającą:

1) dane dotyczące przysługujących jednostce samorządu terytorialnego praw własności,

2) dane dotyczące innych niż własność praw majątkowych, w tym w szczególności o ograniczonych prawach rzeczowych, użytkowaniu wieczystym, wierzytelnościach, udziałach w spółkach, akcjach oraz o posiadaniu.

3) dane o zmianach w stanie mienia komunalnego, w zakresie określo-

nym w pkt 1 i 2, od dnia złożenia poprzedniej informacji,

4) dane o dochodach uzyskanych z tytułu wykonywania prawa własności i innych praw majątkowych oraz z wykonywania posiadania,

5) inne dane i informacje o zdarzeniach mających wpływ na stan mienia komunalnego.

Art. 121. 1. Projekt uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami, oraz informację, o której mowa w art. 120, zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia:

1) regionalnej izbie obrachunkowej - celem zaopiniowania,

2) organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego - najpóźniej do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Opinię regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej, zarząd jednostki samorządu terytorialnego jest obowiązany przedstawić, przed uchwaleniem budżetu, organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W przypadku, gdy dochody i wydatki państwa określa ustawa o prowizorium budżetowym, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, na wniosek zarządu, może uchwalić prowizorium budżetowe jednostki samorządu terytorialnego na okres objęty prowizorium budżetowym państwa.

Art. 122. Uchwałę budżetową organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego uchwała przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególności uzasadnionych przypadkach nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego.

Art. 123. 1. Do czasu uchwalenia uchwały budżetowej, jednak nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego, podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały budżetowej przedstawiony organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego.

2. Bez zgody zarządu jednostki samorządu terytorialnego, organ stanowiący nie może wprowadzić w projekcie uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego zmian powodujących zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W przypadku nieuchwalenia uchwały budżetowej w terminie, o któ-

rym mowa w ust. 1, regionalna izba obrachunkowa w terminie do dnia 30 kwietnia roku budżetowego ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie obowiązkowych zadań własnych oraz zadań zleconych. Do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały, o której mowa w ust. 1.

Art. 124. 1. Uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego określa:

- 1) prognozowane dochody jednostki samorządu terytorialnego według ważniejszych źródeł i działów klasyfikacji,
- 2) wydatki budżetu jednostki samorządu terytorialnego w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków, z wyodrębnieniem:
  - a) wydatków bieżących, w tym w szczególności:
    - wynagrodzeń i pochodnych od wynagrodzeń,
    - dotacji,
    - wydatków na obsługę długu jednostki samorządu terytorialnego,
    - wydatków z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu terytorialnego,
  - b) wydatków majątkowych,
- 3) źródła pokrycia deficytu lub przeznaczenie nadwyżki budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki związane z wieloletnimi programami inwestycyjnymi, z wyodrębnieniem wydatków na finansowanie poszczególnych programów,
- 5) plany przychodów i wydatków zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych i środków specjalnych,
- 6) plany przychodów i wydatków funduszy celowych,
- 7) upoważnienia dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania długu oraz do spłat zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego,
- 8) zakres i kwoty dotacji przedmiotowych,
- 9) dochody i wydatki związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej i innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami,
- 10) dotacje,
- 11) dochody i wydatki związane z realizacją zadań wspólnych realizowanych w drodze umów lub porozumień między jednostkami samorządu

terytorialnego, w budżecie jednostki samorządu terytorialnego, której powierzono realizację tych zadań.

2. Uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego może zawierać:

1) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania kredytów i pożyczek oraz emisji papierów wartościowych na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego deficytu budżetu jednostki samorządu terytorialnego,

2) upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do dokonywania zmian w budżecie, w zakresie określonym w art. 128 ust. 2,

3) inne postanowienia dotyczące wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

3. W uchwale budżetowej gminy określa się także dochody z tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych i wydatki na realizację zadań określonych w programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

4. Uchwała budżetowa gminy może również określać:

1) wydatki jednostek pomocniczych gminy,

2) uprawnienia jednostki pomocniczej do prowadzenia gospodarki finansowej w ramach budżetu gminy.

Rozdział 3

Wykonywanie budżetu jednostki samorządu terytorialnego

Art. 125. 1. W terminie 7 dni od dnia przekazania projektu uchwały budżetowej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje podległym jednostkom informacje niezbędne do opracowania projektów ich planów finansowych.

2. Jednostki, o których mowa w ust. 1, opracowują projekty planów finansowych w terminie 30 dni od dnia otrzymania danych, o których mowa w ust. 1, nie później jednak niż do dnia 22 grudnia.

Art. 126. 1. W terminie 21 dni od dnia uchwalenia uchwały budżetowej zarząd jednostki samorządu terytorialnego:

1) opracowuje układ wykonawczy budżetu jednostki samorządu terytorialnego w szczególowości określonej w art. 89 ust. 2,

2) przekazuje podległym jednostkom informacje o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz wysokości dotacji i wpłat do budżetu,

3) opracowuje plan finansowy zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostce samorządu terytorialnego ustawami, przyjmując jako podstawę dla tego planu kwotę dotacji przyznanych na ten cel w danym roku budżetowym oraz wielkość dochodów związanych z realizacją tych zadań, które podlegają przekazaniu do budżetu państwa.

2. Jednostki organizacyjne jednostki samorządu terytorialnego dostosowują projekty planów do uchwały budżetowej.

3. W planie finansowym urzędu jednostki samorządu terytorialnego ujmuje się wszystkie wydatki budżetowe nie ujęte w planach finansowych innych jednostek budżetowych, w tym wydatki związane z funkcjonowaniem organu stanowiącego i zarządu jednostki samorządu terytorialnego.

4. W planie, o którym mowa w ust. 3, ujmuje się także:

1) dotacje dla zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych,

2) pozostałe dotacje i środki przekazywane na rzecz budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego i związków komunalnych,

3) wpłaty na rzecz związków jednostek samorządu terytorialnego,

4) płatności oraz składki wpłacane na rzecz instytucji krajowych i zagranicznych.

5. Minister Finansów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady, tryb i terminy opracowywania planów finansowych zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami oraz przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego dotacji celowych na realizację tych zadań.

6. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, Minister Finansów określi w szczególności:

1) terminy przekazywania jednostkom samorządu terytorialnego przez dysponentów części budżetowych informacji o kwocie dotacji celowych,

2) szczególowości, z jaką jest opracowywany plan finansowy.

Art. 127. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego sprawuje ogólny nadzór nad realizacją, określonych uchwałą budżetową, dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 128. 1. W toku wykonywania budżetu zarząd może, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, dokonywać zmian w planie dochodów i wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego polegających na:

1) zmianach planu dochodów i wydatków związanych z wprowadzanymi w trakcie roku budżetowego zmianami kwot dotacji celowych przekazywanych z budżetu państwa oraz z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego,

2) przenoszeniu wydatków z rezerw budżetowych, zgodnie z planowanym przeznaczeniem wydatków,

3) zmianach w planie dochodów jednostki samorządu terytorialnego, wynikających ze zmian kwot subwencji w wyniku podziału rezerw.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do:

1) dokonywania innych zmian w planie wydatków, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami,

2) przekazania niektórych uprawnień do dokonywania przeniesień planowanych wydatków innym jednostkom organizacyjnym jednostki samorządu terytorialnego.

3. Kierownicy jednostek organizacyjnych dokonujący przeniesień planowanych wydatków na podstawie uprawnień, o których mowa w ust. 2 pkt 2, wprowadzając zmiany w planach finansowych informują o dokonanych przeniesieniach zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 129. 1. W toku wykonywania budżetu jednostki samorządu terytorialnego obowiązują odpowiednio zasady gospodarki finansowej określone w art. 92.

2. Pobrane przez jednostkę samorządu terytorialnego dochody związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami, zarząd jednostki samorządu terytorialnego odprowadza na rachunek dochodów budżetu państwa w trybie i terminie określonych w rozporządzeniu Ministra Finan-

sów, o którym mowa w art. 126 ust. 5.

Art. 130. 1. Nie zrealizowane kwoty wydatków zamieszczonych w budżecie jednostki samorządu terytorialnego wygasają z upływem roku budżetowego, z zastrzeżeniem art. 102 ust. 2.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może ustalić wykaz wydatków, do których nie stosuje się przepisu ust. 1 oraz określić ostateczny termin dokonania każdego wydatku ujętego w tym wykazie.

3. Łącznie z wykazem wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, organ stanowiący ustala plan finansowy tych wydatków w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji wydatków z wyodrębnieniem wydatków majątkowych.

4. Środki finansowe na wydatki ujęte w wykazie, o którym mowa w ust. 3, są gromadzone na wyodrębnionym subkoncie podstawowego rachunku bankowego jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 131. 1. W przypadkach określonych w art. 100 ust. 1 zarząd jednostki samorządu terytorialnego może podjąć decyzję o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.

2. O podjętej decyzji zarząd jednostki samorządu terytorialnego zawiadamia organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

3. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego, może po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu, przenieść zablokowane kwoty wydatków do rezerwy celowej, z tym, że decyzje o przeznaczeniu tych środków podejmuje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 132. Kierownik jednostki budżetowej jednostki samorządu terytorialnego może, w celu realizacji zadań, zaciągać zobowiązania pieniężne do wysokości kwot wydatków określonych w zatwierdzonym planie finansowym jednostki.

Art. 133. 1. Czynności prawnych polegających na zaciąganiu kredytów i pożyczek oraz udzielaniu pożyczek, poręczeń i gwarancji oraz emisji papierów wartościowych dokonują dwaj członkowie zarządu wskazani w uchwale przez zarząd. Dla ważności tych czynności konieczna jest kontrasygnata skarbnika jednostki samorządu terytorialnego.

2. Skarbnik, który odmówi kontrasygnaty, dokonuje jej na piśmie

polecenie przewodniczącego zarządu jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem przypadku, gdy wykonanie polecenia stanowiłoby przestępstwo albo wykroczenie; w takim przypadku powiadamia o tym organ stanowiący i regionalną izbę obrachunkową.

Art. 134. 1. Bankową obsługę budżetu jednostki samorządu terytorialnego wykonuje bank wybrany przez organ stanowiący danej jednostki w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych.

2. Zasady wykonywania obsługi bankowej określa umowa zawarta między zarządem jednostki samorządu terytorialnego a bankiem.

3. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd danej jednostki do lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach w innych bankach.

4. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego może w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej zaciągać kredyty bankowe w wybranych przez siebie bankach.

Art. 135. 1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego i regionalnej izbie obrachunkowej informację o przebiegu wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego za I półrocze, w terminie do dnia 31 sierpnia.

2. Zakres i formę informacji, o której mowa w ust. 1, określa organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Art. 136. 1. Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia organowi stanowiącemu sprawozdanie roczne z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego zawierające zestawienie dochodów i wydatków wynikające z zamknięć rachunków budżetów jednostki samorządu terytorialnego, w terminie do dnia 31 marca następnego roku, w szczególności nie mniejszej niż w uchwale budżetowej i przesyła regionalnej izbie obrachunkowej.

2. Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje sprawozdanie z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego po roku sprawozdawczym i podejmuje uchwałę w sprawie udzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

Dział V
Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny
finansów publicznych

Rozdział 1
Zasady odpowiedzialności

Art. 137. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ponoszą pracownicy sektora finansów publicznych oraz inne osoby dysponujące środkami publicznymi, w tym osoby odpowiedzialne za gospodarowanie środkami publicznymi przekazanymi podmiotom spoza sektora finansów publicznych.

Art. 138. 1. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest popełnienie czynu polegającego na:

1) zaniechaniu ustalenia należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych, a także pobraniu, ustaleniu lub dochodzeniu jej w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia oraz niezgodnym z przepisami jej umorzeniu lub dopuszczeniu do przedawnienia,

2) przekroczeniu zakresu upoważnienia do dokonywania wydatków ze środków publicznych,

3) przekroczeniu uprawnień do dokonania zmian w budżecie lub w planie jednostki budżetowej, zakładu budżetowego, gospodarstwa pomocniczego jednostki budżetowej lub funduszu celowego,

4) niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu środków publicznych otrzymanych z rezerwy budżetowej oraz dotacji z budżetu lub z funduszu celowego,

5) niezgodnym z przeznaczeniem wykorzystaniu środków funduszu celowego,

6) niedokonaniu pełnej i terminowej wpłaty do budżetu przez zakład budżetowy lub gospodarstwo pomocnicze jednostki budżetowej,

7) przekroczeniu zakresu upoważnienia do zaciągnięcia zobowiązań obciążających budżet,

8) wypłaceniu wynagrodzeń w jednostce sektora finansów publicz-

nych bez jednoczesnego wykonania, wynikającego z ustaw szczególnych, a ciężącego na pracodawcy, obowiązku pobrania, odprowadzenia lub opłacenia świadczeń lub składek,

9) naruszeniu zasad udzielania dotacji z budżetu,

10) przeznaczeniu dochodów uzyskanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce,

11) dopuszczeniu się zwłoki w regulowaniu zobowiązań jednostki sektora finansów publicznych powodującej uszczuplenie środków publicznych wskutek zapłaty odsetek za opóźnienie w zapłacie,

12) naruszeniu zasady, formy lub trybu postępowania przy udzieleniu zamówienia publicznego, ustalonych ustawą, o której mowa w art. 28 ust. 4,

13) zaniechaniu przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji lub dokonaniu inwentaryzacji w sposób niezgodny ze stanem rzeczywistym,

14) wykazaniu w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,

15) zaniechaniu przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych zawiadomienia rzecznika dyscypliny finansów publicznych o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych,

16) zawinionej zwłóce w złożeniu przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych wniosku o ukaranie oraz zawinionej zwłóce w prowadzeniu przez komisję orzekającą postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych,

17) zwłóce lub zaniechaniu wykonania prawomocnego orzeczenia komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest również dopuszczenie przez kierownika jednostki lub innego przełożonego do uszczuplenia wpływów należnych budżetowi państwa lub budżetowi jednostki samorządu terytorialnego wskutek zaniedbań w przedmiocie organizacji pracy i kierowania jednostką.

3. Kierownik jednostki lub inny przełożony pracownika ponosi odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych także w przypadku dopuszczenia do naruszenia dyscypliny finansów publicznych przez zaniedbanie obowiązków w zakresie nadzoru.

Art. 139. 1. Nie stanowi naruszenia dyscypliny finansów publicznych działanie określone w art. 138 w ust. 1 pkt 2, 4, 5, 7 i 10 podjęte wyłącznie w celu zapobieżenia szkodzie w mieniu publicznym lub usunięcia takiej szkody, albo ograniczenia społecznych skutków zdarzenia losowego.

2. Przepisy art. 138 ust. 1 pkt 1 nie mają zastosowania do należności podatkowych oraz do należności celnych pobieranych w ruchu osobowym.

Art. 140. Nie dochodzi się odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych za czyn określony w art. 138 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 7 i 11 polegający na uszczupleniu środków publicznych, przekroczeniu uprawnień do ich wydatkowania lub zaciągnięcia zobowiązań o kwotę nie przekraczającą łącznie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego przed dniem wydania orzeczenia przez komisję orzekającą przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", zgodnie z art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996 r. Nr 70, poz. 335, Nr 118, poz. 561, Nr 139, poz. 647 i Nr 147, poz. 686 oraz z 1997 r. Nr 82, poz. 518 i Nr 121, poz. 770).

Art. 141. 1. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest ponoszona zarówno za umyślne, jak i nieumyślne działania i zaniechania, chyba że naruszenia nie można było uniknąć mimo dołożenia najwyższej staranności, wymaganej od osób odpowiedzialnych za dobro finansów publicznych.

2. Umyślne naruszenie dyscypliny finansów publicznych zachodzi wtedy, gdy sprawca ma zamiar popełnienia czynu zabronionego, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia na to się godzi.

3. Nieumyślne naruszenie dyscypliny finansów publicznych zachodzi, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia czynu karalnego przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 142. W sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 2, art. 4, art. 7 i art. 17 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz.U. Nr 12, poz. 114, z 1981 r. Nr 24 poz. 124, z 1982 r. Nr 16, poz. 125, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203,

z 1984 r. Nr 54, poz. 275, z 1985 r. Nr 14, poz. 60 i Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135 i Nr 41, poz. 324, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 51, poz. 297, Nr 72, poz. 422 i Nr 86, poz. 504, z 1991 r. Nr 75, poz. 332 i Nr 91 poz. 408, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 123, poz. 600, z 1995 r. Nr 6, poz. 29, Nr 60, poz. 310 i Nr 95 poz. 475, z 1997 r. Nr 54 poz. 349, Nr 60, poz. 369, Nr 85 poz. 539, Nr 98, poz. 602, Nr 104, poz. 661, Nr 106, poz. 677, Nr 111, poz. 724, Nr 123, poz. 779, Nr 133, poz. 884 i Nr 141, poz. 942 i z 1998 r. Nr 113, poz. 717).

Art. 143. 1. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest niezależna od innej odpowiedzialności określonej przepisami prawa, z zastrzeżeniem przepisów ust. 2 i 3.

2. W razie wszczęcia postępowania karnego lub karnego skarbowego w związku z przestępstwem stanowiącym równocześnie naruszenie dyscypliny finansów publicznych, postępowanie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych zawieszają się do czasu zakończenia postępowania karnego lub karnego skarbowego.

3. W razie prawomocnego skazania za przestępstwo stanowiące również naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wszczęte postępowanie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych podlega umorzeniu; nie podlegają ściągnięciu wymierzone i nie wyegzekwowane kary pieniężne.

Art. 144. Pracownik, który otrzymał do wykonania polecenie naruszające dyscyplinę finansów publicznych, nie ponosi odpowiedzialności, jeżeli przed wykonaniem polecenia zgłosił pisemnie swojemu przełożonemu odpowiednie zastrzeżenie i, pomimo tego zastrzeżenia, otrzymał pisemne potwierdzenie polecenia; w tym przypadku odpowiedzialność ponosi kierownik jednostki lub inny przełożony pracownika, który wydał takie polecenie. Pisemne polecenie nie zwalnia pracownika od odpowiedzialności w przypadku, gdy wykonanie polecenia stanowi przestępstwo lub wykroczenie.

Art. 145. 1. Prawomocne orzeczenie lub postanowienie komisji orzekającej stwierdzające, że nastąpiło istotne uchybienie w czynnościach organu państwowego, samorządowego lub innej jednostki sektora finansów publicznych, sprzyjające naruszaniu dyscypliny finansów publicznych, przekazuje się do wiadomości Ministrowi Finansów.

2. Jeżeli uchybienia, o którym mowa w ust. 1, dopuścił się sprawca

naruszenia dyscypliny finansów publicznych, komisja orzekająca poza wymiarem kary, występuje w orzeczeniu do jego pracodawcy o rozważenie celowości dalszego zatrudniania ukaranego na zajmowanym stanowisku i zawiadamia o tym Ministra Finansów.

Art. 146. 1. Karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęły 3 lata; jeżeli w tym okresie wszczęto postępowanie, karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje z upływem 2 lat od daty wszczęcia postępowania.

2. W razie uchylecia prawomocnego rozstrzygnięcia, orzekanie przedawnia się po upływie 2 lat od daty uchylecia prawomocnego rozstrzygnięcia.

3. Stwierdzenie nieważności lub uchYLECIE prawomocnego rozstrzygnięcia na niekorzyść obwinionego nie może nastąpić, jeżeli od daty jego uprawomocnienia upłynęło 6 miesięcy.

4. Nie stwierdza się nieważności i nie uchyla prawomocnego rozstrzygnięcia, jeżeli od dnia jego uprawomocnienia upłynął rok.

5. Nie stwierdza się nieważności prawomocnego orzeczenia o ukaraniu po zatarciu kary.

Rozdział 2

Kary

Art. 147. 1. Karami za naruszenie dyscypliny finansów publicznych są:

- 1) upomnienie,
- 2) nagana,
- 3) kara pieniężna,

4) zakaz pełnienia funkcji kierowniczych związanych z dysponowaniem środkami publicznymi na okres od roku do 5 lat od dnia uprawomocnienia orzeczenia.

2. Karę pieniężną wymierza się w wysokości od jednomiesięcznego do trzymiesięcznego wynagrodzenia pracowniczego, o którym mowa w art. 140, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Jeżeli wynagrodzenie osoby dopuszczającej się naruszenia dyscypliny finansów publicznych, obliczone jak wynagrodzenie za urlop wypo-

czynkowy należny w roku, w którym czyn popełniono, jest wyższe od wynagrodzenia, o którym mowa w art. 140, karę pieniężną wymierza się w wysokości od jednomiesięcznego do trzymiesięcznego wyższego wynagrodzenia.

4. Karę przewidzianą w ust. 1 pkt 4 wymierza się wyłącznie w przypadkach rażącego naruszenia dyscypliny finansów publicznych, przewidzianego w art. 138 ust. 1 pkt 1, 2, 4, 5, 7, 9, 11 i 12.

5. Ukazanie karą przewidzianą w ust. 1 pkt 4 wyklucza, przez czas określony w orzeczeniu o ukaraniu, możliwość pełnienia funkcji:

- 1) kierownika, zastępcy kierownika lub dyrektora generalnego,
- 2) członka zarządu,
- 3) skarbnika, głównego księgowego lub zastępcy głównego księgowego,
- 4) kierownika lub zastępcy kierownika komórki bezpośrednio odpowiedzialnej za wykonywanie budżetu lub planu finansowego jednostki sektora finansów publicznych.

Art. 148. 1. Komisja orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wymierza karę według swego uznania, w granicach przewidzianych w ustawie, biorąc pod uwagę stopień winy oraz skutki i stopień szkodliwości czynu dla ładu finansów publicznych, uwzględniając cele kary w zakresie społecznego oddziaływania oraz cele zapobiegawcze i wychowawcze, które ma osiągnąć w stosunku do ukaranego.

2. W przypadku stwierdzenia umyślnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych oraz w przypadku, gdy dana osoba była już przed popełnieniem czynu karana za naruszenie dyscypliny budżetowej lub dyscypliny finansów publicznych, wymierza się karę surowszą niż upomnienie.

3. Jeżeli obwiniony dopuścił się kilku czynów, a sprawa o te czyny jest objęta jednym postępowaniem, wymierza się jedną karę łączną za wszystkie czyny.

Art. 149. 1. Okoliczności wpływające na wymiar kary uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

2. Wymierzając karę, organ orzekający uwzględnia pobudki, okoliczności i sposób działania, jak również właściwości, warunki osobiste i majątkowe sprawcy, staż pracy i doświadczenie zawodowe oraz zachowanie się po popełnieniu czynu.

3. Jako okoliczności łagodzące uwzględnia się w szczególności:

- 1) działanie z pobudek zasługujących na uwzględnienie,
- 2) wyróżnianie się przez sprawcę, przed popełnieniem czynu karalnego, spełnianiem obowiązków, zwłaszcza obowiązków zawodowych,
- 3) przyczynienie się do usunięcia szkodliwych następstw swego czynu lub podjęcie o to starań.

4. Jako okoliczności obciążające uwzględnia się w szczególności:

- 1) działanie sprawcy w celu osiągnięcia bezprawnej korzyści majątkowej lub innych nagannych pobudek,
- 2) działanie w sposób zasługujący na szczególne potępienie lub zaniechaniem obowiązku szczególnej staranności zawodowej,
- 3) uprzednie ukaranie sprawcy za czyn podobnego rodzaju.

Art. 150. 1. W przypadkach zasługujących na szczególnie uwzględnienie można, biorąc pod uwagę charakter i okoliczności czynu lub właściwości i warunki osobiste sprawcy, zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary lub odstąpić od wymierzania kary.

2. Nadzwyczajne złagodzenie kary polega na wymierzeniu kary poniżej dolnej granicy ustawowego zagrożenia albo kary łagodniejszego rodzaju.

3. Odstąpienia od wymierzenia kary nie stosuje się wobec sprawcy umyślnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych lub sprawcy karanego uprzednio za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 151. 1. Ukazanie pracownika jednostki sektora finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych karą nagany lub karą pieniężną jest równoznaczne z jego ujemną oceną kwalifikacyjną, przewidzianą w odrębnych ustawach i rodzi skutki w tych ustawach przewidziane.

2. Pracownik jednostki sektora finansów publicznych ponownie ukarany za naruszenie dyscypliny budżetowej lub dyscypliny finansów publicznych, traci prawo do wyróżnień, premii pieniężnych regulaminowych i uznaniowych do czasu zatarcia kary.

3. Ukazanie pracownika jednostki spoza sektora finansów publicznych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie ogranicza praw Skarbu Państwa ani praw jednostki samorządu terytorialnego do dochodzenia wyrównania uszczerbku środków publicznych.

4. Prawomocne ukaranie karą przewidzianą w art. 147 ust. 1 pkt 4

podlega rejestracji w rejestrze prowadzonym przez Główną Komisję Orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Finansów przez czas, na jaki orzeczono zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

5. Przed nawiązaniem stosunku pracy z osobą, której powierzona ma być funkcja wymieniona w art. 147 ust. 5, pracodawca występuje do Głównej Komisji Orzekającej z pytaniem, czy kandydat figuruje w rejestrze, o jakim mowa w ust. 4.

Art. 152. 1. Każdy uznany za winnego naruszenia dyscypliny finansów publicznych zwraca - na rzecz Skarbu Państwa - koszty postępowania. Koszty te określa się ryczałtowo w wysokości 10% wynagrodzenia, o którym mowa w art. 140.

2. W przypadku uniewinnienia obwinionego lub umorzenia postępowania koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

3. Rozstrzygnięcie o zwrocie kosztów postępowania zamieszcza się w orzeczeniu lub postanowieniu.

4. Kary pieniężne i zwrot kosztów postępowania egzekwuje się na rzecz Skarbu Państwa w trybie ustalonym ustawą o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 153. 1. Przewodniczący organu orzekającego w pierwszej instancji kieruje do wykonania prawomocne rozstrzygnięcia oraz egzekwuje kary pieniężne i koszty postępowania.

2. Prawomocne rozstrzygnięcie doręcza się obwinionemu, oskarżycielowi pierwszej instancji, kierownikowi jednostki, której rozstrzygnięcie dotyczy i jednostki, w której zatrudniony jest ukarany lub, jeżeli karę nałożono na kierownika jednostki, jednostce nadrzędnej. Przekazując prawomocne orzeczenie o ukaraniu poucza się kierownika jednostki o skutkach ukarania, przewidzianych w art. 151.

Art. 154. 1. Nie można wykonać kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, ani egzekwować orzeczonych kosztów postępowania, jeżeli od dnia uprawomocnienia się orzeczenia upłynął rok. Przedawnienie wykonania kary pieniężnej nie biegnie w okresie odroczenia tej kary lub jej spłaty w ustalonych ratach.

2. Przedawnienie wykonania i zatarcie kary przewidzianej w art. 147

ust. 1 pkt 4, orzeczonej na czas dłuższy niż 2 lata następuje po upływie czasu, na jaki ją orzeczono, poczynając od uprawomocnienia orzeczenia.

Art. 155. 1. Zatarcie kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych następuje z mocy prawa, jeżeli od wykonania kary lub przedawnienia jej wykonania upłynęły dwa lata.

2. Na wniosek ukaranego, jego przełożonego lub kierownika jednostki nadrzędnej poparty przez głównego rzecznika dyscypliny finansów publicznych, Minister Finansów może, z wyłączeniem pracowników organów wymienionych w art. 161, postanowić o zatarcu kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych przed upływem terminu, o którym mowa w ust. 1.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 2, zażalenie nie przysługuje.

Art. 156. 1. Prezes Rady Ministrów może, z wyłączeniem pracowników organów wymienionych w art. 161, złagodzić, darować lub darować i puścić w niepamięć prawomocnie orzeczoną karę za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Wyegzekwowana kara pieniężna oraz koszty postępowania nie ulegają zwrotowi.

3. Na postanowienie, o którym mowa w ust. 1, zażalenie nie przysługuje.

Art. 157. W stosunku do pracowników organów wymienionych w art. 161 uprawnienia, o których mowa w art. 155 ust. 2 i art. 156 ust. 1, przysługują kierownikom tych organów.

Rozdział 3

Strony i komisje orzekające

Art. 158. 1. Stronami postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są obwiniony i rzecznik dyscypliny finansów publicznych, jako oskarżyciel

2. Obwinionym jest osoba, wobec której rzecznik dyscypliny finansów publicznych złożył wniosek o ukaranie za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

3. Obwiniony może korzystać z pomocy obrońcy

Art. 159. 1. Głównego rzecznika dyscypliny finansów publicznych

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

oraz jego zastępców powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Finansów.

2. Główny rzecznik dyscypliny finansów publicznych jest w zakresie sprawowanej funkcji przełożonym rzeczników dyscypliny finansów publicznych właściwych w sprawach rozpoznawanych w pierwszej instancji.

3. Rzeczników dyscypliny finansów publicznych właściwych w pierwszej instancji i ich zastępców powołuje i odwołuje główny rzecznik dyscypliny finansów publicznych.

Art. 160. 1. Organami orzekającymi pierwszej instancji, z zastrzeżeniem art. 161, są:

1) resortowe komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy ministrach lub przewodniczących komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów oraz komisja orzekająca przy Szefie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów,

2) komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy wojewodach,

3) komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy regionalnych izbach obrachunkowych.

2. Organem orzekającym w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych drugiej instancji jest Główna Komisja Orzekająca przy Ministrze Finansów.

3. Komisje orzekające, wymienione w ust. 1:

1) w pkt 1 - są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetu w zakresie działów administracji rządowej, którymi kieruje lub które nadzoruje minister albo przewodniczący komitetu wchodzący w skład Rady Ministrów,

2) w pkt 2 - są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetu wojewody,

3) w pkt 3 - są właściwe w sprawach dotyczących realizacji budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 161. 1. Organem orzekającym w pierwszej instancji w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w zakresie dotyczącym Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Trybu-

nału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajowego Biura Wyborczego, Państwowej Inspekcji Pracy i jednostek im podległych lub przez nich nadzorowanych, jest wspólna komisja orzekająca powołana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów własnych oraz zgłoszonych przez Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Kierownika Krajowego Biura Wyborczego, Głównego Inspektora Pracy, Prezesów Sądów i Trybunału.

2. Przewodniczącego i zastępców przewodniczącego komisji, o której mowa w ust. 1 powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród jej członków, a rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w tym zakresie i jego zastępcę powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród kandydatów przedstawionych przez organy, wymienione w ust. 1.

3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w uzgodnieniu z organami wymienionymi w ust. 1, może ustalić, w drodze rozporządzenia:

1) szczególne zasady organizacji pracy i tryb postępowania przed wspólną komisją orzekającą oraz zasady wykonywania prawomocnych rozstrzygnięć,

2) tryb działania rzecznika dyscypliny finansów publicznych właściwego w sprawach rozpoznawanych przez wspólną komisję orzekającą,

3) zakres jawności rozpraw prowadzonych przez wspólną komisję orzekającą.

4. Siedzibę, warunki materialno-techniczne, obsługę prawną i administracyjną działania wspólnej komisji i rzecznika dyscypliny finansów publicznych, o którym mowa w ust. 2, zapewnia Kancelaria Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Ponosi ona także wydatki związane z ich funkcjonowaniem.

Art. 162. 1. W skład komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wchodzi: przewodniczący, jego zastępcy i członkowie.

2. Przewodniczącego, jego zastępców i pozostałych członków komisji pierwszej instancji powołuje i odwołuje odpowiednio właściwy minister, przewodniczący komitetu wchodzący w skład Rady Ministrów, Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów lub wojewoda.

3. Tryb powołania przewodniczącego, zastępców przewodniczącego i członków komisji orzekającej przy regionalnej izbie obrachunkowej określa ustawa z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. Nr 85, poz. 428, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, z 1995 r. Nr 124, poz. 601, z 1996 r. Nr 58, poz. 262, Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 41, poz. 255, Nr 106, poz. 679, Nr 113, poz. 734 i Nr 141, poz. 943).

4. Przewodniczącego i zastępców przewodniczącego Głównej Komisji Orzekającej powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek Ministra Finansów, a członków komisji powołuje i odwołuje Minister Finansów.

Art. 163. 1. Członkowie komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są w zakresie orzekania niezawiśli i podlegają tylko ustawom.

2. Kadencja komisji trwa 4 lata.

Art. 164. 1. Osobom wchodzącym w skład komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz rzecznikom dyscypliny finansów publicznych i ich zastępcom przysługuje ryczałtowe wynagrodzenie.

2. Członkom składu orzekającego komisji, oskarżycielowi i protokolarzowi przysługuje ryczałtowe wynagrodzenie za udział w rozprawie lub posiedzeniu.

3. Kierownik jednostki będący pracodawcą osoby powołanej w skład komisji orzekającej, a także pełniącej funkcję rzecznika dyscypliny finansów publicznych lub jego zastępcy obowiązany jest zwolnić ją z obowiązków służbowych na czas niezbędny do wywiązania się ze sprawowanej funkcji. Pracownik jednostki sektora finansów publicznych zachowuje prawo do wynagrodzenia za ten czas.

Rozdział 4
Zasady postępowania

Art. 165. 1. Kierownik jednostki sektora finansów publicznych (jednostki korzystającej ze środków publicznych) oraz kierownik jednostki nadrzędnej, a także organ kontroli obowiązany jest niezwłocznie zawiadomić właściwego rzecznika dyscypliny finansów publicznych o ujawnionym naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

2. Rzecznik dyscypliny finansów publicznych może, w celu ustalenia czy istnieją podstawy do wystąpienia z wnioskiem o ukaranie i zebrania danych niezbędnych do sporządzenia takiego wniosku, albo do jego uzupełnienia lub sprawdzenia faktów podanych w zawiadomieniu, w granicach swojej właściwości, wzywać do złożenia zeznań, wyjaśnień i opinii oraz do wydawania albo okazania przedmiotu lub dokumentu mającego stanowić niezbędny dowód w sprawie.

Art. 166. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wszczyna przewodniczący komisji orzekającej pierwszej instancji na podstawie wniosku o ukaranie złożonego przez rzecznika dyscypliny finansów publicznych, Ministra Finansów, Najwyższą Izbę Kontroli lub Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej.

2. Wniosek o wszczęcie postępowania złożony przez Ministra Finansów lub Najwyższą Izbę Kontroli jest wiążący dla rzecznika dyscypliny finansów publicznych.

3. Oskarżyciel nie może, bez zgody Głównego Rzecznika dyscypliny finansów publicznych odstąpić od popierania wniosku o ukaranie złożonego przez Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej.

Art. 167. 1. W terminie 30 dni od otrzymania wniosku o ukaranie przewodniczący komisji orzekającej pierwszej instancji wszczyna postępowanie, wyznacza skład orzekający i termin rozprawy lub wydaje postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania.

2. Na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania stronom oraz składającemu wniosek o ukaranie przysługuje zażalenie.

3. O wszczęciu postępowania przewodniczący komisji orzekającej zawiadamia strony i tego, kto złożył wniosek o ukaranie. Obwiniony wraz

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych

z zawiadomieniem o wszczęciu postępowania otrzymuje kopię wniosku o ukaranie. Kopię tego wniosku otrzymuje także rzecznik dyscypliny finansów publicznych, jeżeli wniosek o ukaranie złożył inny organ.

4. O wszczęciu postępowania zawiadamia się kierownika zakładu pracy obwinionego, a jeżeli sprawa dotyczy kierownika zakładu - jednostkę nadrzędną.

5. Kierownik zakładu pracy obwinionego lub odpowiednio kierownik jednostki nadrzędnej, zawiadomiony o wszczęciu postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych wstrzymuje, do czasu zakończenia postępowania, wręczenie obwinionemu wyróżnień, w tym zwłaszcza odznaczeń państwowych, związanych z pracą zawodową.

Art. 168. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest dwuinstancyjne.

2. Środkami zaskarżenia rozstrzygnięć wydanych przez komisje orzekające pierwszej instancji są odwołania lub zażalenia.

Art. 169. 1. Rozprawa przed komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest jawna. W siedzibie komisji orzekającej wywiesza się zawiadomienie o terminie i przedmiocie rozprawy, w miejscu dostępnym dla interesantów, co najmniej na 7 dni przed rozprawą.

2. Wyłączenie jawności rozprawy (lub części rozprawy) przed komisją orzekającą może nastąpić wyłącznie:

- 1) ze względu na ochronę tajemnicy państwowej,
- 2) z uwagi na zagrożenie spokoju i porządku publicznego.

3. Ogłoszenie orzeczenia w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych odbywa się jawnie.

4. Organ, przy którym powołano komisję orzekającą, zapewnia warunki umożliwiające jawny przebieg rozprawy.

Art. 170. W postępowaniu w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych stosuje się odpowiednio przepisy art. 5-9, art. 10 § 1 pkt 1-5, 7 i 9, art. 18, art. 18a, art. 18b, art. 18c, art. 21 4, art. 26 § 1 i 3, art. 28 § 1, 3 i 4, art. 30-31, art. 34-39, art. 46-51, art. 52 § 1, art. 53-55, art. 57-58, art. 59 § 1, art. 60, art. 62, art. 63 § 1, art. 79 § 2-5, art. 80, art. 84-86, art. 89, art. 91, art. 93, art. 119-125, art. 126 § 1-3, art. 127-128, art. 128a 2, art.

129-134 i art. 135 1 i 2 Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 1971 r. Nr 12, poz. 116, z 1972 r. Nr 49, poz. 312, z 1975 r. Nr 16, poz. 91 i Nr 45, poz. 234, z 1982 r. Nr 16, poz. 125 i Nr 45, poz. 291, z 1983 r. Nr 6, poz. 35 i Nr 44, poz. 203, z 1985 r. Nr 23, poz. 100, z 1986 r. Nr 39, poz. 193, z 1988 r. Nr 20, poz. 135, z 1989 r. Nr 34, poz. 180, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, Nr 43, poz. 251 i Nr 72, poz. 422, z 1991 r. Nr 32, poz. 131 i Nr 94, poz. 419, z 1992 r. Nr 24, poz. 101, z 1994 r. Nr 27, poz. 96, z 1995 r. Nr 95, poz. 475, z 1997 r. Nr 43, poz. 272, Nr 102, poz. 643 i Nr 123, poz. 779 i z 1998 r. Nr 113, poz. 717).

Art. 171. 1. Minister właściwy do spraw obrony narodowej, minister właściwy do spraw wewnętrznych oraz minister właściwy do spraw zagranicznych mogą w porozumieniu z Ministrem Finansów ustalić, w drodze rozporządzenia, zakres jawności i tryb postępowania przed resortową komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

2. Prezes Rady Ministrów, po zasięgnięciu opinii Ministra Finansów i Szefa Urzędu Ochrony Państwa, może ustalić, w drodze rozporządzenia, zakres jawności i tryb postępowania przed resortową komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Art. 172. 1. Nieważność prawomocnego rozstrzygnięcia nieważnego z mocy prawa stwierdza Główna Komisja Orzekająca.

2. Na wniosek Ministra Finansów Główna Komisja Orzekająca może uchylić prawomocne rozstrzygnięcia, jeżeli jest ono sprzeczne z prawem lub oczywiście niesłuszne.

Art. 173. 1. Na rozstrzygnięcia Głównej Komisji Orzekającej w przedmiocie stwierdzenia nieważności, uchylenia prawomocnego rozstrzygnięcia oraz na prawomocne rozstrzygnięcia kończące postępowanie w toku instancji, służy skarga do Naczelnego Sądu Administracyjnego - w trybie określonym ustawą z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz. 368 i Nr 104, poz. 515 oraz z 1997 r. Nr 75, poz. 471, Nr 106, poz. 679, Nr 114, poz. 739 i Nr 144, poz. 971).

2. Wniesienie skargi do Naczelnego Sądu Administracyjnego na prawomocne rozstrzygnięcie nie wstrzymuje jego wykonania, chyba że sąd tak postanowi.

Art. 174. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb wykonywania i egzekwowania kary przewidzianej w art. 147 ust. 1 pkt 4 ze szczególnym uwzględnieniem:

- 1) organów właściwych do jej egzekwowania,
- 2) zasad, trybu i warunków prowadzenia rejestru ukaranych taką karą oraz trybu zasięgania informacji z tego rejestru.

Art. 175. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania oraz ustalania właściwości rzeczników dyscypliny finansów publicznych, ich prawa i obowiązki oraz tryb działania, a w szczególności:

- 1) sposób prowadzenia postępowania, o którym mowa w art. 165 ust. 2,
- 2) terminy wnoszenia wniosków o ukaranie,
- 3) warunki odmowy wniesienia wniosku o ukaranie oraz postępowania w przypadkach zaskarżenia postanowienia o odmowie wniesienia wniosku o ukaranie,
- 4) warunki i zasady wypłacania oraz wysokość ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego oraz wynagrodzenia za udział w rozprawie lub posiedzeniu należnych rzecznikowi dyscypliny finansów publicznych lub jego zastępcy.

Art. 176. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady powoływania i odwoływania osób wchodzących w skład komisji orzekających oraz ich prawa i obowiązki, a w szczególności:

- 1) wymagania jakie spełniać muszą osoby powoływane w skład komisji orzekających i przypadki, w których dopuszczalne jest odwołanie członka komisji orzekającej przed upływem kadencji,
- 2) warunki, zasady i wysokość wypłacanego ryczałtowego wynagrodzenia miesięcznego należnego przewodniczącemu i zastępcy przewodniczącego oraz członkom komisji orzekającej,
- 3) warunki, zasady i wysokość wynagrodzenia należnego składowi komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych i protokolantowi za udział w rozprawie lub posiedzeniu.

Art. 177. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady i tryb udzielania osobom wchodzącym w skład komisji orzekających i rzecznikom dyscypliny finansów publicznych pierwszej i dru-

giej instancji zwolnień od obowiązków służbowych oraz warunki, zasady wypłacania i tryb zwrotu zarobków utraconych przez te osoby, a także zwracania im kosztów odbywania podróży służbowych.

Art. 178. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady ustalania właściwości i postępowania przed komisjami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w pierwszej i drugiej instancji oraz stwierdzania nieważności z mocy prawa i uchylania prawomocnych rozstrzygnięć, a w szczególności:

1) uprawnienia przewodniczącego Głównej Komisji Orzekającej co do rozstrzygania sporów o właściwość komisji,

2) zasady działania komisji orzekających i tryb postępowania przed nimi, w tym tryb zwoływania i przeprowadzania rozprawy przed komisją orzekającą pierwszej i drugiej instancji, tryb postępowania w drugiej instancji, szczegółowe zasady i tryb składania środków zaskarżenia, właściwość co do rozpoznawania środków zaskarżenia w drugiej instancji,

3) środki zaskarżania rozstrzygnięć wydanych przez organy orzekające pierwszej instancji, terminy i osoby uprawnione do ich wnoszenia, organy właściwe do ich rozpoznawania w drugiej instancji,

4) tryb postępowania o stwierdzenie nieważności rozstrzygnięcia z mocy prawa i zasady postępowania w tym zakresie,

5) zakres i terminy składanych przez komisje orzekające i rzeczników dyscypliny finansów publicznych sprawozdań z działalności.

Art. 179. Minister Finansów określa, w drodze rozporządzenia:

1) regulamin działania komisji orzekających,

2) zasady wykonywania organizacyjno - prawnej i biurowej obsługi komisji orzekających i rzeczników dyscypliny finansów publicznych,

3) zasady organizowania, prowadzenia i finansowania szkolenia członków komisji orzekających i rzeczników dyscypliny finansów publicznych,

4) warunki, na których akta spraw o naruszenie dyscypliny finansów publicznych podlegają zniszczeniu w całości lub w części albo przekazaniu archiwom państwowym.

Dział VI

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Rozdział I

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 180. W ustawie z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych i zakładach wzajemnych (Dz.U. Nr 68, poz. 341, z 1993 r. Nr 28, poz. 127, z 1994 r. Nr 98, poz. 472, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 621 oraz z 1997 r. Nr 80, poz. 503, Nr 121, poz. 770 i Nr 137, poz. 926) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 ust. 5 otrzymuje brzmienie: "5. Gospodarka finansowa środkami, o których mowa w ust. 3, jest prowadzona przez Ministra Finansów w formie określonej w art. 21 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ....., poz. ....).";

2) w art. 47b ust. 2a otrzymuje brzmienie: "2a. Gospodarka finansowa środkami, o których mowa w art. 47a ust. 1, jest prowadzona przez Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki w formie określonej w art. 21 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ....., poz. ....).".

Art. 181. W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz.U. Nr 85, poz. 428, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, z 1995 r. Nr 124, poz. 601, z 1996 r. Nr 58, poz. 262 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997 r. Nr 41, poz. 255, Nr 106, poz. 679 i Nr 113, poz. 734) w art. 17 w ust. 2 pkt 4 skreśla się.

Art. 182. W ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. Nr 121, poz. 591, z 1997 r. Nr 32, poz. 183, Nr 43, poz. 272, Nr 88, poz. 554, Nr 118, poz. 754, Nr 139, poz. 933 i 934, Nr 140, poz. 939, Nr 141, poz. 945 oraz z 1998 r. Nr 60, poz. 382, Nr 106, poz. 668 i Nr 107, poz. 669) w art. 2 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

"4) gmin, powiatów, województw i ich związków, a także państwowych, gminnych, powiatowych i wojewódzkich:

a) jednostek budżetowych,

- b) gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych,
- c) zakładów budżetowych,
- d) funduszy celowych,".

Art. 183. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 133, poz. 883) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie: "1) "państwowa sfera budżetowa" - rozumie się państwowe jednostki organizacyjne, które prowadzą gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 18-20 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ....., poz.....) oraz szkoły wyższe i inne jednostki prowadzące gospodarkę finansową na zasadach określonych w art. 30 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 65, poz. 385, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 63, poz. 314, z 1994r. Nr 1, poz. 3, Nr 43, poz. 163, Nr 105, poz. 509 i Nr 121, poz. 591, z 1996r. Nr 5, poz. 34 i Nr 24, poz. 110 oraz z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 96, poz. 590, Nr 104, poz. 661, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 943);";

2) w art. 6 w ust. 2 wyrazy "art. 45 ustawy - Prawo budżetowe" zastępuje się wyrazami "art. 96 ustawy o finansach publicznych".

Art. 184. W ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (Dz.U. Nr 106, poz. 493, Nr 156, poz. 775, z 1997 r. Nr 106, poz. 673, Nr 115, poz. 741, Nr 141, poz. 943) w art. 2 w pkt 6 wyrazy "fundacji bądź" skreśla się.

Art. 185. W ustawie z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej (Dz.U. Nr 160, poz. 1080) w art. 1 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie: "3) samorządowych jednostek budżetowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych prowadzących gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ....).".

Art. 186. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. Nr 91, poz. 576) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18 pkt 8 skreśla się;

2) w art. 64 w ust. 1 wyrazy "na podstawie Prawa budżetowego" zastępuje się wyrazami "na podstawie ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...)";

3) w art. 65 ust. 3 skreśla się;

4) w art. 66 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy "zasady Prawa budżetowego" zastępuje się wyrazami "zasady ustawy, o której mowa w art. 64 ust. 1";

5) w art. 72 pkt 4 skreśla się;

6) art. 73 skreśla się.

Art. 187. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. Nr 91, poz. 578) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 55 w ust. 2 w pkt 1 wyrazy "zasady prawa budżetowego" zastępuje się wyrazami "zasady ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr ..., poz. ...)";

2) art. 62 skreśla się.

Art. 188. W ustawie z dnia 27 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. z 1996 r. Nr 13, poz. 74, Nr 58, poz. 261, Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622 oraz z 1997 r. Nr 9, poz. 43, Nr 106, poz. 679, Nr 107, poz. 686, Nr 113, poz. 734 i Nr 123, poz. 775) w art. 60 ust. 2 skreśla się.

Art. 189. Ilekroć przepisy ustaw odrębnych odwołują się do przepisów, zasad lub definicji zawartych w ustawie z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe, należy przez to rozumieć odpowiednie przepisy, zasady lub definicje zawarte w niniejszej ustawie.

Rozdział 2

Przepisy przejściowe

Art. 190. 1. Do dnia 1 stycznia 2001 r. dla obsługi budżetu państwa są prowadzone następujące rachunki bankowe:

1) centralny rachunek bieżący budżetu państwa,

2) rachunek bieżący środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, nie podlegających zwrotowi,

3) rachunki bieżące państwowych jednostek budżetowych, z wyodrębnieniem subkont dla dochodów i wydatków,

4) rachunki bieżące urzędów skarbowych dla gromadzenia dochodów budżetowych,

5) rachunki bieżące państwowych funduszy celowych,

6) rachunki bieżące gospodarstw pomocniczych i zakładów budżetowych,

7) rachunki pomocnicze.

2. Obsługę bankową budżetu państwa w zakresie rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 - z wyłączeniem rachunków państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej - prowadzi Narodowy Bank Polski, z zastrzeżeniem ust. 3.

3. Obsługa bankowa rachunków wymienionych w ust. 1 pkt 6 i 7 może być wykonywana przez dowolne banki.

4. Obsługa bankowa rachunków budżetu państwa prowadzona jest w ramach umowy rachunku bankowego i obowiązujących norm prawnych.

5. W ramach obsługi bankowej budżetu państwa Narodowy Bank Polski:

1) udostępnia Ministerstwu Finansów oraz Najwyższej Izbie Kontroli informacje o stanach środków na rachunkach wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 3-5,

2) sporządza sprawozdania z wykonania budżetu państwa w zakresie i terminach uzgodnionych z Ministrem Finansów.

6. Minister Finansów, po zasięgnięciu opinii Prezesa Narodowego Banku Polskiego określa, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obsługi rachunków bankowych wymienionych w ust. 1 pkt 1 i 3-7 oraz zakres informacji wymienionej w ust. 5 pkt 1 i sprawozdań wymienionych w ust. 5 pkt 2.

Art. 191. Rachunki środków na finansowanie inwestycji jednostek i zakładów budżetowych prowadzone poza Narodowym Bankiem Polskim ulegają likwidacji z dniem 31 grudnia 1999 r.

Art. 192. Rada Ministrów może nadać strategicznym programom rządowym, ustanowionym przed dniem wejścia w życie ustawy status programów wieloletnich.

Art. 193. Do dnia 31 grudnia 2000 r. mogą funkcjonować środki specjalne utworzone na podstawie rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 8 maja 1991 r. w sprawie środków specjalnych jednostek budżetowych (Dz.U.

Nr 42, poz. 184, z 1993 r. Nr 38, poz. 166 oraz z 1997 r. Nr 34, poz. 208) i w tym okresie prowadzą gospodarkę finansową i dokonują rozliczeń z budżetem państwa na zasadach określonych wymienionym w rozporządzeniu.

Art. 194. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej wszczęte przed wejściem w życie przepisów ustawy prowadzone jest według przepisów dotychczasowych, chyba że przepisy niniejszej ustawy są korzystniejsze dla obwinionego.

2. Kadencja komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, powołanych przed wejściem w życie ustawy, wygasa w dniu powołania odpowiedniej komisji orzekającej w sprawach o naruszenie finansów publicznych, nie później niż w dniu 31 marca 1999 r.

3. Rzecznicy dyscypliny budżetowej, powołani przed wejściem w życie ustawy, pełnią swe funkcje do czasu powołania odpowiednich rzeczników finansów publicznych, nie dłużej niż do dnia 31 marca 1999 r.

4. Po upływie kadencji komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej i zaprzestaniu pełnienia funkcji przez rzecznika dyscypliny budżetowej postępowanie, o którym mowa w ust. 1, przejmuje odpowiednia komisja orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Prawa i obowiązki rzecznika przejmuje odpowiedni rzecznik dyscypliny finansów publicznych.

Art. 195. 1. Właściwość komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych regionalnych izb obrachunkowych dostosowuje się do zakresu nadzoru sprawowanego przez izbę nad jednostkami samorządu terytorialnego.

2. Wszczęte przed dniem wejścia w życie ustawy postępowania o naruszenie dyscypliny budżetowej w jednostce nie objętej już nadzorem danej regionalnej izby obrachunkowej, prowadzi do końca organ orzekający, który wszczął postępowanie.

3. Sprawy o naruszenie dyscypliny budżetowej, w których nie wszczęto postępowania przed wejściem ustawy w życie, rozpoznaje komisja orzekająca regionalnej izby obrachunkowej właściwej dla danej jednostki samorządu terytorialnego po wejściu w życie ustawy.

4. W przypadku likwidacji regionalnej izby obrachunkowej postępo-

wanie o naruszenie dyscypliny budżetowej lub dyscypliny finansów publicznych wszczęte przed dniem likwidacji przejmuje komisja orzekająca izby właściwej dla podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, w której siedzibę miała likwidowana regionalna izba obrachunkowa. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 196. 1. Dotychczasowe komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej, powołane na podstawie ustawy - Prawo budżetowe są odpowiednio właściwe w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych do momentu wygaśnięcia ich kadencji, zgodnie z art. 194 ust. 2.

2. Dotychczasowi rzecznicy dyscypliny budżetowej są, odpowiednio właściwi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych do momentu powołania rzecznika dyscypliny finansów publicznych, zgodnie z art. 194 ust. 3.

3. Członkowie komisji orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej i rzecznicy dyscypliny budżetowej, o których mowa w ust. 1 i 2, nie mają prawa do ryczałtowego wynagrodzenia przewidzianego w ustawie.

Art. 197. 1. Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej w zakresie dotyczącym czynu, który nie jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych, podlega umorzeniu.

2. Kary za naruszenie dyscypliny budżetowej wymierzone za czyn, o jakim mowa w ust. 1, uważa się za niebyłe i ulegają zatarciu. Orzeczenia o ukaraniu za taki czyn wyłącza się z akt osobowych pracownika i niszczy.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, nie egzekwuje się orzeczonych kar pieniężnych. Kary pieniężne wyegzekwowane lub częściowo wyegzekwowane, nie podlegają zwrotowi.

4. Jeżeli karę, o której mowa w ust. 2, wymierzono łącznie za czyn, który nie jest naruszeniem dyscypliny finansów publicznych oraz czyn, który jest takim naruszeniem, ulega ona zatarciu po upływie 2 lat od wykonania kary lub przedawnienia jej wykonania.

Art. 198. Przepisy ustawy w zakresie stwierdzenia nieważności z mocy prawa prawomocnego rozstrzygnięcia w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych lub uchylecia prawomocnego rozstrzygnięcia, z wy-

łączeniem uchylecia na niekorzyść obwinionego, stosuje się odpowiednio do prawomocnych rozstrzygnięć w sprawach o naruszenie dyscypliny budżetowej.

Art. 199. Rada Ministrów dokona analizy celowości działania państwowych funduszy celowych, powołanych na mocy ustawy oraz jednostek organizacyjnych (agencji) i przedstawi wnioski Sejmowi w terminie do dnia 31 grudnia 1999 r.

Art. 200. Jednostki podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw obrony narodowej dostosują, w terminie do dnia 1 stycznia 2001 r., obowiązujące szczególne zasady rachunkowości do postanowień art. 14.

Art. 201. 1. Do chwili wejścia w życie ustawy wypełniającej dyspozycję art. 216 ust. 5 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do sposobu obliczania wartości krajowego produktu brutto, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest obowiązany do ogłaszania, w drodze obwieszczenia, wartości szacunku krajowego produktu brutto, zgodnie z obowiązującymi przepisami.

2. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego jest obowiązany do ogłoszenia pierwszego szacunku produktu krajowego brutto, o którym mowa w ust. 1, za dany rok w terminie do 15 maja roku następnego.

3. Do chwili wejścia w życie ustawy, o której mowa w ust. 1, w sytuacji gdy relacja, o której mowa w art. 45 ust. 1 przekracza 60%, stosuje się odpowiednio przepisy art. 45 ust. 1 pkt 3.

Rozdział 3 *Przepisy końcowe*

Art. 202. 1. Traci moc ustawa z dnia 5 stycznia 1991 r. - Prawo budżetowe (Dz.U. z 1993 r. Nr 72, poz. 344, z 1994 r. Nr 76, poz. 344, Nr 121, poz. 591 i Nr 133, poz. 685 z 1995 r. Nr 78, poz. 390, Nr 124, poz. 601 i Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496, Nr 132, poz. 621 i Nr 139, poz. 647 oraz z 1997 r. Nr 54, poz. 348, Nr 79, poz. 484, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 775 i 778, Nr 133, poz. 883, Nr 137, poz. 926, Nr 141, poz. 943 i Nr 158, poz. 1042).

2. Przepisy wykonawcze wydane na podstawie ustawy, o której mowa w ust. 1, zachowują moc do czasu wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie ustawy w zakresie, w jakim nie pozostają w sprzeczności z przepisami ustawy, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2000 r.

3. Wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zarządzenia i rozporządzenia w sprawie emisji skarbowych papierów wartościowych zachowują moc i wyemitowane na ich podstawie obligacje oferowane i wykupywane są na zasadach w nich zawartych.

4. Wydane na podstawie dotychczasowych przepisów zarządzenie regulujące zasady emitowania bonów skarbowych zachowuje moc do daty wejścia w życie stosownego rozporządzenia, nie dłużej niż do dnia 31 grudnia 2000 r.

5. Ogłoszenie relacji, o której mowa art. 12 ust. 1 pkt 2, następuje po raz pierwszy za rok 1999.

Art. 203. Ustawa nie ma zastosowania do opracowania budżetu państwa i uchwał budżetowych na 1999 r.

Art. 204. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z wyjątkiem art. 151 ust. 5, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.

OMÓWIENIE

(Opracowanie Ministerstwa Finansów)

**INFORMACJA O ZAPLANOWANYCH
W PROJEKCIE USTAWY BUDŻETOWEJ
NA 1999 ROK ŚRODKACH DLA JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W ŚWIETLE
USTAWY O DOCHODACH JEDNOSTEK
SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
W LATACH 1999 i 2000**

Subwencje ogólne

Subwencje ogólne dla gmin

Planowane na 1999 r. subwencje ogólne dla gmin zostały ustalone według zasad określonych w - przyjętej przez obie Izby Parlamentu w dniu 26 listopada 1998 r. - ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000.

W trakcie prac Rządu nad projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego przyjęto założenie, że należy dokonać jak najmniej zmian w systemie finansowym gmin, a co się z tym wiąże, również w zasadach subwencjonowania gmin. Zasadnicze zmiany, zaproponowane w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, w zakresie subwencjonowania gmin, w porównaniu z ustawą z dnia 10 grudnia 1993 r. o finansowaniu gmin, dotyczą:

- zmian nazw poszczególnych subwencji oraz dotacji z tytułu ulg i zwolnień ustawowych w podatku rolnym i leśnym, które zostały podyktowane zapisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.,
- rozszerzenia katalogu dochodów, służących do wyliczenia wskaźnika podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, zarówno w gminie, jak i w kraju,
- łącznego określenia wielkości części oświatowej subwencji ogólnej dla wszystkich rodzajów samorządu terytorialnego, tj. gmin, powiatów i województw samorządowych.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, każda gmina otrzymuje z budżetu państwa subwencję ogólną, składającą się z części:

- 1) podstawowej, której elementy składowe stanowią:
  - a) kwota wyrównawcza,
  - b) pozostała kwota części podstawowej subwencji ogólnej, rozdziela-na między gminy proporcjonalnie do przeliczeniowej liczby mieszkańców,
- 2) oświatowej,
- 3) rekompensującej, której elementy składowe stanowią:
  - a) kwota rekompensująca dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych (obecnie subwencja drogo-wa),
  - b) kwota rekompensująca dochody utracone bezpośrednio z tytułu:
    - I. ustawowych ulg i zwolnień (obecnie funkcjonują dotacje celowe z tytułu ustawowych ulg i zwolnień w podatku rolnym i leśnym), określo-nych w:
      - ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym - art. 12 ust. 1 pkt 4 - 6 i ust. 3, art. 13 ust. 1, art. 13a ust. 1 i 2, art. 13b ust. 1 i art. 13c,
      - ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach - art. 62 ust. 1,
      - ustawie z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojo-wych - art. 18 ust. 1,
      - ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i spo-łecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - art. 31 ust. 1 pkt 1
    - II. obniżenia opłaty eksploatacyjnej na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

W pierwotnej wersji projektu ustawy o dochodach jednostek samorzą-du terytorialnego, część podstawowa subwencji ogólnej dla gmin została określona jako suma 0,9% planowanych dochodów budżetu państwa i wpłat gmin na zwiększenie subwencji ogólnej.

W związku z wyłączeniem z kwoty planowanych dochodów budżetu państwa na 1999 r. składki na ubezpieczenia zdrowotne - w celu utrzymania wielkości części podstawowej subwencji ogólnej na dotychczasowym po-ziomie, udział procentowy tej części subwencji ogólnej dla gmin w plano-wanych dochodach budżetu państwa został zwiększony do 1,0%.

W ustawie przyjęto także, iż podstawowymi dochodami podatkowymi gminy są dochody z tytułów, określonych w obecnie obowiązującej ustawie

o finansowaniu gmin, tj. z tytułu podatków: rolnego, od nieruchomości, leśnego, od środków transportowych; podatków opłacanych w formie karty podatkowej od działalności gospodarczej osób fizycznych; opłaty skarbowej i eksploatacyjnej, a także udziałów we wpływach z podatków stanowiących dochód budżetu państwa, oraz - co stanowi rozszerzenie tego katalogu - dochody uzyskane przez gminę w I półroczu roku bazowego z tytułu części rekompensującej subwencji ogólnej (wszystkie tytuły, stanowiące podstawę przyznania gminie tej części subwencji zostały wymienione powyżej w pkt 3).

Natomiast przy ustalaniu podstawowych dochodów podatkowych gminy za I półrocze 1998 r., które posłużyły do obliczenia części podstawowej subwencji ogólnej na 1999 r., dotychczasowy katalog dochodów został rozszerzony jedynie o subwencję drogową, która w 1998 r. zastąpiła zlikwidowaną część podatku od środków transportowych, i dotację z tytułu ulg i zwolnień ustawowych w podatku rolnym i leśnym.

W ustawie zaproponowano również, aby kwota przeznaczona na część oświatową subwencji ogólnej dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego ustalana była w łącznej kwocie, nie mniejszej niż 12,8% planowanych dochodów budżetu państwa. Z kwoty tej będzie się odliczać 1% na rezerwę tej części subwencji, zaś pozostała część, po wyłączeniu rezerwy, będzie rozdzielana między poszczególne gminy, powiaty i województwa według zasad ustalonych, w drodze rozporządzenia, przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Określona w projekcie ustawy budżetowej na rok 1999, kwota części podstawowej subwencji ogólnej i części rekompensującej wynosi 2.857.662 tys. zł, z czego:

1) część podstawowa, w wysokości 1.434.982 tys. zł, została ustalona jako suma 1% planowanych dochodów budżetu państwa, w wysokości 129.282.404 tys. zł, i kwoty wpłat gmin przeznaczonych na zwiększenie subwencji ogólnej, w wysokości 142.158 tys. zł,

2) część rekompensującą dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, w wysokości 1.152.680 tys. zł, ustalono jako nie mniej niż 10,5% planowanych w ustawie budżeto-

wej wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych, które przyjęto w wysokości 10.977,9 mln zł,

3) część rekompensująca dochody utracone bezpośrednio z tytułu ustawowych ulg i zwolnień dotyczących podatku rolnego i leśnego - w wysokości 270.000 tys. zł.

4) część rekompensująca subwencji ogólnej z tytułów, które nie zostały wymienione w pkt 3, nie została skalkulowana na obecnym etapie prac, ponieważ nastąpiło to dopiero w trakcie prac Parlamentu nad ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2000.

I. Część podstawowa subwencji ogólnej została rozdzielona między gminy w następujący sposób:

- odliczono 4% (tj. 57.399 tys. zł) na rezerwę subwencji ogólnej, która będzie przeznaczona na zwiększenie części podstawowej subwencji ogólnej dla gmin nie objętych kwotą wyrównawczą podstawowej subwencji ogólnej, w których w pierwszym półroczu 1999 roku wystąpi ubytek dochodów, wynikający ze zmiany zasad ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, wykazanych w sprawozdaniu gminy za pierwsze półrocze 1999 roku,

- ustalono kwotę wyrównawczą dla gmin, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na 1 mieszkańca, jest mniejszy od 85% analogicznego wskaźnika obliczonego dla wszystkich gmin w kraju; kwota ta wynosi 1.318.648 tys. zł i przysługuje 1632 gminom (z tego: 80 miastom, 324 miastom i gminom oraz 1228 gminom),

- pozostałą kwotę części podstawowej subwencji ogólnej (58.935 tys. zł) rozdzielono między wszystkie gminy proporcjonalnie do przeliczeniowej liczby mieszkańców. Przeliczeniowa liczba mieszkańców wszystkich gmin w kraju wynosi 42.443.662 osoby, a więc na jednego mieszkańca przeliczeniowego przypada około 1,39 zł.

II. Część rekompensująca subwencji ogólnej składa się z dwóch kwot, a mianowicie:

a) z kwoty rekompensującej dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, która zastąpiła wpro-

dzoną w 1998 r., w miejsce częściowej likwidacji podatku od środków transportowych, subwencję drogową.

W 1998 r. łączna kwota subwencji drogowej dla gmin była ustalana jako nie mniej niż 6,66% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych. Ujęta w ustawie budżetowej na 1998 r. kwota subwencji drogowej dla gmin, w wysokości 960.060 tys. zł, stanowiła faktycznie 9,5% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych.

Zgodnie z art. 141 ust. 2 pkt b) ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. o zmianie niektórych ustaw określających kompetencje organów administracji publicznej - w związku z reformą ustrojową państwa (Dz. U. Nr 106, poz. 668), w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 określono, iż kwota rekompensująca dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, stanowiąca element składowy części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmin, ustalana będzie jako nie mniej niż 10,5% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych. W projekcie ustawy budżetowej na 1999 r. kwotę tę ujęto w wysokości 1.152.680 tys. zł (10,5% z zaplanowanych na 1999 r. wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych w wysokości 10.977.900 tys. zł).

W odróżnieniu od przyjętego w 1998 r. sposobu podziału między gminy subwencji drogowej (określonego w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 4 maja 1998 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania gminom subwencji drogowej), tj. obliczeniu wskaźnika udziału poszczególnych gmin w ogólnej kwocie tej subwencji na podstawie danych o wykonaniu w 1997 r. dochodów z tytułu podatku od środków transportowych za 1997 r. (w części zlikwidowanej od 1 stycznia 1998 r.), zaplanowaną na 1999 r. kwotę części rekompensującej subwencji ogólnej rozdzielono między gminy na podstawie danych o wykonaniu dochodów z tytułu podatku od środków transportowych za 1997 r. uzyskanych w 1997 r. i w I półroczu 1998 r.

Część rekompensująca subwencji ogólnej w zakresie dochodów utraconych w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, została rozdzielona między gminy w następujący sposób:

- roczną wartość części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmi-

ny, w zakresie kwoty rekompensującej dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych, ustala się mnożąc ogólną kwotę omawianej części rekompensującej subwencji ogólnej, przez współczynnik udziału gminy w ogólnej kwocie tej części subwencji,

- współczynnik udziału gminy w ogólnej kwocie omawianej części rekompensującej subwencji ogólnej, obliczony do jedenastego miejsca po przecinku, jest równy procentowemu udziałowi dochodów gminy z tytułu podatku od środków transportowych za 1997 r., w części dotyczącej środków transportowych, poza środkami, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. Nr 9, poz. 31 z późniejszymi zmianami), w ogólnej kwocie tych dochodów,

- dochody gminy z ww. tytułu oraz ogólna kwota tych dochodów zostały ustalone na podstawie informacji gmin o dochodach z tytułu podatku od środków transportowych za 1997 r., o której mowa w § 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 maja 1998 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania gminom subwencji drogowej (Dz. U. Nr 9, poz. 376 i Nr 86, poz. 545).

Szczegółowe zasady i tryb przyznawania gminom omawianej powyżej kwoty rekompensującej zostaną określone - zgodnie z art. 25 ust. 2 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 - przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, w drodze rozporządzenia.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 pkt 3 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 - kwota rekompensująca dochody utracone w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych przekazywana będzie w dwunastu równych ratach miesięcznych w terminie do 25 dnia każdego miesiąca.

- b) z kwoty rekompensującej dochody utracone z tytułu ustawowych ulg i zwolnień (...)

W rządowym projekcie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego katalog utraconych przez gminy dochodów, które miały być

rekompensowane gminom z budżetu państwa w postaci części rekompensującej subwencji ogólnej, obejmował jedynie ustawowe ulgi i zwolnienia w podatku rolnym i leśnym.

Na ten cel w projekcie ustawy budżetowej przewidziana została kwota 270.000 tys. zł.

W toku prac Parlamentu nad projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego katalog utraconych dochodów gmin został rozszerzony o dodatkowe pozycje, wynikające z ustaw:

- z dnia 25 lipca 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych - art. 18 ust. 1,

- z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - art. 31 ust. 1 pkt 1,

a także skutki obniżenia opłaty eksploatacyjnej na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

Ponieważ powyższe zmiany zostały wprowadzone po przedłożeniu Parlamentowi projektu ustawy budżetowej na rok 1999, środki na ten cel nie zostały zaplanowane.

Ponadto, Ministerstwo Finansów nie dysponuje obecnie szacunkowymi danymi o wielkości utraconych dochodów gmin za 1998 r. z tytułu dodatkowych pozycji z katalogu uprawniającego gminy do ubiegania się o środki pochodzące z części rekompensującej subwencji ogólnej. Aby opracować zbiorczą informację o skutkach finansowych wprowadzenia omawianych regulacji dla budżetu państwa, Ministerstwo Finansów zwróciło się w dniu 17 listopada 1998 r. do wszystkich gmin z pisemną prośbą o pilne przekazanie niezbędnych danych w tym zakresie.

Po uzyskaniu stosownych danych i oszacowaniu skutków finansowych dla budżetu państwa należało będzie rozważyć możliwość skorygowania projektu ustawy budżetowej na 1999 r., tak aby uzyskać środki na zwiększenie części rekompensującej subwencji ogólnej dla gmin. W przypadku braku takiej możliwości, rozważenia wymagać będzie przesunięcie przekazania gminom części rekompensującej subwencji ogólnej (w zakresie dochodów utraconych przez gminy w 1999 r. z tytułu ulg i zwolnień wynikających: z art. 18 ust. 1 ustawy o jednostkach badawczo-rozwojowych - art. 18 ust. 1, z art. 31 ust. 1 pkt 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej

oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych - art. 31 ust. 1 pkt 1 oraz skutków obniżenia opłaty eksploatacyjnej na podstawie art. 84 ust. 6 ustawy - Prawo geologiczne i górnicze) na rok 2000.

Zgodnie z art. 26 ust. 2 projektu ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 - minister właściwy do spraw finansów publicznych, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego, określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe zasady obliczania i tryb przekazywania gminom opisanej powyżej kwoty części rekompensującej subwencji ogólnej.

III. Część oświatowa subwencji ogólnej dla wszystkich rodzajów samorządu terytorialnego została określona w projekcie ustawy budżetowej na 1999 r., w łącznej wysokości 16.550.448 tys. zł.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla gmin - w wysokości 10.507.711 tys. zł ustalona została poprzez zwaloryzowanie kwoty subwencji na zadania oświatowe na 1998 r. (9.497.849 tys. zł) z tytułu prognozowanej średniorocznej inflacji (8,5%) oraz prognozowanego realnego wzrostu płac (o 2,0%) w odniesieniu do relacji wydatków płacowych (stanowiących 87% wydatków) i pozapłacowych (13%) w ramach tej subwencji, co łącznie stanowi kwotę 10.470.428 tys. zł, do której następnie włączono kwotę 37.282 tys. zł z przeznaczeniem na dofinansowanie realizacji przez szkoły podstawowe zajęć z zakresu wiedzy o życiu seksualnym człowieka.

Przedstawiony poniżej sposób rozdziału między poszczególne gminy części oświatowej subwencji ogólnej został zaopiniowany w dniu 23 października 1998 r. przez stronę samorządową, reprezentowaną przez Zespół do spraw Reformy Systemu Oświaty, działający w ramach Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Zarekomendowano do podziału kwotę 10.507.711 tys. zł, z której wyodrębniono (na ówczesnym etapie prac nad projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego) 0,5% rezerwę w wysokości 52.538.555 zł. Do wstępnego podziału przeznaczono kwotę 10.455.172.445 zł.

Zespół do spraw Reformy Systemu Oświaty uznał za wskazane, aby podział wstępnej kwoty części oświatowej subwencji ogólnej na 1999 r. dla gmin na rzecz prowadzenia szkół podstawowych został dokonany według

formuły algorytmu podziału wynikającego z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 lutego 1998 r. w sprawie algorytmu podziału między gminy subwencji na zadania oświatowe (Dz. U. Nr 21, poz. 23) z zastosowaniem określonych modyfikacji dotyczących roku 1999.

Modyfikacje dotyczą:

- zmiany wskaźników kwotowych, określających przeciętne kwoty wynagrodzeń nauczycieli, w odniesieniu do odpowiednich wskaźników struktury ich kwalifikacji, a także wskaźnika określającego przeciętną kwotę środków na wynagrodzenia pracowników szkół podstawowych nie będących nauczycielami - ze względu na wspomnianą prognozowaną waloryzację płac,

- waloryzacji inflacyjnej kwoty wskaźnika określającego standardową roczną kwotę wydatków na modernizację pomocy dydaktycznych, w przeliczeniu na jednego ucznia;

- zastosowanie parametru progowego zapewniającego gminom wzrost kwoty subwencji na 1999 r. na poziomie nie niższym od 108,1% w stosunku do kwoty subwencji z roku 1998, a więc w skali prognozowanej w 1999 r. stopy inflacji, w ujęciu grudzień 1999 r. do grudnia 1998 r. Tego rodzaju zasadę korekty algorytmicznej zastosowano już na 1998 rok.

Wstępne kwoty omawianej części subwencji ogólnej dla gmin wyliczono w oparciu o:

- dane resortowe o liczbie i poziomie kwalifikacji nauczycieli szkół podstawowych, wynikające ze stosownego sprawozdania EN - 3 (przed weryfikacją),

- dane Głównego Urzędu Statystycznego, dotyczące liczby uczniów szkół podstawowych, wg. sprawozdań S-02 i S-15 (przed weryfikacją),

- informacje kuratorów oświaty, odnoszące się do liczby uczniów w szkołach podstawowych dla dorosłych oraz w szkołach sportowych i mistrzostwa sportowego, (dane te objęte sprawozdawczością GUS, będą przekazane Ministerstwu Edukacji Narodowej w terminie późniejszym).

W świetle przyjętej przez Parlament ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, do subwencji oświatowych dla gmin, jako części składowych subwencji ogólnych, mają być włączone od 1 stycznia 1999 r. wydatki przeznaczone na realizację zadań w zakresie prowadzenia szkół ponadpodstawowych oraz placówek oświatowych prze-

jętych dobrowolnie w okresie do 1998 r. przez niektóre samorządy gminne na podstawie art. 104 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 z późniejszymi zmianami). Zespół ds. Reformy Systemu Oświaty uznał za właściwe, aby informacje o dodatkowych kwotach subwencji na powyższe cele były przekazane gminom w terminie późniejszym, kiedy zostanie opracowany sposób podziału środków na prowadzenie wszystkich szkół ponadpodstawowych - głównie powiatowych.

W projekcie ustawy budżetowej na 1999 r. zostały ujęte, po stronie dochodów, wpłaty gmin na zwiększenie subwencji ogólnej w łącznej wysokości 142.158 tys. zł.

Wpłaty zwiększające subwencję ogólną zostały wprowadzone ustawą z dnia 22 grudnia 1995 r. o zmianie ustawy o finansowaniu gmin. Określony w art. 15a ust. 5 ustawy o finansowaniu gmin, sposób dokonywania przez gminy wpłat na zwiększenie subwencji ogólnej, nie został zmieniony w projekcie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. W 1999 roku 74 gminy z 20 (dotychczasowych) województw zostały zobowiązane do dokonywania wpłat na zwiększenie subwencji ogólnej.

Subwencje ogólne dla powiatów

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, subwencja ogólna dla powiatu składać się będzie z części: wyrównawczej, oświatowej i drogowej.

Część wyrównawczą subwencji ogólnej otrzymuje powiat, w którym wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca (wskaźnik S) jest mniejszy od najwyższego wskaźnika S dla roku 1999 (wskaźnik Sw).

Kwotę przeznaczoną na część wyrównawczą subwencji ogólnej dla wszystkich powiatów określa dla każdego roku budżetowego ustawa budżetowa. Wysokość należnej powiatowi części wyrównawczej subwencji ogólnej oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 85% różnicy między wskaźnikiem Sw i wskaźnikiem S dla danego powiatu, przez liczbę mieszkańców powiatu. Tak obliczona część wyrównawcza dla wszystkich powiatów na 1999 rok, wynosi 404.449 tys. zł.

Informacje na temat części drogowej i części oświatowej subwencji ogólnej dla powiatów zostały podane poniżej.

Subwencje ogólne dla województw

Subwencja ogólna dla województwa składa się z części: wyrównawczej, oświatowej i drogowej.

Część wyrównawczą subwencji ogólnej otrzymują województwa, w których wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych na jednego mieszkańca (wskaźnik W), jest mniejszy od najwyższego wskaźnika W dla roku 1999 (wskaźnik Ww). Kwotę przeznaczoną na część wyrównawczą subwencji ogólnej dla wszystkich województw określa dla każdego roku budżetowego ustawa budżetowa.

Wysokość należnej województwu części wyrównawczej subwencji ogólnej oblicza się mnożąc liczbę stanowiącą 70% różnicy między wskaźnikiem Ww i wskaźnikiem W dla danego województwa, przez liczbę mieszkańców województwa. Tak obliczona część wyrównawcza dla wszystkich województw na 1999 rok, wynosi 232.370 tys. zł.

Część oświatowa subwencji ogólnej dla powiatów i województw

Część oświatowa subwencji ogólnej ustalana jest łącznie dla wszystkich rodzajów samorządu terytorialnego. W projekcie ustawy budżetowej na 1999 r. została określona w łącznej wysokości 16.550.448 tys. zł, stanowiącej 12,8% planowanych na 1999 r. dochodów budżetu państwa, z której 10.507.711 tys. zł przeznaczono dla gmin.

Pozostała kwota część oświatowej subwencji ogólnej, tj. 6.042.737 tys. zł, przeznaczona będzie:

1) dla powiatów - na wydatki bieżące związane ze szkołami ponadpodstawowymi i internatami zlokalizowanymi przy tych szkołach (jako nieodłączna część tych placówek), których prowadzenie stanie się zadaniem własnym powiatów z dniem 1 stycznia 1999 r.

2) dla województw - na wydatki związane ze szkołami ponadpodstawowymi o znaczeniu ponadregionalnym i internatami zlokalizowanymi przy tych szkołach (jako nieodłączna część tych placówek), których prowadzenie stanie się zadaniem własnym województw z dniem 1 stycznia 1999 r.

Zasady podziału i wysokość części oświatowej subwencji ogólnej dla poszczególnych powiatów i województw określi, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego Minister Edukacji Narodowej, biorąc pod uwagę typy i rodzaje prowadzonych szkół (placówek w przypadku internatów), liczbę uczniów oraz ramowe programy nauczania.

Część drogowa subwencji ogólnej dla powiatów i województw

W projekcie ustawy budżetowej na 1999 r. wydatki na drogi publiczne zostały ustalone w wysokości 3.462.200 tys. zł, tj. 31,5% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych. Na drogi publiczne powiatowe, wojewódzkie oraz drogi krajowe w miastach na prawach powiatu przeznaczono 2.077.320 tys. zł.

Kwotę 2.077.320 tys. zł, przeznaczoną dla wszystkich powiatów i województw w formie części drogowej subwencji ogólnej (związanej z budową, modernizacją, utrzymaniem, zarządzaniem i ochroną dróg wojewódzkich, powiatowych oraz dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych w granicach miast na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych), ustalono jako 60% kwoty stanowiącej 31,5% planowanych wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych.

Podział łącznej kwoty części drogowej subwencji ogólnej na poszczególne powiaty, miasta na prawach powiatów i województwa nastąpi z uwzględnieniem w szczególności długości i gęstości sieci dróg, drogowej infrastruktury technicznej, natężenia ruchu, wypadkowości oraz zrównoważenia rozwoju infrastruktury drogowej, w tym przygranicznej.

Szczegółowe zasady ustalania i tryb przekazywania części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów, miast na prawach powiatu i województw określi Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, po zasięgnięciu opinii reprezentacji jednostek samorządu terytorialnego.

Udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa

Udział gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych

W toku prac nad projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zmianie uległa wielkość procentowego udziału gmin we wpły-

wach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami ustawy o finansowaniu gmin, dochodem gmin jest 17% udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych.

Zaplanowana na 1999 r. w projekcie ustawy budżetowej łączna kwota wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych (100%) wynosi 50.362.400 tys. zł, a więc 17% udział gmin wyniósłby odpowiednio 8.561.608 tys. zł.

W związku z nowelizacją ustawy z dnia 6 lutego 1997 r. o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym - składka na ubezpieczenie zdrowotne, w wysokości 7,5%, będzie odliczana od podatku dochodowego od osób fizycznych. Według aktualnych szacunków w 1999 r. łączna kwota składek na ww. cel wyniesie 17.962.800 tys. zł.

Ponadto, na podstawie przyjętej przez Parlament ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, wpływy z podatku dochodowego opłacanego w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych oraz zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów osób duchownych stanowić będą wyłącznie dochód budżetu państwa. Ogólna kwota podatku zryczałtowanego została zaplanowana na 1999 r. w wysokości 1.356.000 tys. zł.

W związku z powyższym, podstawę do obliczenia wysokości udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowić będzie kwota 31.043.600 tys. zł, uzyskana po wyłączeniu z pierwotnej prognozy na 1999 r. wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych (50.362.400 tys. zł) łącznej kwoty składki na ubezpieczenie zdrowotne (17.962.800 tys. zł) i łącznej kwoty zryczałtowanego podatku dochodowego od osób fizycznych (1.356.000 tys. zł).

Aby utrzymać zaplanowaną na 1999 r. kwotę dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w wysokości 8.561.608 tys. zł, wielkość procentowego udziału gmin we wpływach z tego podatku została podniesiona do 27,6%.

Planowane na 1999 r. dochody gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, o których Minister Finansów powiadomił poszczególne gminy pismem z dnia 29 października 1998 r.

zostały wyliczone zgodnie z zasadami zawartymi w przyjętej przez obie Izby Parlamentu ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000.

Dla 1999 r. metodologia obliczeń jest analogiczna z obecnie obowiązującą, określoną w ustawie o finansowaniu gmin. Zmianie ulega jedynie wielkość procentowego udziału gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, tj. z 17% do 27,6% (informacja, jaka została przekazana gminom, odnosiła się do 26,5% udziału, który był określony na ówczesnym etapie prac nad projektem ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

Planowane na 1999 r. dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych ustalone są jako iloczyn ogólnej kwoty wpływów z tego podatku, procentowego wskaźnika udziału gmin i współczynnika skorygowanego udziału dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w łącznych dochodach z tego podatku w roku poprzedzającym rok bazowy (tj. w 1997 r.).

Współczynnik skorygowanego udziału został obliczony w następujący sposób:

1. ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1997 r. w województwie, w którym położona była gmina w 1998 r., mnoży się przez procentowy wskaźnik udziału oraz wskaźnik liczby mieszkańców gminy do ogólnej liczby mieszkańców w danym województwie, wg. stanu na dzień 30 czerwca 1997 r. (sposób obliczania dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych obowiązujący do końca 1995 r.),

2. ogólną kwotę wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1997 r. mnoży się przez procentowy wskaźnik udziału i wskaźnik równy udziałowi należnego w 1997 r. podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie gminy, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku (sposób obliczania dochodów z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych, jaki będzie obowiązywał od 2000 r.),

3. oblicza się różnicę pomiędzy kwotą obliczoną w pkt 2 a kwotą obli-

czoną zgodnie z pkt 1, a następnie mnoży się przez wskaźnik wynoszący 0,75,

4. kwotę obliczoną zgodnie z pkt 1 koryguje się o kwotę obliczoną zgodnie z pkt 3,

5. oblicza się iloraz kwoty wyliczonej zgodnie z pkt 4 i łącznej kwoty dochodów z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych w 1997 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 22 grudnia 1995 r. o zmianie ustawy o finansowaniu gmin (Dz. U. Nr 154, poz. 794) - od 1 stycznia 1996 r. uległ zmianie sposób ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Określony w art. 6 znowelizowanej ustawy o finansowaniu gmin sposób ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych powoduje odmienny od rozkładu dochodów gmin z tego tytułu, ustalonych według sposobu obowiązującego do końca 1995 r. Na podstawie przeprowadzonych analiz i rachunków symulacyjnych ustalono, że znaczna liczba gmin (w tym zwłaszcza gminy wiejskie) od 1996 r. otrzymywać będzie niższe dochody z tytułu udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych niż ustalane według sposobu obowiązującego do końca 1995 r.

W związku z tym, w celu złagodzenia skutków finansowych, wynikających ze zmiany sposobu ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, wprowadzone zostały wskaźniki korygujące różnice między kwotą udziałów, obliczoną według zasad określonych w art. 6 ustawy o finansowaniu gmin a kwotą udziałów, ustaloną według zasad obowiązujących do końca 1995 r. Wskaźniki te wynoszą odpowiednio dla: 1996 r. - 0,10, 1997 r. - 0,30, 1998 r. - 0,50, 1999 r. - 0,75. W 2000 r. udziały będą ustalane w sposób opisany powyżej w pkt 2.

Skutki finansowe, związane ze zmianą sposobu ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, są więc rozłożone na 5 lat. Stopniowe dochodzenie do sposobu ustalania dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, który jest ściśle powiązany z wielkością należnego podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy, zostało utrzymane dla

1999 r. i znalazło odzwierciedlenie w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000.

Podany w piśmie adresowanym do wszystkich gmin planowany na 1999 r. wzrost dochodów gmin z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, w porównaniu do tych dochodów gmin zaplanowanych na 1998 r., o 15,4% odnosi się do łącznych kwot planowanych dochodów gmin z tego tytułu.

Natomiast dla poszczególnej gminy wielkość ta jest kwestią indywidualną, uzależnioną pośrednio od wielkości - w kolejnych latach - należnego podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gminy w stosunku do łącznej kwoty należnego podatku w skali kraju oraz od wielkości wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych w województwie i wskaźnika liczby mieszkańców gminy do liczby mieszkańców województwa.

W przypadku gmin, których dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych maleją w związku ze zmianą sposobu ustalania tych dochodów, a wskaźnik podstawowych dochodów podatkowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca gminy (wskaźnik G) jest niższy od 85% analogicznego wskaźnika obliczonego dla wszystkich gmin w kraju, pewną rekompensatą jest wzrost kwoty wyrównawczej, wchodzącej w skład części podstawowej subwencji ogólnej (do 1998 r. - subwencja wyrównawcza).

Ponadto, na zwiększenie części podstawowej subwencji ogólnej dla gmin nie objętych kwotą wyrównawczą tej części subwencji, w których w pierwszym półroczu 1999 roku wystąpi ubytek dochodów, wynikający ze zmiany zasad ustalania udziałów gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, wykazanych w sprawozdaniu gminy za pierwsze półrocze 1999 roku, przeznaczona będzie rezerwa subwencji ogólnej w wysokości 4% części podstawowej subwencji ogólnej dla gmin.

Udział gmin we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej

Zgodnie z obowiązującymi obecnie przepisami ustawy o finansowaniu gmin, dochodem gmin jest 5% udział we wpływach z podatku dochodo-

wego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, posiadających siedzibę na terenie gminy. W ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 wysokość udziału gmin w tym podatku nie uległa zmianie i wynosi również 5%.

Zaplanowana na 1999 r. w projekcie ustawy budżetowej łączna kwota wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 17.257.200 tys. zł, a więc 5% udział gmin wynosi odpowiednio 862.860 tys. zł.

Udział powiatów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 dochodem powiatu jest 1% udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych. Podstawę do obliczenia wysokości udziału powiatów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowi kwota 31.043.600 tys. zł. Tak więc 1% udział wyniesie 310.436 tys. zł.

Udział danego powiatu we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,01 i wskaźnik równy udziałowi, należnego w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład powiatu, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie złożonych do dnia 30 czerwca roku bazowego zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu oraz rocznego obliczenia podatku dokonanego przez płatników.

Udziały województw we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 dochodem województwa jest 1,5% udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie województwa. Podstawę do obliczenia wysokości udziału województwa we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowi kwota 31.043.600 tys. zł. Tak więc 1,5% udział wynosi 465.654 tys. zł.

Udział danego województwa we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, ustala się mnożąc ogólną kwotę wpływów z tego podatku przez wskaźnik 0,015 i wskaźnik równy udziałowi, należnego w roku poprzedzającym rok bazowy, podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na terenie gmin wchodzących w skład województwa, w ogólnej kwocie należnego podatku w tym samym roku, ustalonego na podstawie, złożonych do dnia 30 czerwca roku bazowego, zeznań podatkowych o wysokości osiągniętego dochodu, oraz rocznego obliczenia podatku dokonanego przez płatników.

Dochodem województwa jest również 0,5% udział we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, posiadających siedzibę na terenie województwa. Zaplanowana na 1999 r. w projekcie ustawy budżetowej łączna kwota wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych wynosi 17.257.200 tys. zł, a więc 0,5% udział województw wynosi odpowiednio 86.286 tys. zł.

Realizując postanowienia art. 84 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz. U. Nr 133, poz. 872) - Minister Finansów w terminie do dnia 20 listopada 1998 r. przekazał dla miast na prawach powiatu informacje niezbędne do przygotowania ich budżetu na 1999 rok. Informacje te zawierały dane dotyczące:

- udziałów powiatów w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa,
- części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego,
- części wyrównawczej subwencji ogólnej dla powiatów,
- części drogowej subwencji ogólnej dla powiatów i województwa.

Realizując postanowienia art. 84 ust. 1 ww. ustawy Minister Finansów w terminie do 30 listopada 1998 r. przekazał dla 308 powiatów i 16 województw samorządowych, projekty ich budżetów na rok 1999.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 zaplanowano następujące dochody powiatów:

Omówienie

1) udział, w wysokości 1% wpływów, ze stanowiącego dochód budżetu państwa podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie powiatu;

2) części: drogowa, oświatowa i wyrównawcza subwencji ogólnej;

3) dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań służb, inspekcji i straży, o których mowa w ustawie o samorządzie powiatowym;

4) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez powiat na podstawie odrębnych ustaw;

5) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań własnych powiatu;

6) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe powiatu oraz wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych powiatu;

7) dotacje z funduszy celowych.

Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 zaplanowano następujące dochody województw:

1) udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, w wysokości:

a) 1,5% wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych, zamieszkałych na terenie województwa,

b) 0,5 % wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych i jednostek organizacyjnych nie mających osobowości prawnej, prowadzących działalność na terenie województwa,

2) części: drogowa, oświatowa i wyrównawcza subwencji ogólnej,

3) dochody uzyskiwane przez jednostki budżetowe województwa oraz wpłaty od zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych województwa,

4) dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej wykonywane przez województwo na podstawie odrębnych przepisów,

5) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie zadań własnych województwa.

Termin	Zadanie	Organ odpowiedzialny
Do 30 listopada 1998	Opracować i przekazać powiatom i województwom projekty budżetów na rok 1999 (nie dotyczy miast na prawach powiatu).	Minister Finansów
Do 10 grudnia 1998	Opracować i przedłożyć Radzie Miasta i Regionalnej Izbie Obrachunkowej projekt budżetu na rok 1999.	Zarząd miasta na prawach powiatu
Do 10 grudnia 1998	Zawrzeć z bankami umowy o prowadzenie obsługi bankowej budżetu ¹ .	Zarząd województwa albo powiatu a w razie ich nie powołania pełnomocnicy
Do 15 grudnia 1998	Przekazać Ministrowi Finansów informację o numerach rachunków bankowych przeznaczonych do obsługi budżetu.	Zarząd województwa albo powiatu a w razie ich nie powołania pełnomocnicy
Do 20 grudnia 1998	Przekazać powiatom i województwom ratę części oświatowej subwencji ogólnej za styczeń 1999.	Minister Finansów
Od 1 stycznia 1999 najpóźniej do 31 marca 1999	Powiaty i województwa mogą prowadzić gospodarkę finansową w oparciu o projekty budżetów.	Wykonawcy budżetu - na podstawie art. 123.1 ustawy o finansach publicznych
Do 15 stycznia 1998	Poinformować jednostki samorządu o wysokości : -poszczególnych części subwencji ogólnych -rocznych wpłat gmin na podstawie art. 23 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 -planowanej w danym roku kwoty z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych -zmianach kwot poszczególnych części subwencji ogólnych w wyniku podziału rezerw tych subwencji	Minister Finansów na podst. art. 40 i art. 63 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000
Do 15 stycznia 1998	Udzielić jednorazowej zaliczki w wysokości 1/12 planowanych rocznych wpływów z udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych (nie dotyczy miast na prawach powiatu).	Minister Finansów na podstawie art. 61 ustawy o dochodach jednostek...
Do 30 kwietnia 1999	Ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie obowiązkowych zadań własnych i zadań zleconych w razie jego nie uchwalenia przez organy tej jednostki.	Regionalna Izba Obrachunkowa - dla powiatu; Wojewoda na wniosek RIO - dla województwa

¹ Przy zawieraniu umowy można nie stosować przepisów ustawy o zamówieniach publicznych. Umowa taka ma charakter tymczasowy, obowiązuje tylko do czasu zawarcia w trybie ustawy o zamówieniach publicznych, nowej umowy.